

הישיבה המאתיים-ועשרים וחמש של הכנסת השתים-עשרה

יום רביעי, י"ט בחשוון התשנ"א (7 בנובמבר 1990)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק לעידוד השקעות הון בחקלאות (תיקון מס' 3),
התשנ"א – 1990, שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה
ולקריאה שלישית.

החלטת ועדת הכנסת בעניין מכסת הזמן של הנמקת
הצעות לסדר-היום, תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה למזכיר הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:
אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:
ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו
היום על שולחן הכנסת –

ב. חילופי גברי בוועדות הכנסת

ב. בוועדת הכלכלה – במקום חבר הכנסת אברהם בורג יבוא
חבר הכנסת מיכה גולדמן.

2. בוועדת הכספים יוספו שני חברים במקומות שעמדו
לרשות סיעת המערך וסיעת הליכוד. סיעת הליכוד קבעה,
שחברה בוועדה יהיה חבר הכנסת חיים קופמן. סיעת המערך
תקבע את חברה בוועדה בשבוע הבא.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:
הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת, בבקשה.

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אבקש את אישורה של
הכנסת לחילופי גברי בוועדות כדלקמן:

1. מטעם סיעת המערך: א. בוועדת העבודה והרווחה –
במקום שטרם איש יתוסף חבר הכנסת עמנואל זיסמן;

ג. דברי יושב-ראש הכנסת לזכרו של חבר הכנסת לשעבר אברהם שאקי, זיכרונו לברכה

אברהם שאקי היה חבר בוועדת הפנים של הכנסת, ייצג
את סיעת המפד"ל בכנסת.

הכנסת שולחת את תנחומיה למשפחת שאקי, לתנועתו
ולסיעת המפד"ל בכנסת. יהי זכרו ברוך.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של המנוח.)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, נא לקום.

אני מודיע בצער כי חבר הכנסת החמישית אברהם שאקי,
זיכרונו לברכה, הלך לעולמו. הלווייתו התקיימה ביום ראשון
השבוע וגופתו הוטמנה בהר-היתים, ירושלים.

ד. שאילתות בעל-פה

ברצוני לשאול:

1. האם ישראל, נציגת העם היהודי, עוקבת אחרי
ההתפתחות הזאת?

2. האם בדעת ממשלת ישראל למחות בפני ולנסה על
התנהגותו?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני שר החוץ, בבקשה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: שאילתות בעל-פה.
שר החוץ ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 341 מאת חבר הכנסת
שבח וייס, בנושא: ההתבטאויות האנטישמיות של לך ולנסה.
חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

341. ההתבטאויות האנטישמיות של לך ולנסה

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, חברי הכנסת, לפני
חודשים אחדים שור לך ולנסה הערות אנטישמיות בנאומו
במערכת הבחירות בארצו. בביקורי בלשכתו בגדנסק יחד עם
חבר הכנסת עוזי לנדאו טען ולנסה שזו היתה אי-הבנה,
והשמיע הצהרות פורי-ישראליות במגמה לחזק את הרושם
הקשה שעשו הערותיו האנטישמיות. לפני ימים אחדים חזר
ולנסה לסורו והחריף את המגמה האנטישמית בפולין.

פולין היא בית-הקברות של העם היהודי, וההתפתחות
האנטישמית שם דוחה ומקימת באופן מיוחד.

שר החוץ ד' לוי:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתשובה על השאלתא
שלך, חבר הכנסת שבח וייס, הנני מתכבד להשיב:

לך ולנסה אכן השמיע הערות אנטישמיות לפני חודשים
מספר על רקע מוצאם היהודי של יריביו בתוך הפלג
האינטלקטואלי של "סולידריות", כפי שאנו יודעים. בעקבות
אירוע זה נפגש עמו שגריר ישראל בפולין, מרדכי פלצור,
במחצית חודש אוגוסט השנה ומחה בפניו על ההתבטאויותיו.

אני אשמיע הערה נוספת. אני לא יודע אם זה יגיע לפולין, ואולי זה יזיק. לו הייתי היום פולני שרוצה באמת להצטרף לקהילת העמים הדמוקרטית, על רקע ההערות האלה הייתי מצביע בשביל מזובייצק.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. לחבר הכנסת שבח וייס על הדברים שנבכו מעומק הלב. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שבח וייס, השאלה לא במקומה ולא בעתה. פולין מצויה בתוך מערכת בחירות קשה ביותר, והיה משבר גדול ב"סולידריות", ויש פלג שיש בו כמה יהודים, והנושא היהודי משתרכב כל אימת שיש מערכת בחירות. היית יכול למצוא נימות כאלה אפילו אתמול באצרות-הכרית.

לכן אני מציע לך לחזור ולשאול את השאלה לאחר שהבחירות בפולין ייערכו ויסתיימו כפי שיסתיימו, ואז נוכל להעריך את הנושא הזה יותר לעומק.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

חיים קורפו (הליכוד):

האם יש שאלתא לשואל?

הי"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני חרגתי מהפרוצדורה היבשה בגלל הנושא היהודי הכאוב. גם לא הקפדתי על השעון עם חבר הכנסת שבח וייס, ונמשך להתייחס בכאב ובכבוד לנושא. אדוני השר, בבקשה.

שר החוץ ד' לוי:

אדוני היושב-ראש, השיבותי על השאלתא של חבר הכנסת וייס. כל אימת שמתעוררת אנטישמיות בכל מקום בעולם, אנחנו פועלים, הן במחאות והן בפעולות בפני הממשלות ובאמצעים אחרים.

אשר לשאלה הנוספת, היא באה להביע את הסלידה והחרדה מהתופעה המחודשת בפולין, כפי שחבר הכנסת וייס ציין, ועל כך-הרי אין עוררין. אם הוא מצא לנכון לנצל עוד דרך, את השאלתא, כדי להביע את מה שהוא חש, אני חושב שהוא השיג זאת. החשבון על מה שעוללו לאחינו לא סגור ולא ייסגר לעולם. זה כאב וזה פצע פתוח וכך יישאר עד יומנו האחרון וכך יישאר בתולדות עמנו, ואם הוא רצה לתת לזה ביטוי, הרי הוא עשה זאת. תודה.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לכבוד שר החוץ. שר הכלכלה והתכנון ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 344, שהופנתה לשר העבודה והרווחה, מאת חבר הכנסת יאיר צבן. בנושא: תמיכת קרן העיזבונות באק"ם. בבקשה, חבר הכנסת יאיר צבן.

344. תמיכת קרן העיזבונות באק"ם

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני השר דוד מגן, לפי העיתון "כל העיר" מיום 2 בנובמבר 1990, פעלה הנהלת משרד העבודה והרווחה לשינויים מהותיים בפניית אגף השיקום במשרד בכל הנוגע למענקים למסדות המטפלים בנכים, במפגרים ובחסרי יוש. כתוצאה מכך לא הוגשה לוועדת השרים לעיזבונות הפנייה של אק"ם — האגודה לקימום ילדים מפגרים — למענק בסך

לך ולנסה הכחיש כל כוונה אנטישמית, וחזר על הכחשתו זו בהזדמנויות שונות בפגישותיו עם גורמים ישראלים ויהודיים, כפי שציין גם חבר הכנסת וייס בפגישה ההיא.

לאחרונה, ב-24 באוקטובר, כנס שנערך בקרקוב, יצא בהודעה פומבית נגד גילויי האנטישמיות באומרו: "האנטישמיות היא קיום השנאה, ואני מקווה כי היא לא תגיע אלינו ולא לדורות הבאים".

ממשלת ישראל עוקבת אחרי סימנים כאלה, שמתעוררים לדאבונו וקמים שוב כבימים ההם בכמה אזורים בעולם. כל אימת שמגיע אלינו מידע על פעולה אנטישמית, אנחנו פועלים הן באמצעות משרד החוץ והן ישירות על-ידי משרד ראש הממשלה.

אשר למקרה הזה, זו האינפורמציה שבידינו וזו הפעולה שעשינו גם על-ידי השגריר שלנו.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (המערך):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש.

אדוני שר החוץ, העובדות שצינת הן נכונות. עם זה, לפני ימים אחדים התבטא לך ולנסה כך: "אני מאה אחוז פולני". על רקע הוויכוח הפנימי בפולין, וזהי התבטאות אנטישמית וגזענית וולגריה ממדרגה ראשונה. מה שהוא רצה לקבוע בכך היה שמזובייצק, יריבו בקרב על הנשיאות, הוא לא מאה אחוז פולני.

לכאורה, אני מתערב פה במערכת הבחירות הפנימית של פולין. אני מודע לכעיה. אני עושה זאת ביודעין.

קריאה:

מה זה יעזור?

שבח וייס (המערך):

אינני יודע. אם נפעל לפי ההיגיון של "מה זה עוזר", כל הדין העומד להתקיים היום על כהנא לא צריך להתקיים.

פולין היום היא באמת מאה אחוז פולנית, משום שאין בה יותר יהודים. ואין בה יותר יהודים, כי הם נרצחו משום שהיו מאה אחוז יהודים. ולנסה יודע את הדבר הזה. הוא הכניס למערכת הבחירות של פולין אנטישמיות כמרכיב מרכזי. זאת בפולין, שכל כולה בית-קברות של העם שלנו.

אין לי שום חרדה מהתערבות בענייניה הפנימיים של פולין בעניין זה. אני יכול לדבר, לא רק אני אלא כולנו יכולים לדבר בשם עשרה אחוז מאזרחי פולין שאינם אגב, יש שם צביעות ממדרגה ראשונה. מצד אחד קיים טשטוש — ואולי אביא דוגמה ובוזא אסיים: בעיר טארנוב, ברחוב שנקרא "אוליציה ז'ידובסקה", כלומר "רחוב היהודים", יש מצבה ועליה חרוט: "מכאן נשלחו 728 אזרחים פולנים להשמדה". מצד אחד, הם מנסים להטמיע את האסון של העם היהודי בתוך איוז שואה כללית של פולין. נכון שנרצחו גם 2 מיליון פולנים על-ידי הגרמנים, נכון שהיה חלק מהם שעזר לנו. אז אני אומר גם בשם הפולנים האלה, הקבורים בקברי אחים יחד עם אחיהם היהודים, שאני מגנה את התופעה הזאת. זה דבר מכוער, מתענע, וולגרי, פרימיטיבי, והאיש הזה מניע את המערכת הזאת כדי להיכנות ממנה.

אני מודע לכך שמדינת ישראל איננה יכולה להתערב, אני מבין את זה, אבל ככית הוה רציתי להשמיע הערה זו.

זקוק ל-140,000 שקל והוא מקבל 40,000 שקל, אבל אגודה "שמעיה" בכניברק, שהיא אגודה מקומית, מקבלת 50,000 שקל, יותר ממה שמקבל ארגון ארצי?

אנחנו עדים כאן לעיוות חמור ביותר, ואני שואל את אדוני השר, שאינו עוסק בעניינים האלה, אלא רק באחריות מיניסטריאלית כזאת או אחרת: האם המשרד המליץ, או הוא רק דוור? הרי כל ההחלטה היתה שמגישים את הבקשות למשרדים הרלבנטיים, והמשרד הרלבנטי כורך את הבקשות וממליץ על אלה שהוא חושב שצריך להמליץ עליהן. בתשובתך לא היתה שום התייחסות לשאלה האם הבקשות הומלצו. המשרד הזה יכול היה להיות משרד התקשורת, ואפשר היה להעביר דרך שירות הדואר את הבקשות לוועדת השרים לענייני עיזבונות. לא יהיה מנוס אלא להגיש שאילתא נוספת לשר המשפטים, האחראי לוועדת השרים לענייני עיזבונות, כי כאן קרו דברים מוזרים ביותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רן כהן, ואחריו — לחבר הכנסת אלי דיין.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני רוצה להסב את תשומת לבך לכך שנודע לנו השבוע, ולא מן העיתון, שבניגוד לנאמר בעיתון, שאק"ם קיבלה 40,000 שקל, היא לא קיבלה אף לא פרוטה אחת.

אני רוצה להסב את תשומת לבך לעובדה נוספת: הדבר פורסם בעיתונות ולא חוקן על-ידי המשרד, לא נחשף על-ידי המשרד. הכיכוד קורה שעיתונאי מגלה ביתר זריזות ומהירות עוול, אפליה, פגיעה, כאשר מדובר באוכלוסיות של חסרי ישע, נכים וקשישים, ולא המשרד עצמו חושף זאת?

הדבר האחרון, כיכוד קורה שארגון פוליטי טהור של נשי "חרות" מקבל תמיכה מן העיזבונות, בה בשעה שארגוני נכים, ילדים, קשישים וחסרי ישע לא מקבלים פרוטה?

האם בתנאים האלה תהיה מוכן להודיע לנו עכשיו, שתורה לוועדת השרים לעצור העברת הכספים עד שכל העוולות הללו יתוקנו? תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה.

אלי דיין (המערך):

אדוני השר, עיינתי בהחלטות של ועדת העיזבונות ותמהתי לראות, שלא זו בלבד שאק"ם לא קיבלה, אלא אגודה שפעילה למען קשישים, שהומלצה על-ידי המשרד, ובהתייעצות המוקדמת הודיעו שהיא מקבלת סכום גדול מאוד של 40,000 ש"ח, בהחלטה של ועדת השרים היא נעלמה ואיננה גופים פוליטיים המקורבים לאותם שרים שהשתתפו בישיבות הוועדה קיבלו מאות אלפי שקלים שאנחנו לא יודעים מה הם עושים בהם. ואילו גוף שבא לעזור לסיפוק צורכי הקשישים, בצידור ביתי לחורף, בתנורים, נעלם כלא היה.

לכן, לדעתי מן הראוי להפסיק את העניין הזה ולהעמיד את ההחלטות בקריטריונים אמיתיים יותר, כדי למנוע את העוול הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, נוכח הביקורת שהושמעה על-ידי

400,000 שקלים, אך הוקצו כספים רבים למוסדות שונים, לפי שיקולים שונים, שהוגדרו "לא ענייניים".

רצוני לשאול:

1. מה היא חלוקת כספי קרן העיזבונות שהועמדו השנה לרשות המשרד?

2. מדוע לא טופלה כראוי פניית אק"ם, שהוא מוסד מוביל בטיפול במפגרים?

3. מי החליט על המענק של 600,000 שקלים למוסדות של משפחות רוטש, ומה היא ההצדקה לכך?

4. כיכוד מצדיק השר הקצבה של 125,000 שקלים לאגודת "אפרת"?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, חבר הכנסת צבן, הידיעה שפורסמה ב-2 בנובמבר בעיתון "כל העיר" אינה נכונה. הנהלת משרד העבודה והרווחה העבירה את כל הפניות שהגיעו למשרד, ובהן גם פניית אגף השיקום, לוועדת השרים לענייני עיזבונות.

1. לרשות משרד העבודה והרווחה לא הועמדו כספים לחלוקה מקרן העיזבונות. במאמר מוסגר אומר, כי משרד העבודה והרווחה העביר לאפוסטרופוס הכללי את כל הבקשות שהוגשו על-ידי גופים שונים. ועדת השרים היא זו שהחליטה את מי לתקצב ובכמה.

2. כתוצאה מריבוי הפניות נשמטה — בגלל טעות אנוש — פניית אגודה אק"ם, שהיא ללא כל ספק גוף מוביל בטיפול במפגרים, אשר המשרד עובד עמו בשיתוף פעולה מלא. מוקיר ומעריך את פעילותו. מנכ"ל משרד העבודה והרווחה גם התנצל בפני הנהלת אק"ם על הטעות שהיתה.

3. משרד העבודה והרווחה לא העביר כל פנייה וכל בקשה או המלצה למתן מענק למוסדות משפחת רוטש.

4. אגודת "אפרת" פנתה, כפי שעשו גם גורמים אחרים, ומשרד העבודה והרווחה העביר את פניית האגודה לוועדת השרים, והיא זו אשר אישרה לאגודה הקצבה של 125,000 שקל, כפי שציטט.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יאיר צבן.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני יושב-ראש הכנסת, הפרשה שלפנינו היא אחת השערוריות הגדולות שאירעו בתחום זה בשנים האחרונות. במצב שבו ילדים מפגרים מאושפזים ללא הצדקה רפואית במחלקה פסיכיאטרית בנס-ציונה מפני שאין מקום להשמתם כמעונות לילדים מפגרים, אק"ם אינה מקבלת כספים בגלל טעות אנוש לא מוכנת, אבל כל מיני ארגונים אחרים, הקרובים למפלגות אלה או אחרות המקבלות את הכספים הייחודיים, עם כל ההסכמים הקואליציוניים, הם כן מקבלים כספים.

ואני שואל, באיזו טעות אנוש, אדוני יושב-ראש הכנסת, אפשר להצדיק את העובדה שאומרים לארגונים מקומיים: השנה אנחנו לא נותנים כספים לארגונים מקומיים, וארגון מיח"א, המטפל בילדים חיישים, מגיש בקשה ומוכיח שהוא

זוה מעניין את כל חברי הכנסת, אודה לך אם תשובתך תגיע לכל חברי הכנסת הנוכחים כאן.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
אדוני היושב-ראש, פעם שנייה בקדנציה הזאת שאני אומר: מתחייב אני.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. השר לענייני דתות ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 343, מאת חבר הכנסת מוחמד נפאע, בנושא: תעודות כשרות למוסדות שמעסיקים לא-יהודים.

לפי סדר-היום היה צריך להיות כאן סגן שר האוצר. אבל קיבלתי טלפון שהוא מבקש סליחה. הוא תקוע באיזה פקק והוא יאחר מעט. חבר הכנסת מוחמד נפאע, בבקשה.

343. תעודות כשרות למוסדות שמעסיקים לא-יהודים

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, אדוני השר לענייני דתות, חברי הכנסת, בעיתון "ירב" מיום חמישי, 1 בנובמבר 1990, פורסמה ידיעה, ולפיה המועצות הדתיות מתנות הענקת תעודות כשרות למוסדות בכך שהם מעסיקים יהודים בלבד.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום הזה נכון?
2. אם כן — נוכח אופיה של ההחלטה הנ"ל, כיצד ינהג השר?
3. האם תימשך הורמת תקציבים ממלכתיים למוסדות אלה?

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

השר לענייני דתות א"ח שאקי:
1. הידיעה שהתפרסמה בעיתון "דבר" עוסקת בדברים שלא באו לעולם. כותב הכתבה משתמש במלים: נודע לי מחוגי המועצות הדתיות והרבנות המקומית כי הם שוקלים וכו'. על בסיס זה עושה הכותב ספקולציה, בונה כתבה שלמה וצופה תוצאות שינבעו כביכול ממימוש שיקולים אלה.

כל הדברים האלה אין בהם ממש והם אינם מבוססים. המשרד לענייני דתות ומחלקת הכשרות של הרבנות הראשית לישראל אינם שותפים לכל שיקול מסוג זה ואין כל התניה כביכול למתן כשרות באי-העסקת ערבים.

- 2 — 3. כיוון שהתשובה על שאלה 1 היא שלילית, ממילא אין מקום לשאלות 2 ו-3.

היו"ר ד' שילנסקי:
רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מוחמד נפאע.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, אם אני מסתכל בעיתונים ורואה את המודעה של שירות התעסוקה: תנו יד לעבודה עברית; אם אני שומע את הצהרותיו של השר שרון המכוונות כלפי האוכלוסייה הערבית בארץ, שלא יחזרו על טעות אבותיהם מ-1948, או שהעיר טייבה היא האחרונה, וזה לא לפי סדר האל"ף-ב"ת, שתקבל מסכות גז; אם אני שומע שראש מועצת מגדל-העמק מתנגד להעסקת זרים, והכוונה לערבים; אם אני שומע את הצהרותיהם של ראש עיריית עכו וראש עיריית

חברי הכנסת יאיר צבן, רן כהן ואלי דיין, אני מתפלא לגלות שהכנסת לא מעודכנת בהחלטות של הממשלה. אני מבקש לעדכן ולומר, כי מייד לאחר שממשלת האחדות הלאומית קרסה ונפלה בהצבעה בכנסת, נתכנסה הממשלה החדשה, בשלב ראשון במתכונת ממשלת מעבר, אחר כך במתכונת הנוכחית. אחת ההחלטות שהיא קיבלה היתה אישור המינויים שנעשו על-ידי שר המשפטים — השופט בדימוס מרדכי כן-דורון, מר אפרים שילה ומר רפאל מולכו — לוועדה ציבורית לקביעת ייעודם של עיוכנות לטובת המדינה.

חברי הכנסת, מה שהיה נחלת העבר, ועדות פוליטיות גם במתכונת של ועדות שרים שנכנעו ללחצים כאלה ואחרים, לא יכול לקרות עוד. השנה, הוועדה היא במתכונת של ועדה ציבורית, כך שמי שבוחר את הדברים לאישורם וכהויתתם היום, הביקורת טובה לגבי העבר ואינה טובה בהווה.

אלי דיין (המערך):
אנחנו מדברים על התקציב הזה, לא על תקציב השנה הבאה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ושלום):

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
חבר הכנסת רן כהן, אני רוצה לומר לך כשר לא לגמרי ותיק, שמכהן כמה חודשים בממשלה: אם משרד ממשלתי הממשלה יצטרך להגיב על כל מה שכתוב בתקשורת, השר ועובדיו לשכתו לא יהיו פנויים לעבודה אלא רק להגיב על מה שכתוב בתקשורת. גם משרד העבודה והרווחה לא בני להגיב על כל דברי התקשורת. אנחנו מעדיפים להקדיש את מירב המאמצים לעשייה.

בנושא שהעלה חבר הכנסת יאיר צבן — אני מודה, אומר ומדגיש: היתה טעות אנוש. אגב, כל ההמלצות, וזו של אק"ם בכללן, הועברו לוועדת השרים לענייני עיוכנות.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
עם המלצות חיוביות?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
עם המלצות חיוביות. הואיל והוועדה החזירה את כל ההמלצות וביקשה לערוך סינון נוסף — במסגרת הסינון היתה טעות. המנכ"ל ביקש להעביר המלצה חיובית לגבי אק"ם, ובאיזה מקום נפלה אי-הבנה. המנכ"ל מצא לנכון מייד להתנצל בפני ארגון אק"ם, ארגון שאנחנו מעריכים ומוקירים את פעילותו.

יותר מזה, אנחנו מנהלים פעילות כלפי הוועדה הציבורית החדשה במגמה לנסות לתקן במידה מסוימת את העוול שנגרם לאק"ם בגין אותה טעות. אני אעדכן אותך בנפרד, חבר הכנסת יאיר צבן, במהלכים בנושאים הללו.

אדוני היושב-ראש, התשובה הכללית על מכלול השאלות היא, כי היתה טעות. המנכ"ל התנצל. לא רק התנצל — משרד העבודה והרווחה פועל לתיקון "הנוק" שנגרם לאק"ם על-ידי המלצה מחודשת לוועדה הציבורית שהוקמה.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. אדוני השר, יש לי בקשה אליך. אני מכבד מאוד את זה ששר בישראל בא ואומר: היתה טעות — וטעות מידת אנוש היא — ואת הנכוונות של המשרד לחפש דרך לתיקון הטעות. אני מכבד את זה שאמרת שתעזיב את חבר הכנסת יאיר צבן. אבל מאחר שכל הכנסת שמעה, ואני בטוח

מלאות יחס של כבוד לגר כאשר הוא גר; האזרח כגר, נאמר בספר במדבר.

בפרעות 1936 — 1939, כאשר נפגעו יהודים בלי סוף, פנו הרב הרצוג זצ"ל והרב עזריאל זצ"ל ודרשו הבלגה. הם הודיעו במסמך שהפך היסטורי, שאזי לו למי שמרים ידו כנקמה. הרברים יפים ליום הזה, לאתמול ולכל יום. העם היהודי ותורת ישראל הם נגד כל צורה שהיא של עשיית דין לעצמו, של פגיעה באדם כשל דתו, גזעו, השקפתו או אמונתו.

בעקבות הרצח המתועב של שני הנערים ליד ירושלים, ולאחר שלצערנו נהרג גם ערבי כאן בירושלים, פניתי אל הרבנים הראשיים ואל הרבנים בכל המדינה וביקשתי מהם לעמוד בשבת על הבמה ולקרוא לאיפוק מרבי. אני גאה בכך. זו השקפתי האישית, זו השקפת תנועתי, זאת השקפתה של היהדות הדתית וזאת השקפתה של תורת ישראל. נאמר בעשרת הדיברות — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, זמן כס ככר לפני חצי דקה.

השר לענייני דתות א"ח שאקי:

אבל כיוון שהנושא הוא כל כך חשוב, אני רוצה לומר, שבעשרת הדיברות נאמר: לא תרצח. לא נאמר: לא תרצח יהודי. נאמר: בצלם אלוהים ברא את האדם — ולא את היהודי בלבד. וזו מחלוקת ידועה בין בן-עזאי לרבי עקיבא, אבל זמני תם. אני מוכן לפתח באריכות את הנושא עם כל חבר כנסת שירצה לשמוע.

לשאלה הנוספת — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, אני מאוד מצטער. זה מאוד לא נעים לי, אבל אם אני מאפשר לך לדבר אחרי הזמן, גם שרים אחרים יבקשו אותו דבר, וזה פוגע בסדר הטוב. אודה לך אם תשיב במשפט אחד.

השר לענייני דתות א"ח שאקי:

החוק למניעת הונאה בכשרות מחייב את המשרד. אם חבר הכנסת וירשובסקי יציא דברים קונקרטיים שבהם פועלים בניגוד לו, אפעל במיטב יכולתי, בעזרת השם, כדי שזה לא יהיה, כי אני בעד כיבוד חוק, ולא בעד הפרתו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שר הבריאות ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 346, של חבר הכנסת צ'רלי ביטון. בנושא: היריעה בעניין מחלות בקרב עולי אתיופיה.

346. היריעה בעניין מחלות בקרב עולי אתיופיה

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, כאשר לידיעה שפורסמה ביום שישי בעיתון "כל העיר", כאילו נמצא בקרב עולי אתיופיה אחוז גבוה של נושאי נוגדנים של מחלת האידס, ברצוני לשאול:

1. האם מידע שבידי, שהידיעה יצאה מפי השר בכבודו ובעצמו, נכון? אם לא — האם כבוד השר מכחיש זאת מפורשות?

2. לאור התומרה הרבה שכתוכן הידיעה הנ"ל, מה יעשה השר כדי לאתר את מרליף הידיעה, או לפחות לדאוג לכך שיימסרו לציבור הנתונים הנכונים?

חיפה, אנשים שידועים כמי שאין להם נטיות כאלה; אם אני שומע: "מוות לערבים" בנסיבות מיוחדות — כל ההתבטאויות האלה מכוונות נגד האוכלוסייה הערבית, וזוהי גזענות.

אליקים העצני (התחיה):

לא היה דבר. הכול ללא סיבה.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

גם זוהי גזענות. אם אנחנו מגנים את האנטישמיות בפולין ובכל מקום, ואני מגנה את האנטישמיות בכל מקום, אני רוצה לשאול: מה בכוונת כבוד השר לעשות לפחות בתחום שלו? תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת רענן כהן. אחריו — חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

אני רוצה להבהיר לחברת הכנסת חמר גור'נסקי: נרשמת קודם, אבל מאחר שהשואל הוא מסיעתך, מישהו מסייעה אחרת קודם לך.

רענן כהן (המערך):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, האם ההלכה כוללת הוראה הפוסלת כשרותם של מאכלים אם לא-יהודי משתתף בהכנתם?

שאלה נוספת: האם משרד הדתות מקציב לכל המיעוטים במדינת ישראל באותו יחס כמו לאוכלוסייה היהודית?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני השר, אני רושם לפני שאתה אמרת שאין אמת ביריעה כפי שהיא פורסמה. אבל אני יודע מתוך עבודתי בוועדת הפנים, שלא אחת יש בעיות עם החוק למניעת הונאה בכשרות, ושמתינס את הוצאת רשיונות הכשרות למסעדות ולכתי-מלון בכל מיני תנאים שאינם כתובים בחוק. החוק מדבר רק על כשרות האוכל, ולא על כל דבר אחר. האם משרד מוכן להוציא הוראות מפורשות שייסבירו למועצות הדתיות אחת ולתמיד, שאסור להן לחרוג מעבר למה שכתוב בחוק, וגם לא להפר הוראות של בג"ץ בעניין הזה?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

השר לענייני דתות א"ח שאקי:

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת נפאע — לא אשיב כאן במקומם של חברי השרים, שאליהם בוודאי כיוונת. משרד הדתות כמשרד לא הפלה, אינו מפלה, ואין ברעתו, חלילה, להפלות שום אדם בשל השוני בדתו.

זו למעשה גם שאלתו של חבר הכנסת רענן כהן, ואני כבר עונה לשניכם. המדיניות של משרד הדתות היא לתת זכויות שוות לבני כל הדתות ככל הנוגע לענייניהם הדתיים. ידוע שהמשרד לענייני דתות תומך במידת האפשר בתיקונים של מסגדים שנפגעו, בעזרה למיננים ולקיומם של קאדים. בתי-הדין השרעיים ובתי-הדין הדרוזיים נהנים ממידת יחס של שוויון הן בחוק והן בפרקטיקה של המשרד.

אין דבר מאוס בעיני כולנו יותר מגזענות ומאפליית אדם בשל שוני בהשקפתו, בדתו או באמונתו. הדת היהודית מעולם לא הטיפה, חלילה, לשנאת הזולת. הדת היהודית ותורת ישראל

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר הבריאות א' אולמרט:

הידיעה חסרת שחר מיסודה. הטענה של חבר הכנסת לגבי מקור המידע היא חסרת שחר מיסודה. אינני מתכוון לנהל חקירות על הדלפות במשרדים, אם כי אני מצטער כאשר ידיעות לא נכונות דולפות ומתפרסמות בעיתון. אבל אין לי שום כלים ואין לי שום כוונה לנהל חקירות על הדלפות.

הידיעות בכל מה שקשור למחלת האיידס ונתונים רלבנטיים לגבי המחלה נמסרים מדי פעם בפעם על-ידי משרד הבריאות בהקשרים הנכונים ובמסגרות המתאימות.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת צירלי ביטון.

הי"ר ד' שילנסקי:

התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הי"ר ד' שילנסקי:

סליחה. חבר הכנסת רן כהן, מי שרוצה יכול להירשם לשאלה נוספת. בבקשה, חבר הכנסת צירלי ביטון.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, בתשובה על השאלתך אמר השר דברים חמורים יותר אפילו מאלה שנאמרו לעיתון "כל העיר". כבוד השר אמר, שהוא לא יבדוק את מדליף הידיעה בתוך משרד הבריאות, כאשר הוא יודע מה ההומרה שבדברים שנאמרו, ובעיקר בנושא כמו מחלת האיידס.

אנחנו יודעים עד כמה נבהל כל אזרח בכל מקום בעולם, אם בישראל ואם בכל מדינה אחרת, מחולי איידס אפשריים, ובמיוחד כאשר מטילים כתם כזה ועלילה כזאת כלפי עדה שלמה.

אני רוצה לפנות אל השר ולהגיד, שאני מאמין לו ולהכחשה שלו. אני מבקש מכבוד השר, אם הוא יהיה מוכן להכריז מעל במת הכנסת שהוא משחרר את העיתונאי שלום ירושלמי מחובות הסודיות על המקורות שלו, ואם הוא מסכים שהוא יפרסם את שמו של השר אולמרט, אם הוא זה שהדליף את הידיעה הזאת. תודה.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת ראובן ריבלין, ואחרי — לחבר הכנסת רן כהן.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, ידועה רהיטות לשונך והבהירות הרבה בכל דבר שאתה אומר, אבל, לצערי הרב, לא הבנתי מתשובתך, האם הידיעה לגבי העובדה שאתה הדלפת את הנושא לעיתון היא זו שנסתרת על-ידיך מכול וכול, או — לגבי הידיעה כולה.

אני רוצה לומר לאדוני, שהידיעה הזאת היתה פגיעה מפורשת בכיטוחן המדינה. אני בהחלט חושב שצריך למצות את העניין עד תומו עם עיתון "כל העיר", שפרסם ידיעה שלהערכתי עלולה לפגוע במדינת ישראל, לא פחות מכל סוד הקשור בביטחונה של המדינה.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. לפי קריאת הביניים שלך, חבר הכנסת רן כהן, נדמה לי שהשאלה שרצית לשאול כבר נשאלה, לא?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני בהחלט מוותר, מאחר שתרגמת אותי נכון. זו בדיוק השאלה. אני מבקש מהשר רק להבהיר לציבור את מהות העניין.

הי"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, בבקשה.

שר הבריאות א' אולמרט:

התשובה הראשונה שלי היתה בהירה מאוד למי שאיננו מחפש אי-בהירויות. אמרתי שהטענה של חבר הכנסת בדבר מקור המידע חסרת שחר מיסודה. אני רוצה להוסיף, שהיא אינה אלא עלילה חסרת הגיונות. חוץ ניצול במת הכנסת כדי לבצע הכפשה אישית מן הסוג של "יש לך אחות". מכל מקום, כל עיתונאי שרוצה שיחשף את כל מקורות המידע שלו, אין לי שום הגבלה. היות שאינני מקור המידע שלו, אינני צריך לא לשחרר ולא לאכוף עליו. יעשה מה שהוא רוצה עם מקורות המידע שלו מראשית ועד אחרית. ברור הוא שמקורות המידע הם לא כל כך טובים. זה לגבי ההכחשה. היא נאמרה בתשובה הראשונה בצורה חריגה מעט.

לגבי התשובה השנייה. פורסמה ידיעה מסוימת. לא נשאלתי לגבי הידיעה עצמה ותוכנה בשאלתך הזאת. אין כאן בשאלתך פירוט מדויק של הנתונים שהובאו, ואינני רוצה לענות במסגרת תשובה בעל-פה על שאלתך שלא נשאלה מלכתחילה, ועוד בנושא רגיש כזה. כל מה שאני יכול לומר הוא, שהנושאים הקשורים לתפוצת מחלת האיידס בדרך כלל ולבדיקות שנעשו בקשר למחלת האיידס בהקשרים מסוימים נמסרים מדי פעם לציבור ולגורמים שצריכים לעסוק בכך בצורה מדויקת על-ידי משרד הבריאות. נקודה.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה. שר התחבורה ישיב על שאלתך בעל-פה מס' 345, מאת חבר הכנסת מנחם פרוש, בנושא: הדלקת אורות פנסי הרכב בשעות היום.

345. הדלקת אורות פנסי הרכב בשעות היום

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, בעקבות הניסיון כצה"ל בנסיעת כלי רכב עם אורות דלוקים בשעות היום, נראה כי הדבר מסייע למלחמה בתאונות, ומספרן ירד כ-25%. בימים אלה החליט גם "אגד", שהאוטובוסים יסעו באורות דלוקים בשעות היום.

מכיוון שבבעבר פנה שר התחבורה לציבור להפעיל את אורות כלי הרכב גם בשעות היום, ברצוני לשאול:

1. האם יש בדעתך לפרסם תקנה שתחייב הדלקת אורות כלי הרכב בשעות היום?
2. אם לא — כיצד בדעת משרדך להגביר את ההסברה ולהחזיר את חשיבות הדלקת אורות הרכב בשעות היום?

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר התחבורה מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, 1 — 3. התקנות הקיימות מחייבות ממילא הדלקת אורות גם בשעות היום, כאשר התנאים מחייבים זאת ותנאי הראות לקויים. מהניסיון שצברנו מסתבר כי הדלקת האורות מתבצעת

בעניינים כאלה ובוחנים את העניין עד מאוד. אבל אם מביאים בחשבון את העלות של שחיקת מערכת החשמל, לרבות באטריה, אמרו לי אנשים שמתמצאים בכך — ואצלכם יש בוודאי גם כן מומחים — שמדובר כאן, לכל היותר, על קיצור של 30% — 40% בחיי המצבר, שחיי הרגילים הם בין שנתיים לשלוש שנים. זאת אומרת, זאת עלות שיכולה להגיע לממדים של משהו כמו בין 80 ל-100 שקל, המחפזת על פני שלוש שנים, ולכל הדעות היא לא הוצאה מופרזת.

על כן, האם אתה מוכן לשקול מחדש את הרעיון של נסיעה באורות דולקים כל העת, אם אכן יוכח מניסיונות של צה"ל ואחרים שזה מסייע? — נראה שזה מסייע.

באותה הזדמנות, במשפט אחד: במסגרת המאבק הנמרץ שלך לצמצום תדמית הדרכים, האם שקללת פעם נוספת את האפשרות לאפשר מהירות גדולה יותר באוטוסטרדות, כי, לדעתך, כולם נוסעים מהר יותר, סביב 100 — 120 קמ"ש, ובחרדה שיתפסו. החרדה הזאת יכולה לפעמים להיות סיבה לתאונה, ולא עצם המהירות באוטוסטרדות, של 100 קמ"ש, שהיא סבירה לחלוטין.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. ארוני השר, בבקשה. על השאלה השנייה, החורגת מהנושא, אם לא יספיק לך הזמן, אתה לא חייב לענות, רק במסגרת שתי הרקות.

שר התחבורה מ' קצב:

בדברי התשובה שלי, חבר הכנסת פרוש, לא התייחסתי כלל לנושא יוקר החשמל. זה לא לרבנטי. אני פשוט שואל את חברי הכנסת, אם ציבור האזרחים ממילא מקיים את ההנחיות, את הפניות, מדוע צריך לכפות עליו תקנה שעלולה לא להביא תועלת. אני גם לא מבין את התועלת בכך ששוטר יעמוד גם ביום שמש נעים, גם בתקופת החורף ויתחיל לרשום דוחות תנועה לאלפי כלי רכב, שאפילו מסיבות מוצדקות לא הדליקו את פנסי כלי הרכב.

התקנות הקיימות מניחות את דעתנו. לא קיבלנו את ההחלטה רק על בסיס של דיון ברמה ארמיניסטרטיבית. התייעצנו עם גורמים מקצועיים, לרבות הטכניון, והחברנו לנו בחורף הקודם, שציבור הנהגים ממלא את ההוראות, ממלא את ההנחיות, מדליק את האורות בכל עת שיש צורך. לא זו בלבד שאיני רוצה להתקין תקנה המטילה עונשים על ציבור נהגים כשציבור הנהגים כעצם ממלא את ההוראות בצורה המשביעה את רצוננו, הבעתי חשש שבטיחות הרכב עלולה להיפגם אם מדליקים את האורות באופן קבוע בלי צורך, במיוחד בדרך עירונית. האפקטיביות של הדלקת אורות בחורף, כאשר תנאי הראות לקויים, היא טובה בדרכים בין-עירוניות. בדרך עירונית היא אפילו מזיקה. אנחנו שבעי רצון מהתנהגות ציבור הנהגים. הם מקיימים את התקנות. קיימת תקנה מתאימה. התייעצנו גם עם גורמים מחוץ למשרד התחבורה, ולכן לא ראיית הצדקה לתת לשוטרי ישראל אישור לרשום דוחות ולהטיל קנסות על ציבור של נהגים, כאשר החורף הישראלי איננו חורף קשה במיוחד, כמו בסקנדינביה, ששם קיימת הוראה כזאת. בחורף הישראלי, כל עת שיש צורך והנהג איננו מדליק את האורות, השוטר חייב אפילו לרשום דוח על עבירת תנועה. בימים שבהם אין צורך ותנאי הראות טובים, הנהג לא חייב להדליק את האורות.

אני חוזר, אדוני היושב-ראש, את ההחלטה קיבלנו לאחר התייעצות עם גורמים מקצועיים.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה.

לשכיעות רצוננו באופן וולונטרי, במיוחד בנסיעות בין-עירוניות בעונת החורף.

בכלי הרכב. במשך כל שעות היום, הדלקת האורות עלולה להטיל עומס רב מדי על מערכת החשמל, וכתוצאה מכך קיים גם החשש לפגיעה בבטיחות הרכב.

החורף הישראלי אינו דומה לחורף במרבית ארצות אירופה, שם כמעט בכל ימי החורף הראות לקויה.

אני סומך על הנהגים, שלא יודקו לסנקציות. לאומים ולעונשים כדי להדליק אורות באופן וולונטרי, בימים שבהם הראות לקויה. משרד התחבורה והמינהל לבטיחות בדרכים ימשיכו בעידוד הנהגים להדליק את האורות ברכבם, וזאת גם באמצעות פרסומים בכלי התקשורת ובתשדירי שירות בטלויזיה. אני מנצל גם את הבמה הזאת, כדי לקרוא לציבור הנהגים למלא את התקנות המחייבות ממילא הדלקת אורות בכלי הרכב גם בשעות היום, כאשר תנאי הראות מחייבים זאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מנחם פרוש.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

כבוד השר, אני מעריך מאוד את הרגה ליוקר החשמל, אבל יוקר חיי אדם עולה עליו. הנה החורף מגיע עוד מעט, ואנחנו צריכים להיות ערים. אם נתגלה משהו אשר באמת כולס את סכנת תאונות הדרכים, יש צורך לנקוט את הצעדים הדרושים כדי לחייב. אל נחשוש ליוקר החשמל כאשר מדובר ביוקר חיי אדם.

כעת אני רוצה לשאול אותך: אילו אמצעים נוספים אתה חושב לנקוט כדי לבלום את העלייה במספר תאונות הדרכים?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חגי מירום, ואחריו — לחבר הכנסת שבח וייס.

חגי מירום (המערך):

אדוני השר, אתה יודע שהוגשה כאן הצעת חוק על-ידי באותו נושא שחבר הכנסת פרוש שואל עליו כאן היום. צריך להבין — ואני מבקש תשובה על כך — כיצד המערכת הצבאית, הצה"לית, החליטה כולה לעבור לנסיעה באורות דולקים. שמא הצד של העומס החשמלי על כלי הרכב אינו נהיר לה?

למיטב ידיעתי, מדובר בחיסכון בחיי אדם שמגיע כדי 25% — 30%. אם נסתכל על נפח תאונות הדרכים השנתי, מדובר פה בהצלת מאות אנשים, גם חיייהם וגם גופם.

אתה, כבוד השר, מדבר על הדלקה בתנאי ראות לקויים, אבל יש מחקרים המראים שכל הדלקה במשך היום מגבירה את העירינות ומונעת תאונות. גם תנאי הראות אינם לקויים.

אם כן, אני רוצה לבקש ולהבין, כבוד השר, האם תהיה מוכן לומר כאן, שמשדרך ישקול את העניין הזה שיקול נוסף ויהיה מוכן לפתוח את עצמו לבדיקה מחודשת, שמא כדאי יהיה, לפחות בחודשי החורף, להעביר את כל משק הרכב הישראלי לנסיעה באורות? תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, באותה רוח אני ממברך על כך שאתם לא נוקטים צעדים נחפזים כאשר מדובר על חקיקה

ה. שאלות ותשובות

היום היא כ-90 מיליון מ"ק לשנה. לעומת זאת נאגרים במקום כ-40—50 מיליון מ"ק מים בלבד, שמקורם במי גשמים המוספים למי-התהום. מצב זה של שאיבת יתר פוגע במקורות המים.

אין כל בסיס עובדתי לטענה, כי קיים קשר בין המחסור במים לקידוחים בין שכס לעזה. קידוח באזור יהודה ושומרון אין לו ולא כלום עם מפלס המים בעזה.

3. המינהל האזרחי נוקט את כל האמצעים שלרשותו על-מנת להביא לחיסכון במים ולניצולם היעיל.

לאור ההסבר המפורט בתשובה על שאלות 1—2 ברור כי אין מקום לנקיטת צעדים בקשר לכך.

הי"ר ד' שילנסקי:

שר הביטחון ישיב על שאלתא מס' 2461, מאת חבר הכנסת אברהם פורז.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני הסכמתי עם השר להוריד את השאלתא.

2462. התנהגות מפקד בעת תרגיל צה"ל

חבר הכנסת א' אליאב שאל את שר הביטחון ביום י"ט בתמוז התש"ן (12 ביולי 1990):

נוכח פלסום ידיעה על-אודות האלוף-משנה ישיב במכונית ממוזגת בעוד חייליו התייבשו באימונים (בעיתון "חדשות" מתאריך 22 ביוני 1990), ברצוני לשאול:

האם יש אמת בפרסום זה, ואם כן — כיצד נהגו כלפי קצין זה?

תשובת שר הביטחון מ' ארנס:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הרמטכ"ל העביר אלי הודעת מפקד המפח"ש — מפקדת חילות השרה — שנכת ברוב מהלכי התרגיל וראה את הקצין הולך ונוסע על-גבי נגמ"ש.

אין להוציא מכלל אפשרות שהקצין ישב לעתים בתוך הרכב שהצבא הקצה לו.

למפח"ש לא ידוע על בעיית המים לחיילים במהלך התרגיל.

2485. היתרי בנייה ביהודה, בשומרון ובעזה

חבר הכנסת רן כהן שאל את שר הביטחון ביום כ"ט בתמוז התש"ן (22 ביולי 1990):

ברצוני לשאול:

1. על-פי אילו חוקים וצווים ניתנים היתרי בנייה ביישובים היהודיים ביו"ש ובעזה?

2. כמה בקשות להיתרי בנייה ביישובים היהודיים ביו"ש הוגשו בכל אחת מהשנים 1986—1990? כמה אושרו וכמה נדחו בכל שנה? כמה בתים נבנו באותם יישובים בכל אחת מהשנים הללו?

3. כמה בקשות להיתרי בנייה ביישובים היהודיים ברצועת-עזה הוגשו בכל אחת מהשנים 1986—1990? כמה

הי"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-היום: שאלות ותשובות. שר הביטחון ישיב על שאלות.

2448. אבטחת רכב המסיע ילדים בחברון

חבר הכנסת יצ' לוי שאל את שר הביטחון ביום י"ב בתמוז התש"ן (5 ביולי 1990):

ביום כ', ב' בתמוז התש"ן, הותקף הרכב המסיע את ילדי הגנים מהאתרים השונים בחברון באבנים וכבבוקים. בעקבות תלונה של ערכי שהנהג הכה אותו סמוך לאירוע זה, באו היום שוטרים לבית-רומנו, עצרו את הנהג וכבלו אותו באזיקים. תושבי המקום שנכחו הביעו בקול את מחאתם כנגד המעצר. בעקבות המחאה תקפו השוטרים את המוחים ועצרו אף אותם.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים ידועים לכבודו?

2. האם ניתנת הגנה מספקת לכלי הרכב המסיעים את הילדים לבתי-הספר ולגנים בחברון?

3. האם התנהגות השוטרים במקרה המוזכר לעיל היתה נכונה ועל-פי הנהלים המקובלים?

4. אם לא — האם ננקטו צעדים כלשהם בנדון?

תשובת שר הביטחון מ' ארנס:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הדבר ידוע לי עקרונית מתוך כך שנפתח תיק במשטרת יהודה בקשר לאירוע זה.

2. בכל מרחב איו"ש מתקיים ליווי לתלמידים ולילדי הגנים, ובעיר חברון מתבצעת זה שבועות מספר, נוסף על כך, פעילות מיוחדת לאיתור מידיי האבנים.

3—4. בתקריט לא היו מעורבים שוטרים צבאיים.

2457. מחסור במים ברצועת-עזה

חבר הכנסת מ' נפאע שאל את שר הביטחון ביום י"ט בתמוז התש"ן (12 ביולי 1990):

לאחרונה מורגש מחסור במים ברצועת-עזה. נחל-עזה חרב לפני העונה הרגילה, המים מלווים באחוזים גדולים, ולטענת התושבים הגורם העיקרי לחוסר המים הוא שהשלטונות חפרו 36 בארות — מלכודות — בין הרי שכס לעזה.

ברצוני לשאול:

1. האם הדבר נכון?

2. אם כן — האם אין בפעילות מסוג זה משום הפרה של אמנה בין-לאומית?

3. האם מוכן השר להורות על נקיטת צעדים שיחזירו את המצב לקדמותו?

שר הביטחון מ' ארנס:

1—2. התשובה שלילית. על-פי נתוני מתאם הפעולות ביהודה ובשומרון ובאזור חבל-עזה, צריכת המים בחבל-עזה

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
חברי הכנסת, את החשמול של המיקרופון, את הזרם הזה מוכרחים לתקן.

היו"ר ד' שילנסקי:
מתנכלים לכנסת.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
זו כנסת מחשמלת. אדוני השר, תודה על התשובות, ואני מבקש לדעת שני דברים נוספים: האם אין זה מוזר, שברצועת-עזה ההיתרים ניתנים על-פי צו משנת 1936? כלומר, שימוש מנדטורי. בכל זאת, לגבי הריסות הבתים, אני מניח שיש ברשותכם נתונים, כי הרי הן לא נעשות בלעדי מערכת הביטחון. כיצד הן בוצעו ביישובים הערביים וכיצד בוצעו ביישובים היהודיים?

היו"ר ד' שילנסקי:
אדוני השר, גם אני חייב תשובה ואני מבקש סליחה. יש קצר חשמלי. כבר ביקשתי לתקן כדי שלא יסיפו חשמל לכנסת או חשמול לכנסת.

שר הביטחון מ' ארנס:
חבר הכנסת רן כהן, אני חושב שלא כל כך מוזר שאנחנו מסתמכים על חוק שחוקק ב-1936 בקשר לחבל-עזה, בהתחשב בהיסטוריה של חבל-עזה. אני חושב שהיה מפתיע אותך, ואפילו אותי, לו היה מדובר על חוק שחוקקנו בכנסת הזאת בשנה הזאת.

אני חייב לבדוק את הנושא של הריסות מבנים. ציטטתי מה שסיפק לי. לא באתי מצויד בנתונים אלה. אני חייב לבדוק את השאלה ששאלת, ואעביר לך את התשובה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. אני מודה מאוד לשר הביטחון.

1. שאלות בעל-פה

סגן שר האוצר י' עזרן:
כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, מדיניות האוצר גורסת שאין לסבסד את היישובים המרוחקים דרך סבסוד המוצרים שהם צורכים, אלא יש לבחור בדרכי עידוד יעילות יותר לתושבי אותם יישובים. במלים אחרות, הנוסחה המפורסמת והמקובלת על כולם — לנצרך ולא למצרך.

קריאה:
לא על כולם.

סגן שר האוצר י' עזרן:
נשתווה על הנוסחה.

בעבר היתה תמיכה בהובלה ליישובים מרוחקים עבור מוצרים רבים אחרים, כגון חלב ובשר, וזה נכון. ביטול התמיכה למוצרים אלה לא פגע באספקתם ליישובים המרוחקים ולא הביא לעלויות מחירים מעבר למקובל במרכז הארץ. המחירים פחות או יותר שווים לכל נפש.

מיכה גולדמן (המערך):
פחות או יותר?

סגן שר האוצר י' עזרן:
יותר מפחות.

אושרו וכמה נדחו בכל שנה? כמה בתים נבנו באותם יישובים בכל אחת מהשנים הללו?

4. כמה עבירות בנייה נרשמו ביישובים היהודיים ביו"ש בכל אחת מהשנים 1986 — 1990? כמה ברצועת-עזה?

5. כמה בתים ללא היתר נהרסו ביישובים היהודיים ביו"ש ובעזה בכל אחת מהשנים 1986 — 1990?

שר הביטחון מ' ארנס:

1. א. היתרי בנייה בהתיישבות הישראלית באזור יהודה ושומרון ניתנים על-פי חוק תכנון ערים, כפרים ובניינים, מס' 79, לשנת 1966, ועל-פי הצו בדבר חוק תכנון ערים, כפרים ובניינים (יהודה ושומרון) (מס' 418), התשל"א — 1971: ב. היתרי בנייה בהתיישבות הישראלית באזור חבל-עזה ניתנים מכוח פקודת בניין ערים מס' 28 לשנת 1936, כפי שתוקנה בדיון ובתחיקת הביטחון.

2 — 5. א. הרשויות המוניציפליות בהתיישבות הישראלית באזור יהודה ושומרון ובאזור חבל-עזה קיבלו סמכות לפעול כוועדות מקומיות בדומה לרשויות המוניציפליות הערביות, והן האחראיות למתן היתרי בנייה ולאכיפת החוק לגבי הבנייה הבלתי חוקית.

ב. רשויות התכנון של המינהל האזרחי באזור יהודה ושומרון ובאזור חבל-עזה מאשרות את תוכניות המתאר של ההתיישבות הישראלית. אך אינן מתערבות בשיקול דעת הוועדות המקומיות בכל הנוגע למתן היתרי בנייה ולאכיפת דיני התכנון. כפי שאינן מתערבות בכך ביישובים הערביים באזור יהודה ושומרון ובאזור חבל-עזה.

ג. אין בידי מערכת הביטחון נתונים בדבר מספר היתרי הבנייה ועבירות הבנייה בהתיישבות הישראלית באזור יהודה ושומרון ובאזור חבל-עזה.

היו"ר ד' שילנסקי:
רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רן כהן.

היו"ר ד' שילנסקי:

סגן שר האוצר ישיב על שאלתא מס' 342. מאת חבר הכנסת מיכה גולדמן, בנושא: הובלת לחם ליישובים מרוחקים. רשות הדיבור לחבר הכנסת גולדמן.

342. הובלת לחם ליישובים מרוחקים

מיכה גולדמן (המערך):

אדוני סגן השר, עם ביטול הסובסידיה ללחם לכן ואחיד, הוחלט על ביטול התמיכות להובלת לחם לאזורים רחוקים. משמעות ההחלטה היא, כי מאפיות יאלצו להפסיק את אספקת הלחם ליישובים מרוחקים עקב העלות הגבוהה הנוספת, או שיעלו מחירים.

כרצוני לשאול:

1. האם מדיניות האוצר היא שתושבים מן היישובים המרוחקים, כדוגמת הערבה, בקעת-הירדן והגליל התחתון, ישלמו מחיר גבוה יותר על מוצר יסוד כלום?

2. כיצד מתכוון המשרד לנהוג בעניין זה?

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

עדנה סולודר (המערך):
יחי ההבדל.

מיכה גולדמן (המערך):
זה עניין עקרוני, אדוני סגן השר. לא ייתכן — — —

היו"ר ג' גדות:
חבר הכנסת גולדמן.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני רוצה להודיע מי הם השואלים הנוספים:
אחרי חבר הכנסת גולדמן יכולה חברת הכנסת עדנה סולודר
וחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. בבקשה, חבר הכנסת גולדמן.

מיכה גולדמן (המערך):

אדוני סגן השר, שוחחתי עם מנהלי המאפיות המספקים
לחם ליישובים מרוחקים. הם הודיעו חד-משמעית כי כ-14
בחדש זה תופסק החלוקה. האם סגן השר מודע לכך, שבעוד
שבוע ישארו תושבי פארן בערבה ותושבי בקעת-הירדן
ויישובים כמו בית-רימון בגליל התחתון ללא מוצר יסוד כמו
לחם בגלל מדיניות שגויה?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברת הכנסת עדנה סולודר, ואחריה — חבר
הכנסת אריאל ויינשטיין.

עדנה סולודר (המערך):

כבוד סגן השר, הקשכתי ושמעתי שבתשובה על השאלה
"פחות או יותר?" לגבי המחירים, השבת — יותר. אני
מבקשת, אולי תוכל להביא לנו כאן השוואת מחירים — בכמה
יותר עולה מוצר בסיסי במקומות מרוחקים. אם מדברים על
סכסוד הנצרך ולא המצרך, האם ברוזמנית עם ביטול
הסובסידיה קבעתם כבר מה יקבל הנצרך? שאלה אחרונה: אם
אין מוצא אחר, האם תחייבו אותן מאפיות — ויש בארץ
חלוקה, לאיזה אזור מספקת כל מאפייה — שאכן הן יספקו
את המצרך ויביאו אותו לשערי אותם יישובים כפי שעשו
בעבר?

היו"ר ג' גדות:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מבקש מכבוד סגן השר להשיב לי, אם הוא מוכן
להביא את הסוגיה הבאה בפני הנהלת האוצר. אנחנו קוראים
בעיתונים ידיעות על כך, שמשדד האוצר מתכנן לבטל כמעט
כליל את הסובסידיות לחקלאות. ביטול כולל של הסובסידיות
לחקלאות עלול לגרום לכך שהתכנון ייפגע. אם התכנון ייפגע,
עלויות להיות תקופות שבהן יהיו עודפים רבים מדי ופגיעה
בחקלאים, ומצד שני יהיו תקופות שבהן תהיה תוצרת מעטה
בשוקים ואז תהיה פגיעה בצרכנים.

אני מבקש מכבוד סגן השר להביא להנהלת המשדד את
הנושא של הסובסידיה לחקלאות, כדי שחם וחלילה לא תגיעו
למדיניות המבטלת כליל את הסובסידיה לחקלאות.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת ויינשטיין. רשות התשובה לכבוד
סגן שר האוצר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

תודה, אדוני היושב-ראש.

אין בידי כעת נתונים מדויקים כדי להבהיר את היות
ההפחות. אברוק זאת, כבוד חברת הכנסת סולודר. דומני
שהמתח של ההבדלים אינו גדול עד שיצדיק את — — —

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לסגן השר. חברת הכנסת סולודר, זו זכותו. עד
כמה שזה יישמע מוזר, לכבוד סגן שר האוצר יש זכות שלא
להשיב.

סגן שר האוצר י' עזרן:

עניתי בין השיטין.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, חם סעיף זה של סדר-היום.

אברהם בורג (המערך):

חבר הכנסת לוי, סגן סגן השר.

היו"ר ג' גדות:

בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

צר לי מאוד להגיב על מה שאמרת, חבר הכנסת מיכה
גולדמן. בעניין הסובסידיות אין עקרונות. כשם שאני עונה על
מה שאמר חבר הכנסת אריאל ויינשטיין באותה הזדמנות, אין
מדיניות כללית לעקירת הסובסידיות. יש דיון לגופו של עניין
לגבי כל מוצר וכל נושא. אין הכוונה לבטל כליל את
הסובסידיות. בכל אופן, אביא את שאלתך להבהרה.

אני חושב שהעיקרון צריך להיות הפוך ממה שהוא היום.
הלוואי, ואנחנו שואפים וחותרים לכך, שלא נצטרך לתמוך
ולסבסד. אין שום מטרה שיהיה עיקרון של סבסוד.

בכל אופן, אי-אפשר לקבל תכתיב של מאפייה כלשהי, עם
כל הכבוד, כך שהיא תקבע את מדיניות המחירים. אם לא
יספקו את המוצר החיוני הזה, בהחלט לא נשאר, חם וחלילה,
את המקומות המרוחקים האלה רעבים ללחם — בישראל אין
מושג כזה — ואין לי שום ספק שנפעל לפתרון.

אני חוזר ומדגיש שרצוי מאוד למצוא דרכי עידוד אחרות,
איך לעודד את היישוב כדי שלא יצטרך לעמוד כעני בפתח
המבקש לחם ומוצרי. תודה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לכבוד סגן השר על תשובתו.

עדנה סולודר (המערך):

הוא לא ענה על שאלתי.

ז. הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון) — ביטול הצורך בהיתר יציאה לחוץ-לארץ

בעת רגיעה), התש"ן — 1990 *

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר ג' גדות:

ההצעה נבחנה לעומק באגף כוח-האדם בצה"ל, במגמה להקל את סדרי היציאה לחוץ-לארץ של יוצאי-צבא הנמנים עם כוחות המילואים. לאחר בחינה מקיפה של ההצעה הוחלט במערכת הביטחון לתמוך בעיקרה של ההצעה. אני רוצה להביע את הערכתי ותודתי לחבר הכנסת פורז על יוזמתו.

בחנית ההצעה העלתה, כי מימושה מחייב תקופת התארגנות במישור הארגוני-המיוכני באופן שתחולת תוקפו של החוק לא תהא לפני 1 באוגוסט 1991. כמו-כן יוצאי-צבא מסוימים הממלאים תפקידים מיוחדים יצטרכו להמשיך ולקבל היתר באופן אישי, ויהיה צורך לעגן כלל זה בחקיקה החדשה. התיקונים הדרושים בהצעת החוק ובחקיקה אחרת יוצגו על-ידי נציג מערכת הביטחון בפני ועדת החוק והביטחון של הכנסת במהלך הכנת הצעת החוק לקריאה ראשונה.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, שהצעת החוק תועבר להמשך דיון בוועדת החוק והביטחון של הכנסת.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לכבוד שר הביטחון, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. ההצבעה תהיה הצבעה מהירה, בעד ונגד העברת הצעת החוק לוועדת החוק והביטחון. נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 16

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון) — ביטול הצורך בהיתר יציאה לחוץ-לארץ בעת רגיעה), התש"ן — 1990, לדיון מוקדם בוועדת החוק והביטחון נתקבלה.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, ללא נמנעים, ללא מתנגדים, 16 קולות בעד קובעים שהצעת חוק זו עוברת לדיון בוועדת החוק והביטחון.

קריאה:

חבר הכנסת פרוש לא — — —

היו"ר ג' גדות:

אני קפדן כעניין הזה, כבוד סגן השר, ואני מעריך שחבר הכנסת פרוש, זה לא מעלה ולא מוריד לגביו, שהרי העניין עבר ללא מתנגדים וללא נמנעים.

אם כן, חברי הכנסת, החוק יועבר לוועדת החוק והביטחון.

אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק תש"ה — הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון) — ביטול הצורך בהיתר יציאה לחוץ-לארץ בעת רגיעה), התש"ן — 1990. ימק מהמקום חבר הכנסת אברהם פורז. יעלה ויבוא.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפי החוק הקיים אזורי המדינה החייבים כשירות מילואים ומבקשים לצאת לחוץ-לארץ צריכים לקבל אישור יציאה מהארץ מיחידת המילואים שלהם. הניסיון מוכיח, כי אישורים אלה ניתנים בדבר שבשגרה.

יוצא אפוא כי הצורך בקבלת אישור בכל פעם שאזור מבקש לעזוב את הארץ הוא נטל מיותר, המכביד הן על האזרחים החייבים בשירות מילואים ורוצים לצאת לחוץ-לארץ והן על גורמי צה"ל הצריכים לעסוק בבירורקריטיה מיותרת של הוצאת אישורי היציאה. על כך אני מוסיף ואומר, שבמדינה דמוקרטית חופש התנועה הוא זכות יסוד, ואין להגביל אותה אלא במקרים שהכרחי לעשות זאת.

הצעת החוק נועדה לפטור בדרך כלל מהצורך באישור יציאה לחוץ-לארץ בימים רגילים, והיא מבחינה בין מצב חירום מיוחד למצב חירום רגיל, במצב חירום רגיל, זה המצב שאנחנו נתונים בו, לא יהיה בדרך כלל צורך באישור יציאה.

אני מודה מאוד לשר הביטחון ולמערכת הביטחון שהסכימו להצעת החוק בסייגים מסוימים שאקרא אותם. הסייגים של מערכת הביטחון מקובלים עלי. הסייגים הם: תחילת התיקון לחוק תהיה בתוקף החל מיום 1 באוגוסט 1991, על-מנת לאפשר למערכת הביטחון להתארגן לשם ביצוע ההסדר המתחייב מן התיקון. על-פי התיקון לחוק ייתן בכל זאת תדריך פרטני לשותפי סדר טרם מתן היתר היציאה לחוץ-לארץ. על-פי התיקון לחוק יהיו פעילי גיוס חייבים להודיע על יציאתם הצפויה לחוץ-לארץ על מנת לאפשר החלפתם ברשותות הגיוס.

אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק ולהעביר אותה לדיון בוועדת החוק והביטחון. אני שב ומודה לשר הביטחון.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת אברהם פורז, רשות התשובה לכבוד שר הביטחון. בבקשה.

שר הביטחון מ' ארנס:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק של חבר הכנסת פורז נועדה לכונן הסדר חדש, שלפיו יוכל יוצא-צבא, הנמנה עם כוחות המילואים, לצאת לחוץ-לארץ כל אימת שירצה בלא להיוקל להיתר אישי, וזולת אם בידי צו-קריאה לתקופה החופפת את מועדי יציאתו, או שהוכרז לצורך החוק "מצב חירום מיוחד".

ח. הצעות לסדרהיום

רציחתו של חבר הכנסת לשעבר מאיר כהנא בניו-יורק

בארבע כנפות תבל" — מכטיח לנו דרוויש במתינות, בפרגמטיות — "אפילו זכר לא נניח לכם להותיר, אפילו לא חלקת קבר, מצבת שיש, מנוחה אחרונה לעצמות יקיריכם, שלא תשובו לכאן חליה עוד 2,000 שנה ותנכרו במעמקי הקרקע ותמצאו כמה אותיות עבריות ומגן-דוד — ואז תטענו לחזקה על הארץ. גם את מתיכם תיקחו מארצנו".

ובינתיים אנחנו משיבים את המת לארצנו, מניו-יורק אל ירושלים, אל חלקת קבר שעדיין מותרת ליהודי במולדתו, אל מצבת שיש, שבוודאי טרם נחרטה, אבל אני הייתי חורט עליה: פה נטמן פטריט יהודי גאה, שלחם כל חייו מלחמה, שהיתה שנויה במחלוקת אבל היתה מלחמת הכבוד היהודי; פה נטמן האיש שקם להרתיע את האנטישמיות בארצות-הברית, שהיהודים לא יסתגרו בבתיים מאימת הפורעים; פה נטמן האיש שלחם למוטט את קיר הברזל שלכך מיליונים מאחיו בבית-הכלא הסובייטי; האיש שהאמין במה שאף אחד כאן בבית הזה לא מאמין, האמין בפתרון שלו למצוקת היהודים בארצם. פה נטמן — כך אני הייתי חורט על מצבת השיש הזאת — פה נטמן האיש שהוחרם, שהושמץ, שהוכפש, שהושחק, שנרדף ושנחם מלשבת בבית הזה.

שבח וייס (המעריך):

למה הוא הוחרם?

צחי הנגבי (הליכוד):

הוא הוחרם, חבר הכנסת שבח וייס, כי דעותיו היו אכן גזעניות, והן עוררו סלידה בלב מרבית שומעיו, לרבות בלב הדובר אליו.

שבח וייס (המעריך):

הוא חרט את הססמה הפאשיסטית: "מוות לערבים".

אליקים העצני (התחיה):

נציגי אש"ף יושבים בבית הזה. זו הבעיה.

צחי הנגבי (הליכוד):

חבר הכנסת העצני, אני אודה לך אם תאפשר לי להמשיך.

אליקים העצני (התחיה):

חוסר האיוון הזה הוא מהצדדים השחורים של הבית הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

בשכיל מה צריך איוון?

צחי הנגבי (הליכוד):

הוא ההכפש כיוון שהשקפותיו היו מעוותות להחריד

אליקים העצני (התחיה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת העצני.

עמנואל זיסמן (המעריך):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת זיסמן, חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת העצני,

צפרא טבא לך, אנה במטותא ממך, אפשר נא לחבר הכנסת צחי

הנגבי לסיים את נאומו כרבעי. אני מודה לך מראש.

היו"ר ג' גדות:

ועתה, חברי הכנסת, אני עובר לסעיף הבא שעל סדר-היום: הצעות לסדר-היום מס' 3851, 3852, 3853, 3854, 3855, 3857, 3858, 3861, 3862, 3863 ו-3866. בעניין רציחתו של חבר הכנסת לשעבר מאיר כהנא בניו-יורק.

בטרם יועלה הנושא, שאני משוכנע שיועלה ברוח פרלמנטרית נאותה, אני רוצה להביא בפניכם החלטה של ועדת הכנסת בעניין הצעות לסדר-היום, שנתקבלה ביום כ' השבוע, וזו לשון ההחלטה: בהמשך להחלטת ועדת הכנסת מיום כ"ה בשבט התשמ"ט — 31 בינואר 1989 — מחליטה ועדת הכנסת לגבי מכסת הזמן המוקצית להנמקת הצעה לסדר-היום כדלקמן: 1. הצעה לסדר-היום בנושא פלוני, בין רגילה ובין דחופה, תנומק בשיעור זמן של עשר דקות; 2. הנמקת הצעות לסדר-היום, בין רגילות ובין דחופות, באותו נושא של יותר מחבר הכנסת אחד — תהיה במסגרת של שבע דקות לכל מצע.

אם כן, חברי הכנסת, אני מנצל הזדמנות זו שבה מוגשות 12 הצעות נפרדות באותו נושא, והריני מפנה את תשומת לבכם לכך, שלאור החלטה זו של ועדת הכנסת, מרגע זה מוקצות שבע דקות בלבד לכל אחד מהדוברים.

רשות הדיבור לראשון הדוברים, חבר הכנסת צחי הנגבי. בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, טועים כל הפרשנים: הרצח של הרב כהנא, זיכרונו לברכה, לא היה רצח פוליטי חסר תקדים. רצח פוליטי — אמת, אבל לא חסר תקדים.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

זה היה רצח — — —

צחי הנגבי (הליכוד):

נהפוך הוא — זה היה רק האחרון בשורה בלתי-פוסקת של תקדימים מעוררי צמרמורת.

היו"ר ג' גדות:

סליחה, חבר הכנסת הנגבי, הוספתי לך חצי דקה.

צחי הנגבי (הליכוד):

יותר ממאה שנים נשפך דם יהודי בארץ הזאת ומחוצה לה, דם נקיים, קורבנות קדושים של מעשי הרג נהעבים, וכולם — כל אחד ואחד ממעשי הקטל הללו, שבוצעו עליידי מרצחים ערבים, היה רצח פוליטי, כי יסודו בשאיפה הפוליטית, הלאומנית, הפנטית, לעקור את אחיזתנו במולדת. מטבח יהודי חברון במאורעות תרפ"ט עד רצח שני הנערים התמימים בדרך לפסגת-זאב, בפרעות יפו באפריל 1936 ועד הלינץ הנורא בחייל צה"ל בעזה, מן הרצח במינכן ומקרה התופת בכיכר-ציון ואוטובוס הדמים בכביש החוף וילדי מעלות וקו 405 ועד ליריות במנהטן לפני 31 שעות בלבד, כוונת הטרור הערכי ננעלת על דמות אחת: דמות היהודי השב לציון. את ראשו של היהודי הזה, בלי קשר לאמונתו, להשקפותיו, הם מחפשים. את קיומו של היהודי הזה הם מבקשים למחוק, ולא רק את קיומו הפיסי. איך שורר לו המשורר הפלשתיני, דרוויש, המתון, הפרגמטי, חביבם של אחדים בבית הזה? הוא אומר: "גם את מתיכם תיקחו מארצנו". "לא רק את היהודים החיים כאן נפיץ

צחי הנגבי (הליכוד):

אני אודה לך, אדוני היושב-ראש, אם גם הפעם תוסיף לי על חשבון סיעה אחרת, או על חשבון סיעתי.

היו"ר ג' גדות:

או, לא. צחי הדקה שהוספתי, זה היה תרגיל הרתעה.

צחי הנגבי (הליכוד):

זה לא עבד.

היו"ר ג' גדות:

עבד, עבד גם עבד, אתה מדבר חמש דקות ללא הפרעה.

צחי הנגבי (הליכוד):

הייתי חורט על מצבת השיש: כאן נטמן האיש שהוחרם, כי רעותיו היו גזעניות במידה שעוררה סלידה בלב מרבית שומעיו. הן עוררו סלידה גם בלבי שלי. הוא הוחרם והוכפש כי השקפותיו היו מעוותות להחריד, גם מן ההיבט המוסרי וגם מן ההיבט היהודי. הן היו מעוותות להחריד גם בעיני שלי.

שבח וייס (המערך):

אני מוחק את דברי האחרונים.

צחי הנגבי (הליכוד):

אבל דרכו אל הבית הזה, חבר הכנסת וייס, לא נחסמה משום עמדותיו הקיצוניות, המעוותות, הגזעניות, היא נחסמה מכיוון שבדמוקרטיה הישראלית — לפחות במחצית הבית הזה שמסמל את הדמוקרטיה הישראלית — חופש הביטוי הוא מושג גמיש, גמיש להחריד, גמיש באופן מעוות.

אלי דיין (המערך):

הליכוד הצביע בעד זה. מה הצביעות?

צחי הנגבי (הליכוד):

חבר הכנסת עבדאלוהב דראושה יכול לעמוד כאן

— — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

— — —

עמנואל זיסמן (המערך):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת אלי דיין, אני לא מעיר לך כדי שתמשיך בקריאות. חבר הכנסת אורון, מה קרה הבוקר? חבר הכנסת ריבלין, יש לי בקשה לחברי הכנסת ריבלין, אורון וזיסמן, אולי תקיימו החתימות מעברו השני של הקיר אם אתם לא מסוגלים לשמוע בשקט. בואו נקשיב. סביר להניח, חבר הכנסת זיסמן, שישמעו כאן קולות שהם לא בדיוק בדעתו של חבר הכנסת צחי הנגבי. אני מבקש מחבר הכנסת צחי הנגבי, כמו שאני מבקש ממך עכשיו, שכולנו נאזין בהשקט ובכטחה לדברים שנאמרים.

צחי הנגבי (הליכוד):

דרכו של הרב כהנא אל הבית הזה נחסמה משום שבקרוב לפחות מחצית מן הבית הזה, המסמלת את הדמוקרטיה הישראלית — הדמוקרטיה הישראלית היא מושג גמיש ובעלת מוסר כפול. כי אתם, בעיקר אתם מן השמאל ומן המערך

— — —

חיים רמון (המערך):

הליכוד הצביע בעד פטילת הרב כהנא בוועדת הבחירות המרכזית.

צחי הנגבי (הליכוד):

חבר הכנסת חיים רמון, אפילו לא שמעת מה אני רוצה לומר. תקשיב בסבלנות. תבין את מה שאני אומר ולאחר מכן תתווכח.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת רמון, אתה לא צריך להצטרף.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רמון, אני חושב שאתה עושה מעשה לא קולגיאלי כלפי חבר הכנסת דיין מסיעתך. הוא כבר צעק את קריאת הביניים הזאת. תשאיר לו זאת כפרוטוקול.

צחי הנגבי (הליכוד):

זה גם לא קולגיאלי כלפי חבר הכנסת אברהם בורג, שוודאי ירצה לדבר ללא הפרעה.

חבר הכנסת עבדאלוהב דראושה הצהיר מעל דפי העיתון, שהוא ממלא בדבקות את הוראותיו של ערפאת, ושהוא מוכן לחול על גחוננו עד לחנויס, ואם ערפאת לא מסכים עם עמדתו שיירה בו בחזה.

נואף מסאלחה (המערך):

זה לא נכון.

צחי הנגבי (הליכוד):

אבל הוא מוסיף לשבת כאן בבית הזה כי זה לגיטימי, כי זה מחיר הדמוקרטיה, כי זה קביל.

חבר הכנסת מוחמד מיעארי שיתף פעולה עם אש"ף ולא הכחיש שישב להגות ולתכנן מבצע פרוכקציה, שאמור היה לגרום ולהסב נזק כבד למדינת ישראל.

שר הביטחון שלכם, מן המערך, כך אני לפחות קראתי בפרסומי חוץ, הורה ליחידה ימית מובחרת לטרופר את האונייה, "ספינת השיבה", שהיתה צריכה להגיע לכאן.

אתם, סיעת המערך, בניגוד לעמדתו של אותו שר ביטחון מן המערך, לא רואים בנושא הזה פגיעה בביטחון המדינה, ומאפשרים לו לשבת בבית הזה ולא לשבת בבית משפט, כפי שהיה ראוי לו.

יש כאן מוסר כפול. יש כאן צביעות והתחסדות ויש כאן חלוקה של הדמוקרטיה הישראלית לכאלה שהשמאל מוכן לאפשר להם לבטא עמדות חריגות, כי זה מחיר הדמוקרטיה, ולכאלה שאין להם זכות, מסתבר, על-פי פעולתו של הטרור הערבי, לא רק זכות לדבר אלא גם זכות לחיות.

אליקים העצני (התחיה):

אבל יש גם חברי מפלגה שלך שהצביעו בעד אש"ף בהצבעה על הסרת חסינותו של חבר הכנסת מיעארי — — —

צחי הנגבי (הליכוד):

ידידי חבר הכנסת העצני, אין כאן אף חבר אחד בליכוד שהצביע בעד. יש שני חברים מתוך 40 החברים שנמנעו.

אליקים העצני (התחיה):

הם גרמו לאי-הסרת חסינותו. יש מספיק קולות של הליכוד — — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת הנגבי, יש לך דקה לסיום. אני מבקש שתמצא לך את המשפטים החשובים. אני רוצה להעיר הערה נוספת, בעוד חבר הכנסת צחי הנגבי עומד אצל הדוכן; אני כבר אומר לכם, שאני אשקול לאפשר לכל חבר כנסת שיפריעו לו לדבר

אני חושב שבצדק הוציאה אותו הכנסת ברוב גדול, ולא אפשרה לו להתמודד בבחירות, אף שהזכות של התמודדות בבחירות היא זכות חשובה ורצינית.

צר לי על שאינני יכול להיות שותף לאותם משפטים שהיה רוצה חבר הכנסת צחי הנגבי לחקוק או לחרוט על מצבתו של חבר הכנסת לשעבר כהנא. אינני חושב שהוא היה פטריט יהודי גא. אני חושב שחבר הכנסת כהנא, במעשיו, כעבודתו הפוליטית, גרם נזק כבר גם לדמוקרטיה הישראלית, גם ל-case הישראלי, ולא עליו תהיה גאוותנו.

המזרח התיכון עד לתופעה של חיסולים פוליטיים: המלך עבדאללה, הנשיא סאדאת, ולאחרונה יושב-ראש הפרלמנט המצרי.

שבח וייס (המערך):
הנשיא קנדי.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אני חושב שהנשיא קנדי לא נרצח על אותו בסיס שנרצחו אלה שמנתי במזרח התיכון, אם כי גם אני, כמי שלמד היסטוריה יודע שמונופול על רצח פוליטי אין לנו במזרח התיכון. יש גם אחרים שביצעו רציחות פוליטיות.

שבח וייס (המערך):
עיינן ערך: המזרח התיכון.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
נכון, אבל אנחנו גם עדים לתופעה של חיסול על רקע לאומי ולאומני כמעט מדי יום בשטחים, כאשר ערבים הורגים ערבים בשל שיתוף-פעולה עם ישראל, או חשד לשיתוף פעולה עם ישראל וכיוצא באלה.

אני רוצה לומר, שגם אנחנו לא יוצאים נקיים. המחחרת היהודית, שאימצה במידה רבה — — —

שבח וייס (המערך):
גם פאלמה ואלרו מורו.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
כן. אמרתי שאין לנו מונופול.

היו"ר ג' גדות:
חבר הכנסת פורז, אני מעריך מאוד את שיח הרעים הזה בינך לבין עמיתי חבר הכנסת שבח וייס, אבל הייתי מבקש להפסיק אותו.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
למרבית הצער, גם אצלנו יש כאלה שנקטו שיטות של טרור אישי, והנושא של המחחרת היהודית, הזכורה שלא לטוב, בולט במיוחד. אינני יודע אם פנייה מסוג הפנייה שלי יכולה להועיל, אבל אני רוצה לפנות אל כל אחד מאלה שחושבים באיו צורה לנקום את מותו של כהנא — ואני מבין שיכולים להיות עשרות או מאות כאלה — שיבינו שכל ניסיון לנקמה כשיטה כזאת ישרת את מטרתם של אלה שרוצים ללכות את אש השנאה בין יהודים לערבים ולהפוך את החיים באזור הזה לבלתי-אפשריים. הרי אם יהיו פעולות של נקם — וקראתי שהמודעות בירושלים קוראות לנקם בעקבות מותו של כהנא — חבוא תגובה שכנגד, ועל התגובה שכנגד חבוא תגובה נוספת, ומעגל הדמים לא ייסגר.

שמחתי כששמעתי מחברי הכנסת הערבים גינוי חד-משמעי לרציחתו של כהנא, ואני מצטער מאוד על שבעולם

כמידת הזמן שהפריעו לו ואני אמרוד זאת. אני אשקול את האפשרות להאריך לו את זמן הדיבור.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
זו זכות טבעית.

היו"ר ג' גדות:

זה אמור גם לגבי היושב-ראש. אני אמשך לדבר, לכן, אני מציע לכם — אם אתם רוצים לשמוע את עצמכם בקריאות ביניים, הרי ממילא תגיעו לדוכן, אז למה לכם? אם אתם רוצים שלא לשמוע את הדיבור שמרגיז אתכם, מוטב לכם שלא להפריע. אנא, בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, צפוי לנו היום המצעד המוכר, הייתי אומר המוכר עד לזרז, של חברי כנסת מן השמאל, שיעלו לכאן ויביעו את זעמם הנורא ואת הסתייגותם הנחרצת מן הרצח, כמובן מכל רצח. אני משוכנע בכנותם של הגינויים האלה, ואני מצטרף אליהם לגינוי כל רצח, לרבות רצח ערבים. אבל היום זה פשוט כבר לא מספיק. חברי הכנסת צבן, שריד ואברהם בורג, כאשר תעלו אל הדוכן הזה, אל תשכחו שהרצח של הרב כהנא לא נולד יש מאין. הרב כהנא הופיע ברשימה שאש"ף הפיץ בכל רחבי ישראל, ובוודאי גם בעולם כולו, של אישים מועמדים לחיסול, והורה לכל ערבי כאשר הוא לקפח את חייהם. אש"ף עשה זאת, לא איזה ארגון מסתורי, אנונימי, בלתי ידוע, שצריך לחפש אותו.

כשאתם עולים אל הדוכן הזה אל תסתפקו בהוקעתו של אש"ף. אני דורש מכם, אם אתם רוצים באמת להיות שלמים עם מצפונכם, להודיע, שכמנהג שאחת נהגתם עם הרב כהנא — החרמה טוטלית ומניעת ריצה אל הכנסת — אתם תנהגו גם עם אותם חברי כנסת שיושבים בכנסת ישראל, בכית-הנבחרים של ישראל, ומייצגים את אש"ף בכנסת, תדרשו את החרמתם ואת הוצאתם מן הכנסת. אל תסתפקו בגינויים מילוליים, טקסיים, סתמיים.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — —

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת הנגבי. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם פורז.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אתמול בשעה 16:00 התייצבתי כאן משום שידעתי שבפתח ישיבת הכנסת יזכיר יושב-ראש הישיבה את זכרו של חבר הכנסת לשעבר כהנא, וכיבדתי את זכרו בקימה, אף שסלדתי מדעותיו, אף שחשבתי שמעשיו הם נתעבים ונפשעים. נכנסתי מסיבה אחת פשוטה, כדי להביע את התנגדותי, את הדו-עזותי מכל רצח, ומרצח פוליטי ועל רקע פוליטי בפרט. גם כאשר אדם שאינך מסכים לרעותיו נפגע, נרצח — צריך למחות, ואסור בשום פנים ואופן להשלים עם פגיעה פיסית באנשים בשל דעותיהם.

רואי שאינני מצדיק שיעשו לחבר הכנסת לשעבר כהנא את אשר הוא עצמו הטיף לו. הוא עצמו, כאדם, היה זכאי לכך שיהוגו כלפיו באורך רוח ובסבלנות ולא יפגעו בו פיסית.

אני חושב שמי שביצע את מעשה הרצח הזה — ועד כמה שהאינפורמציה מגיעה אלינו, מדובר בערבי מצרי — ביצע מעשה נתעב ונפשע, וזה לא קשור לשאלה מהי דעתנו על חבר הכנסת לשעבר כהנא.

הנביא והמנהיג של אותה אידיאולוגיה. אני מצר, כמו, דומני, רבים, אם לא כל חברי הבית הזה, על מותו בדרך זו של הרב כהנא, כי לא זו הדרך. לא כך צריך להנציח את רוחו ואת רעיונותיו. האתגר של כהנא הוא בשדה הרוחני, האידיאולוגי, הלאומי, ולא בשדה הקטל. אבל כהנא עצמו הוא זה שזרע שנאה והרג, וסופו שנקצר על-ידי הרצח והמוות.

דווקא רגע מותו, אדוני היושב-ראש, הוא רגע לדון בחופעה שהגדיר אותה ידידי ומורי פרופסור רביצקי, תופעת הכהנאות, השילוב של כהנא והקנאות. פרופסור רביצקי אומר באחד המקומות: "החברה הישראלית תיבחן על-פי כוחה להתמודד במישרין, בדרכים רעיוניות, חינוכיות, משפטיות ופוליטיות עם שורשיה של הכהנאות, המאיימת על אנושיותה, על יהדותה ועל שלומה".

שלושה יסודות, שלושה עיקרים לתורתו של הרב כהנא. העיקר הראשון — טיהור ארץ-ישראל. ערכי ארץ-ישראל על-פי תורתו של כהנא מהווים, ואני מצטט מדבריו ומכתביו — הוא היה מנהיג פוליטי יוצר ביותר, פורה ביותר — ערכי ישראל מהווים חילול השם במערומיו. הרחקתם מן הארץ הרי היא אפוא יותר מפרשה פוליטית, היא עניין דתי, חוכה דתית, מצווה למחות על חילול השם. הבה נסיר את הערכים מקרב הארץ.

הוא יסד את בית-המדרש של הגאולה הלאומית האלימה. כהנא יסד את האיום הגאולי, לא על שלומה של ישראל ולא על שלום האזרחים שבתוכה אלא על עצם קיומה של מדינת ישראל.

העיקר השני הוא עיקר דיאלקטי השאוב ממחשבה זרה ולא-רדוקא ממחשבת היהדות. אומר כהנא: אני רוצה ליצור עימות משיחי, החלטי, רדיקלי, כדי ליצור קץ שאין ממנו נסיגה. אני רוצה להכתוב את המהלכים שיביאו למלחמת גוג ומגוג ולאחריה, כתוצאה מיידית ובלתי-ימנעת, לימות המשיח.

לשם כך הוא נלחם בנערותו בשחורים, הוא התנכל לרוסים, הוא התמודד עם ערבים. הוא יצר פרוכוקציות כנגד האמריקנים — הכול כדי ליצור את הסכסוך הטוטלי, הסכסוך הטוטלי שיכריח את העולם כולו להילחם נגד היהדות ומול היהדות להציב את האלטרנטיבה של: אל נקמות השם, אל נקמות הופיע.

היסוד השלישי, שהוא היסוד החמור ביותר בתורתו של כהנא — אף שכל שטיוי החסידים וחסידיו השוטפים נטו להתעלם ממנו — הוא יסוד מלחמת האחים. זה יסוד שלילת מעמדו של החילוני המתייוון. כהנא קרא לעולם היהודי החילוני יהודים גויים, גויים דוברי עברית, מתייוונים. והוא אומר במפורש לא אחת ולא שתיים: מדובר במלחמה, לא פחות, מלחמת שתי השקפות עולם שאינן מסוגלות לדור ככפיפה אחת, שתיהן בתוך העולם היהודי, בתוך החברה הישראלית, שתיהן עתידות להיאבק זו בזו עד מוות. כהנא הוא נביא האנטי-אהבת-ישראל.

האתגר שהציב כהנא אינו אתגר משפטי, או שאינו בראש ובראשונה אתגר משפטי. האתגר של כהנא היה אתגר לכל המערכת האידיאולוגית היהודית הקלסית של 150 השנים האחרונות, ומשום שלא היתה לכל המערכת האידיאולוגית הזאת תשובה על תורתו, נכנס כל הבית הזה ונכנסה מרביתו של הציבור הישראלי למגננה כנגד אותה תורה.

כנגד החילונים הציב כהנא אלטרנטיבה של שורשים ומקורות בעידן שהרחוב הולך לכיוון של פונדמנטליזם

הערבי עדיין יש קולות כמו הקול של "הג'יהאד האסלאמי", המברך על שיטות מעין אלה.

אינני נאיבי בכלל. אני יודע שאנחנו נמצאים באזור קשה. אני יודע שהפלשתינים בטיפשות מוחלטת מזדהים עם סדאם חוסיין. אני יודע שערפאת בטיפשות מוחלטת ממשיך להתרועע עם שליט עירק ולהצטלם איתו.

אליקים העצני (התחיה):

סדאם חוסיין טוב יותר ממנו?

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

צר לי על הדבר הזה. חבר הכנסת העצני, אני לא מחסידיו של ערפאת. אני חושב שהוא גורם עוול גדול לעמו, ושטוב היה לה להנהיג הפלשתינית אילו סילקה אותו, משום שהוא מנהיג אותם לכיוון בלתי-רצוי לחלוטין, בוודאי שלילי לגביהם.

יהודה פרח (הליכוד):

מי קבע שזאת טיפשות?

רענן כהן (המערך):

אתה מייצג לאש"ף מה לעשות?

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

למרות מה שקרה ולמרות מעגל האיבה, אני חושב שאסור לנו להתייאש.

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רענן כהן וחבר הכנסת פרח, חבר הכנסת פורז הודיע לי שהוא ישמח להשיב על שאלות מייד בתום נאומו, באכסדרה מהעבר השני של הקיר. בבקשה.

רענן כהן (המערך):

שאלתי אם הוא מציע להנהיג אש"ף לעשות שינויים מבניים בתוך אש"ף.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני אינני שייך לפרלמנט של אש"ף, אינני מנהיג את הפלשתינים, אינני מתיימר לקבוע מי יהיו מנהיגיהם, אבל בהחלט מותר לי להביע אכזבה עמוקה ממעשיה וממחדליה של הנהגתם.

עם זאת, אני רוצה לומר שאסור לנו להתייאש מהסיכוי להגיע להסדר. אני נמנה עם אלה המאמינים, שניתן להביא את מעגל האיבה הזה לקץ, ושהדרך היא על-ידי מציאת פתרון, שמצד אחד יבטיח את ביטחונה של ישראל, ויש אפשרות שביטחונה של ישראל יובטח על-ידי סידורי ביטחון נאותים. סידורי ביטחון אלה אינם חייבים לכלול בהכרח שליטה על הפלשתינים שנמצאים בשטחים.

לכן, זה יום עצוב לכולנו, יום שבו אנחנו צריכים לעמוד כאן, לדבר על היריחו של אדם שהיה חבר כנסת, של אדם שחיענו, שלא אהבנו את דרכו, אבל בכל זאת איננו מסוגלים בשום פנים ואופן להזדהות עם רציחתו, ובוזה אני מוקיע באופן חד-משמעי את רציחתו של חבר הכנסת לשעבר כהנא. תודה רבה.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת אברהם פורז. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם בורג.

אברהם בורג (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האידיאולוגיה של "כן תרצח" כתבה אתמול עוד כותרת בדם אדם, והפעם הוא דם

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת שלמה דיין. אני מאפשר הצעה לסדר נוספת לחבר הכנסת שמעון שטרית, ובתנאי שההצעה הזאת לא תהפוך את סדרי הבית על פיהם.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
בשעה 14:30 סוגרים את היציאה מירושלים.

היו"ר ג' גדות:

אני מבטיח לחברת הכנסת שולמית אלוני שנמצא עוד חוק או שניים להתגדר בהם. חבר הכנסת שטרית, בבקשה.

שמעון שטרית (המערך):

אדוני היושב-ראש, גם אני ישבתי, שמעתי ונוכחתי באמירה: אחרי מות קדושים; קדושים לא דווקא בעיני החסידים אלא בכלל, ולא קדושים במובן המהותי, אבל קדושים במובן כבוד לתקופת זמן של צינון, איזה יום-יומיים למחשבה.

אני חושב שהניסוח שאנחנו נקלעים אליו בתוך מערכת הנאומים הוא, שאנחנו מצטערים על הרצח וכולנו מגנים אותו, אבל יש לנו חשבון ארוך. אולי מטעמי כבוד, את החשבון נעשה בעוד יום, ביום שני, ביום שלישי. יכול להיות שלולי יצר הניסוח את הקושי ואת הקונפליקט הזה, שנשמעים לך לפעמים הדברים כמלאכותיים — כי אם כל כך רע והתנועה הזאת עשתה לנו רע, אז מה אתה כל כך מצטער? בואו נחכה יומיים, ואז מותר יהיה גם לדבר בלי עכבה רגשית וסתירה פנימית, שכל אחד מאתנו מרגיש.

לכן אני מצטרף, לא מאותם נימוקים, להצעה הפרוצדורלית, שאדוני היושב-ראש יפעיל את שיקול דעתו וישחרר אותנו מאותו קונפליקט שכל אחד מרגיש כשהוא שומע את הדברים הסותרים הללו.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת שטרית. חברי הכנסת, אני מבקש להקשיב לי קשב רב. בעקבות הדברים של שני החברים נוצרה כאן, דומה, קואליציה מקיר לקיר בתחום מסוים.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ג' גדות:

אולי חבר הכנסת שריד יאפשר ליושב-ראש לסיים את דבריו? הרי אני תמיד דואג שחבר הכנסת שריד יסיים את דבריו.

יכול להיות שהשטיח שלי הוא שטיח מקיר לקיר, לא כולל את ההול. רק שנייה, נראה האם אפשר לצפות בו גם את ההול.

אני רוצה לומר דבר אחד. אינני יכול להכתיב לחבר כנסת מה לומר מעל הדוכן. סביר להניח שחברי הכנסת יאמרו כל אשר במחשבתם, בביתם, בלבם. אני הייתי מסתפק בכך שאומר, שהחברים יתרגמו, ואם הם ירצו להשתכנע מדברי שני חברי הכנסת שמצאו שפה משותפת, הרי סביר להניח שלפחות הם ירצו שניים מתוך חברי הבניין הזה.

אם כן, חברי הכנסת, אני ממשיך בסדר-היום.

שבח וייס (המערך):

היו"ר ג' גדות:

האם לא הוכן מה שאמרתי, חבר הכנסת שבח וייס?

ומסורות, והמנהיגות החילונית, גם הסוציאליסטית וגם הרבזיוניסטית, היא מנהיגות המתרחקת מאוצר ומעושר היצירה היהודית ולא יודעת כיצד לדבר וכיצד ליצור בהם.

כנגד הפסיכיות ההיסטורית, הכנועה לשלוש שבועות שהשביע הקדוש-ברוך-הוא את ישראל, כאמור במסכת כתובות, אמר: לא, אנחנו צריכים לתת את היד על-מנת להחיש את הגאולה ואסור לנו להיכנע לפסיכיות הגאולתית.

וכנגד הציונות הדתית הוא יצא ושאל את כוחו מן הנוער של הציונות הדתית. הוא שבר את הסינתזה הקלסית של הציונות הדתית, של תורה עם דרך-ארץ. בא כהנא ואמר: לא תורה עם דרך-ארץ, אלא תורה — כן, דרך-ארץ — לא ולא.

על-פי תפיסתי והכנתי הוא היה יהודי רע, שייצג את האפלה שגולתה ל-4,000 שנות ציביליזציה יהודית נאורה. ההתמודדות אתו צריכה להיות ברמת האתגרים שהוא עצמו הציב, כי רוחו של כהנא לא מתה, היא רק קיבלה חיוק בדמות של מרטיר, של קדוש מעונה, המשרה מרוחו המתה על רוח העוועים שבה מאמינים חסידיו.

יגאל הורביץ (הליכוד):

זה הרגע המתאים לנאום את הנאום הזה — — —

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אדוני היושב-ראש, הצעה לסדר.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת שלמה דיין, ברשותך, אני מבקש מכולם לאפשר לחבר הכנסת בורג לסיים את נאומו. הוא יסיים, ואז אני אאפשר הצעה לסדר.

אברהם בורג (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני מאמין כי הכנסת הזאת היא כנסת של בית-הלל, המאמינה כולה כי מה ששנוא עלינו לא נעשה לחברינו, לא נעשה לזולתנו — זאת כל התורה, וזאת התורה היחידה שתנצח אותה רוח, שבואו נודה ונתווה ולא נעלים עין, תופסת יותר ויותר מקום באגפים מסוימים של הרחוב והציבוריות הישראלית.

חובה על הכנסת הזאת להשליט את רוח בית-הלל, לא לשם זכרו של הרב כהנא, אלא כדי להגן על קורבנותיו הבאים, שעוד לא תמו, יהיו אלה חילונים או אנשי תקשורת, ערבים או סתם גויים. אסור לעולם לתת את היד, לא במגננה ולא בהסכמה ולא בהעלמת עין, לאותם ערכים שחורים שכהנא אמר: הם היהדות, ואני אומר: הם ביהדות, אבל הם שוליים ושליליים וכנגדם נכריז מלחמה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת אברהם בורג. הצעה לסדר לחבר הכנסת שלמה דיין, בבקשה.

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אדוני היושב-ראש, אני יושב כאן כמליאה ואני שומע דברים מזעזעים שחברי חבר הכנסת אברהם בורג אמר כעת. אני חושב שכל הדברים שאמרת הם אנטי-בית-הלל, בפרט כאשר גופתו של הנוצח, שלדעתי מת כיהודי גאה, עדיין לא הובאה לקבורה, ופה משמיצים אותו כמלים בוטות ביותר. אני חושב שזה אנטי-יהודי.

לכן אני מבקש, אדוני היושב-ראש, אם אפשר לדחות בכלל את הדיון בנושא הזה.

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
איש לא הבין מה ההחלטה של היושב-ראש.

קריאות:

הי"ר ג' גדות:

אם כן, חבר הכנסת הבא שיעלה לדוכן הוא חבר הכנסת יאיר צבן.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת נפאע, אני יודע שאתה עוזר לי עכשיו. אנא ממך, דומה שאסתרר בלעדך. תודה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זה יום שבו לבנו מלא חרדה.

הי"ר ג' גדות:

סליחה, חבר הכנסת צבן. חבר הכנסת וירשובסקי, האם זו ישיבת נשיאות?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לא. בלעדך אין ישיבת נשיאות.

הי"ר ג' גדות:

אנא.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מתכוון להפנות בסיום דברי פנייה מיוחדת לחברי הכנסת עמיתי הדתיים. אבל אני רוצה לומר לידידי חבר הכנסת שלמה דיין: אין מנוס, הוויכוח הוא על דמות היהדות וערכיה, הוויכוח הוא על הגנת הדמוקרטיה, הוויכוח הוא על הקיום הלאומי שלנו. מעשה הרצח של מאיר כהנא מעורר את כל השאלות האלה, גם מצד עצמו ולא פחות מכך — מצד הדרך, הערכים, האידיאולוגיה והמעשים שהאיש ייצג.

חברי הכנסת, כל טרור הוא תופעה מסוכנת מאין כמוה. העולם המודרני חייב לעקור מתוכו את גילויי הטרור על כל סוגיו. אין זה חשוב מהי הזהות הלאומית של מי שמבצע מעשי טרור, מעשי רצח טרוריסטיים. הטרור הפוגע בחפים מפשע פסול מהרבה בחינות, אבל בעיקר מהבחינה המוסרית. טרור אישי פסול מהרבה בחינות, אבל בעיקר מבחינת איומו על הדמוקרטיה. רציחתו של מאיר כהנא היא בעיני מעשה פסול בתכלית, הראוי לכל גינוי, והיא התבצעה על רקע התגברות מגמות פנטיות קיצוניות בקרב שני העמים שלנו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה סימטרי לגמרי בדברים שלך.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

לא, בדיון הזה אני אהיה לא סימטרי, ואני אספק לך בליסטראות.

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת צבן, אינני יודע אם אתה תהיה סימטרי או אסימטרי, אבל אני אהיה מטרי על-פי לוח השעון.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

בסדר, תדאג שלא יפריעו לי.

הי"ר ג' גדות:

בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מאיר כהנא היה גזען קיצוני, חסר פשרות, פנאט, מסוכן מאין כמוהו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

האיש מת, אין בכך שום טיפה של חסר ורחמים? איזה מין דבר זה — — —

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת לנדאו, אתה הגעת כרגע או ישבת כאן באולם?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מתווכח אתו — — —

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת לנדאו, אתה מתווכח עכשיו עם היושב-ראש. אני רוצה להפנות את תשומת לבך, שהיתה פה גם הצעה לסדר, ואנשים הביעו דעה זו שלך. הדברים נשמעו. כואו נשמע עכשיו בשקט וכבוד את דבריהם של חברי הכנסת. לפחות נכבד את עצמנו.

אליעזר מזרחי (אגודת ישראל):

אבל צריך להשמיע את הדברים בכבוד.

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת מזרחי — — —

אלי דיין (המערך):

סגן השר מזרחי.

בנימין בן-אליעזר (המערך):

סגן השר.

הי"ר ג' גדות:

סגן שר הוא חבר הכנסת, חבר הכנסת אלי דיין. חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש שתירגע. אני מודיע לכם, שנוספה חצי דקה לחבר הכנסת צבן.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

רוצחו של מאיר כהנא, סעיד אל-נוסירי, מוסלמי אדוק, יליד מצרים, היה ככל הנראה גזען קיצוני, ללא ספק פנאט דתי קיצוני מסוכן.

חברי הכנסת, גם כיום הקשה הזה אני אומר: אני גאה על כך שהייתי הראשון בכנסת שזים את הריון בכנסת על מהות הכהניזם כגזענות המסוכנת לחברה הישראלית, יותר משהיא מסוכנת לערכים; כגזענות המרעילה את היהדות, את התרבות הלאומית שלנו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מי תרם לכך אם לא השמאל הקיצוני במדינת ישראל?

אברהם בורג (המערך):

הימין הקיצוני.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הי"ר ג' גדות:

רק בגלל התפרצותו של חבר הכנסת נפאע, הוא הפסיד עכשיו חצי דקה נוספת.

יגאל הורביץ (הליכוד):

חבר הכנסת צבן, איפה השכל שלכם? דווקא היום?

אבל זה לא משנה לי. יהא המפרסם אשר יהא, אני רואה את הדבר הזה כסלידה, כתינוב. מעל הדוכן הזה חייבת להישמע אוהרה קיצונית מפני עלייה על הדרך הזאת, ולא משנה לי איזה שם מוזכר ברשימה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כל השמות יהודיים. בכל השנים האחרונות רוצחים מנהיגים יהודים. למה אתה מדבר על מעגל? למה הסימטריה? מדוע אינך קורא לרדוף אותם ולהילחם בהם?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אדוני הוישכראש, נא להשגיח.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת אורון, יש שפה רשמית נוספת בכנסת והיא השפה הערבית. אני אומר לך: אהלן וסהלן, בוקר טוב.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חבר הכנסת לנדאו, אני מציע לך שלא להתחפר בטיעון הזה, כי קל להפריכו. אבל אומר לך יותר מכך: למחרת הרצח הנורא של כהנא בא מישוה אל הכפר לוכנ'א-שרקיה, פגש את מוחמד אל-חטיב, בן 65, רכוב על חמור, חקע בו כדור או כמה כדורים. לאחר מכן הוא המשיך בדרכו, פגש את מרים סליימן באשיר חסן, בת ה-60, בדרך לחלקת השרה שלה וריטש אותה. ממה קורץ האיש הזה? באיזה צלם הוא נכרא? כמה הוא יותר טוב מנוסיר?

אני רוצה לסיים בפנייה אל החברים הדתיים: בבית הזה ומחוצה לו יושבים אנשים דתיים, שהגזענות זרה להם ומוקצית מחמת מיאוס בעיניהם. אני מזוהר את כולנו מהכללות. כהנא היה פנאט דתי. רוצחו היה פנאט דתי מוסלמי. רוצחם של שני הקשישים בכפר לוכנ'א-שרקיה, לפי עדויות ראשונות, היה דתי. זה לא מטיל כתם על שום איש דתי שאינו מעורב רעיונית או מעשית כמעשים הפליליים האלה, לא על הדת עצמה ולא על הציבור הדתי בתור שכזה. אבל כדי שיהיה הקו ברור, דווקא אתם צריכים להעביר את הקו, בשם היהדות, אתם צריכים להיאבק נגד סילוף היהדות, אתם צריכים להיות אלה שאומרים, לא מנקודת ראות דמוקרטית או הומניסטית בלבד, אלא גם מנקודת ראות יהודית: מעשה כזה הוא מוקצה מחמת מיאוס, ולא יבואו התופעות הללו בקהל ישראל. אתם צריכים להיות אלה שמשננים שוב ושוב באוזני הציבור שלכם את דבריו של התנא דבי אליהו: המכחש לגוי — סופו שמכחש לישראל. הגונב לגוי — סופו שהוא גונב לישראל. השופך דמים לגוי — סופו שהוא שופך דמים לישראל.

אליעזר מזרחי (אגודת ישראל):

ראובן ריבלין (הליכוד):

אפשר להפנות שאלה לנואם?

היו"ר ג' גדות:

איש לא קורא קריאות ביניים. סגן השר מזרחי, איש לא קורא קריאות ביניים.

חבר הכנסת צבן, משפט סיום.

אליעזר מזרחי (אגודת ישראל):
הוא דיבר אלי.

היו"ר ג' גדות:

הוא יכול לדבר אל מי שהוא רוצה. לך אין זכות דיבור בזה הרגע.
חבר הכנסת צבן, משפט סיום.

שר המשטרה ר' מילוא:
ואלה אנשי בית-הלל.

עוזי לנדאו (הליכוד):
לא "איפה השכל", אלא איפה ההגינות שלכם?

שר המשטרה ר' מילוא:
הוא עוד לא נקבר, ואתם כבר מדברים כך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת שריד דיבר בשבוע שעבר על כך שרוקרים על הדם. עכשיו אתם רוקדים על הדם. אתם מנצלים נושא כה כאוב — — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת לנדאו, אתה מוכן להקדיש לי תשומת-לב לשנייה? אני יכול לבקש ממך להירגע? אני מודה לך. אני מבקש מכולם להירגע.

ראובן ריבלין (הליכוד):

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת ריבלין, ביקשתי מכולם להירגע. חבר הכנסת צבן, בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חברי הכנסת קורא קריאות הביניים, אילו קבעה נשיאות הכנסת את הדיון הזה ליום שני הבא, לא הייתי מלין עליה.

אלי דיין (המערך):

היא היתה עושה אז יותר כחוכמה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מכיוון שהדיון נקבע להיות, ומכיוון שהנושא כל כך קשה וחמור, ראוי שיישמעו כאן דברי אמת. חשוב שיישמע גם בחוץ, בעולם, בציבור הערבי, כי לא רק אנשי ימין, המסתייגים בחומרה זו או אחרת מכהנא, מגנים את הרצח, אלא שאנחנו שנלחמנו להוצאתו מן הכנסת, שרצינו להקיא מהחברה הפוליטית שלנו, ואומרים שזה מעשה פסול בתכלית. טרור אישי עלול להוביל אותנו לתהום מסוכנת. זה השכל שלנו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מתי הבעת צער? מתי הבעת — — —

אלי דיין (המערך):

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת אלי דיין, אני מבקש ממך, אנא, אתה מפריע היום יותר מדי.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חברי הכנסת, החרדה היום היא, שמעשה הרצח הזה יגביר את המגמות הגזעניות בשני העמים שלנו.

גאולה כהן (התחיה):

אילו השוואות.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

החרדה היא, שייפתח מעגל של רציחות פוליטיות הדדיות. אנחנו חייבים לעשות הכול כדי למנוע זאת, בטרם יהיה מאוחר מדי.

חבר הכנסת צחי הנגבי יודע, שרשימת 30 אישי הימין הישראלי שפורסמו כמטרות-כוונת לרצח פוליטי חוברת על-ידי אש"ף. הגורמים המוסמכים במערכת הביטחון לא יודעים זאת,

יאר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

על עברי פי פחת ועל סף תהום נוראה צריך להשמיע קריאה לישראלים, לפלשתינים, לערבים, ליהודים ולמוסלמים. שיטו אוון לדבריו של אריסטו מלפני יותר מ-2,000 שנה:

אליעזר מזרחי (אגודת ישראל):

דבריו התורה כתוב "לא תרצח". נא לזכור.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

שבח וייס (המערך):

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת מזרחי, אנחנו נרשום לפנינו את הודעת המיוחדת במינה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הגענו להסכמה.

אליעזר מזרחי (אגודת ישראל):

יאר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

"— — — כמו שהאדם שהגיע לכלל שלמותו הוא הטוב שבבעלי החיים, כך כשנפרד מהחוק והיושר הריהו הגרוע מכולם. קשה ביותר העולל המזוין. האדם נולד וכלי זינו אתו, והם בידי המעלות השכליות והמוסריות; ואולם אפשר ואפשר לו להשתמש בהם לשם תכליות הפוכות. לפיכך, אם חסר הוא את השלמות (המוסרית), הריהו הפושע והפרוע שבבעלי החיים." תורה רבה.

היו"ר ג' גדות:

תורה. חברי הכנסת, אני רוצה לפנות אליכם בבקשה בטרם יקבל חבר הכנסת שריד את רשות הדיבור. היו כאן פניות של חברי כנסת מאולם המליאה, היו אלי פניות מאנשים נוספים, גם כאלה שאינם בתוך האולם. היו כאלה שהציעו להפסיק אולי את הדיון ולדחות את המשכו לפעם אחרת. אני חושב ומאמין בתוך-תוכי שהכנסת הזאת בוגרת דיה כדי לקיים את הדיון הזה שמתוך כבוד לבית וגם מתוך כבוד למת המונח שטרם נקבר, ואני פונה אל כולם: למען כבוד המת, ובעיקר למען כבוד הכנסת הזאת, אנא שמרו על כבוד הבית. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי שריד.

שבח וייס (המערך):

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת שבח וייס, הערתך חסרת כבוד.

שבח וייס (המערך):

מה לעשות?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כנפול אויבך אל תשמש. אני לא שמת, אני לא שמת לאידי. אני מצטער, אני מוטרד, ובעיקר אני מודאג. דאגה גדולה ורבה ממלאת את לבי. זרע רוח וקצר סופה. זרע רוח עוועים, רוח תעתועים, רוח זרה, רוח רעה וקצר סופה ונקצר בסופה. גם זרע רוח, אסור שייקצר. זאת עמדת, ולא אסכים להתפשר.

"כור כרה ויחפרוהו ויפל בשחת יפעל" — הוא כרה כור עמוק, חפר כור עמוק וטחוב ואפל של שנאה ושל גזענות, ולא היה צריך ליפול בשחת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גם מי שנרצחו בירושלים כרו בור טחוב — — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אבל אתה לא ביכית אותם.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רן כהן, הרי אינך מבקש שאני אעשה את זה בצמדים.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ולא היה צריך ליפול בשחת. זאת עמדת, ולא אסכים להתפשר עליה.

מאיר כהנא היה אויב, גם כמובן הפוליטי וגם כמובן האישי. הוא היה אויב, כי הוא ביקש את נפשי. הוא קרא "מוות לערבים", והוא קרא "מוות לשמאלנים". בכל נאום שלו הוא קרא לרצוח אותי. לא מזמן הוא נתבע לדין כשפרקליטות המדינה, לאחר חקירה, מצאה לנכון ולחובה לתבוע אותו על שיוסי והסתה נגדי ועל התרת דמי.

ואני אומר היום: גם מי שקורא לרצח, אסור שיירצח. זאת עמדת, ולא אסכים להתפשר עליה. יאשימו אותי בהתחטות, יאשימו אותי בצביעות, יאשימו אותי בהושטת הלחי השנייה, ואף-על-פי-כן אחזיק בעמדותי ולא אסכים להתפשר עליה. אפילו מחיר דמים אין דמו מותר. רצח הוא רצח — וכמה פעמים צריך לחזור על האמת המרה הזאת — תמיד רצח, ורצח פוליטי הוא רצח פוליטי, הוא חמור ומסוכן מאין כמוהו.

כולנו למדנו היסטוריה, ולמדנו ממנה לדעת מה יכול כדור אחד של מתנקש אחד לעולל לכל העולם כולו. טרור אישי הוא כמו מגפה, הוא כמו וירוס שמקנן ברקמות העדינות והרגישות ביותר של המין האנושי, ואין לו תרופה. עמים שלמים מתו במגפה השחורה של הטרור האישי, כי אנשים פוליטיים, במותם החטוף והנמהר, אינם מצווים חיים. הם מצווים מוות, עוד ועוד מוות.

זאת עמדתנו: אנחנו האנשים שנשבעו אמונים לוויכוח, נוקב ככל שיהיה, ונשבענו אמונים למלה, חדה ככל שתהיה. אנחנו האנשים שאסרו מלחמת חורמה על כל האקדוחנים בכל העולם — האקדוחנים האלה שמכוונים את הכדור הקטלני אל ראש יריבם ותמיד פוגעים בלב של הדמוקרטיה.

איזה רצח נפסד ואומלל היה הרצח הזה. במותו של מאיר כהנא יש הרבה יותר עוצמה, יש הרבה יותר סכנה, מאשר בחייו. שאלת הירושה האישית והפוליטית של מאיר כהנא מעניינת אותי כשלג דאשחקד. מי יירש אותו, חבר הכנסת פלוני או חבר הכנסת אלמוני? חבר הכנסת זאבי או חבר הכנסת הנגבי, מה זה בכלל חשוב. הירששת האמיתית והכטוחה היא הרוח הרעה של הגזענות, של שנאת הזר, של נקמת הדם, והיא שמאיימת לשבר הרים ואנשים.

האם יש די כוח בארץ, כוח נפשי, כוח פנימי, כוח רוחני, ללכת נגד הרוח בארץ הזאת, ולהציל את הארץ מדם, מאש ומחמרות עשן?

אתמול, חברי הכנסת, נשאלתי מה היה הרגע הכי קשה שלי עם מאיר כהנא כאן, בבית, כאשר היה חבר כנסת. על השאלה הזאת אני רוצה להשיב עכשיו. לא היה לי רגע קשה. היתה לי מחשבה קשה ומכאיבה. חשבתי, ועדיין אני חושב,

החיכון הערבי לארצות-הברית, ולא תנהל משא-ומתן ישיר או עקיף עם משלחיהם של הרוצחים.

התנגדנו לדרכו של כהנא מבחינה מדינית ומבחינה מוסרית-דתית, והכענו זאת לא אחת גם בכנסת. רוב רובו של העם לא קיבל את דרכו. אבל היחידים שיכולים להגביר את השפעתו בציבור היהודי, ולגרום לכך שחלקים נכבדים ממנו יתמכו ברעיונותיו ובדרכו, הם מבצעי פעולות הטרור וההרג באוכלוסייה היהודית ואוהדיהם השונים התומכים בהם.

ארגוני הטרור למיניהם, ובראשם אש"ף ו"חמאס", מעוניינים ללכות את השנאה בין העמים, להרוס, לרצוח, להרוג ולהתעלל ביהודים, כדי להפחיד אותנו, כדי לגרום לכך שלא נוכל לחיות חיים נורמליים כאן, וכעזרת כוחות בין-לאומיים — בסופו של דבר לסלקנו מן הארץ.

אנו תוזרים וקובעים: דרכם לא תצלח, מזימתם לא תתבצע. אנו נלך קדימה, נתחזק ונתעצם, נקלוט מיליון עולים, בעזרת השם, כשנתיים הבאות, ונרכה התיישבות בכל חלקי ארץ-ישראל.

הדבר היחיד ששיגעו הרוצחים ושולחיהם הוא שעוד ועוד אנשים באוכלוסייה יצדיקו את דרכו של כהנא ויחייבו את ממשלת ישראל לנקוט אמצעים חריפים יותר, אשר יפגעו שלא במתכוון גם באוכלוסייה ערבית המסתייגת מדרך הטרור.

שום גורם בין-לאומי לא יכתוב לישראל את דרך התגוננותה מפני הטרור. מלחמה טוטלית ביישוב היהודי — צריך להזכיר לכולם את מלחמת העצמאות ב-1948 ואת תוצאותיה. את מלחמת 1967 ואת תוצאותיה לאוכלוסייה הערבית.

בשבוע שעבר פחדה הכנסת להסיר את חסינותו של מיצארי בגלל התחדדות וחשש מפני תקדימים. כשהענישו את כהנא לא חששו מתקדימים. מיצארי פגע בביטחון המדינה ועשה מעשה בארגון "ספינת השיבה" יחד עם אש"ף, זה כנראה מותר, לפי דעתם המוטעית של רוב חברי הכנסת, בכלל זה חברים מן הליכוד.

אני פונה לממשלת ישראל, שתעקור מן השורש את מעשי הרצח ותגרוש מן הארץ את ראשי האינתיפאדה, רוגמת פיזל חוסייני ורדיאן אברעיאש וחבריהם. יש לקצץ את ראש הנחש, ולא את זנבו.

זכאים אזורי ישראל לשבת בשקט ולנוע בשלום בדרכי ארץ-ישראל.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת גרשון שפט. רשות הדיבור לחבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, פתגם שגור בפי האומה: אחרי מות קדושים אמור. ואף-על-פי-כן, אני מודה ומתוודה, לא קל לי לדבר על הרב מאיר כהנא, זיכורנו לברכה, כעל קדוש. לא קל לי, כי היה לנו יכוח נוקב בעודו בחיים על הדרך, על הרוח, על השיטה.

אני סלדתי מאוד מהסיפא שבספרו "כשכים כענייכם", המסיים: הבה נגרש את הערבים והכאנו גאולה לישראל. אמרתי לעצמי: אוי לאותה גאולה שאינה תלויה אלא בגירושם של הערבים, כביכול.

היה לנו יכוח נוקב, פעמים פרונטלי ישיר, פעמים בדרך של תקשורת, ופעם אחת, אני זוכר, פרסמתי מודעה תחת

איך זה קרה, איך זה יכול לקרות שהוא ואני, איש כמוהו ואנשים כמונו, יושבים יחד, יחד בפרלמנט של העם היהודי.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת שריד. רשות הדיבור לחבר הכנסת גרשון שפט.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת לנדאו, אני נוהג על-פי תקנון הכנסת. אני מקפיד על כך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — ומנצלים את הבמה הזאת כדי להכפיש את שמו גם לאחר מותו ויודעים שהוא לא יכול להשיב על הדברים. זה שמאל שנעדר חסד, רחמים — — —

חיים רמון (המערך):

למה אתה פתאום מגן עליו? הוא היה יריב גם שלך. הרי אתם הפלתם אותו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת לנדאו, נתתי לך אפשרות לקרוא את קריאת הביניים אבל — — —

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת עוזי לנדאו הפך פתאום להיות מגן של כהנא — — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רמון. האם אתה מבקש שאכריז על הפסקה של חמש דקות?

חיים רמון (המערך):

לא. אני מבקש שהדין יימשך בשקט.

היו"ר ג' גדות:

האם תסכים אתי שניתן את רשות הדיבור לחבר הכנסת שפט? אני מודה לך על התמיכה. בבקשה, חבר הכנסת שפט.

גרשון שפט (התחיה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נדהמים ומוזעזעים אנו מן הרצח השפל של חבר הכנסת לשעבר הרב מאיר כהנא, השם ייקום דמו. אנו שולחים את תנחומינו למשפחתו, שתישא ביגון את זכר יקירם, אוהב ארץ-ישראל, ממייסדי הליגה להגנה יהודית, שיישרה את גבם של יהודי ארצות-הברית, ומן הפעילים הראשונים למען יהודי ברית-המועצות. כל יהודי ולא-יהודי באשר הוא שם צריך לגנות בחריפות את הרצח הפוליטי הזה.

אני פונה במיוחד אל יהודי ארצות-הברית, לכל הקבוצות ולכל הזרמים, יוניס ונצנים, דתיים וחילוניים, אנא, התלכדו בגינוי הפשע הזה ופעלו במשותף נגד אלה שמתורגמם ינק הרוצח-הפושע ואלה אשר שלחוהו במישרין או בעקיפין. אל תיתנו יד לארגוני הטרור הרוצחים, הזאכים הטורפים, המופיעים לעיתים באדרת כבשים, אל תעודדו מחרחרי מלחמה ורוצח, המופיעים כאנשי שלום, כביכול.

הטילו את כובד משקלכם בהשפעה על ממשלת ארצות-הברית, שלא תתיר להכניס את מנהיגי הרצח מן המזרח

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת נפאע, חבר הכנסת נפאע, חבר הכנסת נפאע, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אני לא צריך לשלם על התפרצותך בגורני. הקריאה השנייה לסדר תהיה מהירה מאוד.

שר המשטרה ר' מילוא:

אולי אפשר להעיר הערה לסדר? לעניות דעתי, חבר הכנסת שבח וייס שגה שלא בכוונה. אם חבר הכנסת וייס מתכוון לומר שמשום שהאיש הוא כהנא, בזה הוא בעצם נותן מין גישה של הכשר למעשי רצח. אם האחד יחשוב שאת כהנא אפשר לרצוח, השני יחשוב שאת מישהו אחר מותר לרצוח. לדעתי, ייטיב לעשות חבר הכנסת שבח וייס אם יחזור בו מדבריו.

הי"ר ג' גדות:

אדוני השר, אני משוכנע שלא לזאת התכוון חבר הכנסת שבח וייס. נכון שלא? אני שואל: נכון שלא? האם נכון שלא לכך התכוונת?

שבח וייס (המעריך):

השר העלה פה רעיון. חן לי דקה.

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת וייס, לא, לא. במטותא ממך, האם נכון שלא לכך התכוונת?

שבח וייס (המעריך):

אני התכוונתי לומר, שלא כל מעשה רצח שבו נרצח יהודי סיבתו היא רק היותו יהודי. בזאת אינני מצדיק את הרצח.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה לך. אני מודה לך מאוד. ואני גם אודה לך מאוד אם מרגע זה, חברי חבר הכנסת שבח וייס, תואיל לסייע לי בכך שתימנע מקריאות ביניים כנ"ל, לפחות לתקופה כלשהי.

שבח וייס (המעריך):

קריאת ביניים היא חלק מהדיון.

הי"ר ג' גדות:

כן, אבל צריך במרדור. התמהיל צריך להיות נכון. בבקשה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

מורי ורבותי חברי הכנסת — — —

גאולה כהן (התחיה):

הוא צריך להתנצל.

הי"ר ג' גדות:

סגנית השר כהן, את לא ברשות דיבור.

גאולה כהן (התחיה):

הוא רוצה להתנצל.

הי"ר ג' גדות:

סגנית השר גאולה כהן, יש לי חרשות בשבילך, את לא ברשות דיבור.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

מורי ורבותי, בשעה הזאת ועל רקע — — —

גאולה כהן (התחיה):

זו היתה קריאת ביניים.

הכותרת — נוכח בקשתו שלו לכוא עמו — "לא ירד בני עמכם". ואף-על-פי-כן, בשעה הקשה הזאת, המרה לעם ישראל, אי-אפשר שלא לזכור קורם כול שתי זכויות גדולות שעמדו לאיש הזה, הלוחם המסור, האחת — הקמתה של הליגה להגנה יהודית בארצות-הברית, וזקפת קומתם של אנשי גטאות, פשוטו כמשמעו, גם בתוך ארצות-הברית — חרדים מפני כושים, חרדים כעלה נידף בגלות. עוז וגבורה כפי שגילה הרב כהנא, זיכרונו לברכה, שהביאו לזקיפת קומתם ולעמידתם על הנפש.

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת פורת, האם תסכים למחוק את המלה "כושים", ולומר "מפני תוקפנות כלשהי"?

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

לא, היתה תוקפנות של כושים באותם רבעים. אי-אפשר לזלזל בזה. לא אמרתי שכל הכושים. והדבר השני: המאבק העיקש שלו — — —

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת פורת, אל תנפנף בידך. אני שכ וקורא לך, אני מציע שתמחק את המלה "כושים" ותאמר "תוקפנות". למה לעסוק בהכללה, במלה שכזאת נגד גורם שהוא ממילא רגיש?

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

בסדר.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה לך.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

חס-ושלום, אין לי דבר כלפי הכושים באשר הם. במקרה הזה היה מאבק נגד אלמנטים שליליים בקרב האוכלוסייה הכושית.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה לך.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

והדבר השני, והוא אולי עוד עולה על כך: המאבק העיקש שלו שנים קודם להתעוררות שפקדה את רוב העם למען פתיחת שערי בריית-המועצות. לא כולם יודעים את חלקו בעניין. היו גם כאן, שוב, דרכים שלא היינו מסכימים עליהן. אבל עצם קריאת הכיוון, עצם הרמת הפיד, יש בה הרבה.

ומעל הכול, מורי ורבותי, כתב הרב קוק זצ"ל: אדם שנהרג על-ידי גוי באשר הוא יהודי, מפני שהוא יהודי, תהיינה דעותיו אשר תהיינה, קדוש ייאמר. ואנחנו צריכים לזכור, הרב כהנא נהרג מפני שהוא יהודי.

שבח וייס (המעריך):

מפני שהוא כהנא.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

מפני שהוא יהודי. ואני רוצה לומר למי שיגיד "מפני שהוא כהנא" — — —

אליקים העצני (התחיה):

אנחנו הורגים כל ערבי שיש לו דעות אחרות?

תמר גוז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

אליקים העצני (התחיה):

ל-40 מיליון הקורבנות של סטלין את קוראת דמוקרטיה?

חמר ג'נסי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כל מי שהדמוקרטיה יקרה לו מגנה היום כפה מלא רצח ממניעים פוליטיים, יהיה הקורבן אשר יהיה. לשווא התוכח פה חבר הכנסת פורת עם מי שנרמה לו, כך הוא אמר, שהוא מבין את הרצח הזה. לכן גם פרסמה חר"ש מייד הודעת גינוי לרצח שהיה אתמול, שקורבנו היה מאיר כהנא.

אבל, בבואנו לדון היום בנושא ששמו כהנא איננו יכולים להתעלם מכך, שמאיר כהנא נפל קורבן לאותו סוג של טרור שהוא היה מכהניו הראשיים. אני תהיתי לרגע מדוע חבר הכנסת לנדאו כה הגן היום בקריאות ביניים על כהנא. אחר כך חשכתי שהוא עשה כך משום שתי הסמאות הראשיות של כהנא, שהיו לאורך כל דרכו הפוליטית: "מוות לערבים" ו"מוות לשמאלנים". הוא לא הבדיל מבחינה זו בין ערבים ליהודים. כל השמאלנים לא היו לטעמו.

לכן, כל הניסיון להציג את כהנא כדוגל לעם היהודי, כשומר טובתו של העם היהודי, הוא ניסיון נואל שאין לו שום קשר למציאות. הוא היה איום ברור לא רק לעם הערבי, אלא גם לעם היהודי.

מאז הקמתו את הליגה להגנה יהודית ועד לארגון שהוא הורה בכך שהוא מממן אותו, הארגון המכונה "מדינת יהודה", עסקו כהנא ואנשיו באימונים צבאיים ובפעולות מחתרניות בעלות אופי צבאי. אני משוכנעת, אף ששר המשטרה ייתכן שלא יסכים עמי, שגם החוטאים של אלה המכונים עצמם "סיקריקים" ומאיימים על אישי ציבור ומנסים לפגוע בהם מוכילים לאותה קבוצה של כרוניים פוליטיים.

חבר הכנסת פורת התפתל בפירושו לאמירה "אחרי מות קדושים אמור", היה קדוש או לא היה קדוש. דעתי היא שכהנא היה ונשאר סמל לגזנות, לטרור האנטי-ערבי ולשנאת הדמוקרטיה. לכן, אי-אפשר לקשור את המלה קדוש לשמו.

כהנא הוכיח שיכול להיות דבר כזה — פאשיזם ישראלי; שפאשיזם ישראלי צומח בתוך הזיהום שפשה בתוך החברה הישראלית כתוצאה מהכיבוש. אני משוכנעת שהיד החופשית שניתנה למתנחלים בשטחים לפעול נגד ערבים סייעה לאנשי הטרור הכהניסטי ונוצלה על-ידיהם.

יש קופצים על רעיונות פאשיסטיים וכהניסטיים דווקא בתנאים של מצוקה חברתית. מחקר שפורסם לאחרונה הוכיח, שמובטלים שחשו תסכול, במקום להפנות את זעמם נגד הסדר החברתי, נגד מדיניות הממשלה, הפנו אותו נגד הערבים. ולכן, בתנאים של היום, של התרחבות האבטלה, של הזנחה חברתית, של חינוך לקוי לדמוקרטיה, מסייעת הממשלה כמו-ידיה להתפשטות רעיונות כהניסטיים.

כיצד מתייחסת הממשלה היום לכנופיות כהנא? ב־13 באוגוסט הגשתי תלונה פלילית נגד טירן פולק, שיש לו התואר "מנכ"ל כך". עד לרגע זה לא קיבלתי שום תשובה מה נעשה בחקירה בנושא הזה.

ביום שישי האחרון אמר אותו טירן פולק בריאיון לעיתון "העיר": "התברר לי שגם השוטרים שהרכיבו לי חושבים כמוני, הם כהנא". אני שואלת את שר המשטרה, אם הוא בדק בשורות המשטרה, האם אין בשורות המשטרה אנשים החושבים כהנא? האם מה שקרה בהרבה-בית איננו מעיד על כך, שיש במשטרה אנשים שחושבים כהנא ולוחצים על ההדק בקלות ויורים והורגים ערבים?

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת גאולה כהן, 1. אין מדברים בעמידה; 2. ודאי שלא כהליכה; 3. לא מדברים בלי רשותי. עכשיו, אנא ממך, בבקשה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

מורי ורבותי, חברי הכנסת, אני סבור שבשעה הקשה הזאת, שהיא שעה קשה לכולנו, לא נכון לנהוג במנהג המקובל כאן בכנסת עם הקריאות ועם הצעקות ועם אותם ויכוחים פוליטיים שמאפיינים את הבית הזה תמיד. הייתי רוצה שתאפשרו לי לומר את דברי בשקט. אינני ירא מקריאות ביניים, אבל אני רוצה לומר את דברי כמות שהם.

אני רוצה לומר, הרב כהנא נהרג מפני שהוא יהודי. הרב כהנא במנתו קדוש ייאמר לו, מפני שמי שנהרג על יהדותו קדוש הוא. מי שסבור שהוא האוכלת הזאת עניינה הרב כהנא, איננו קורא את המפה. אבל לא רק מכללא אלא באופן ספציפי לגמרי.

שמענו חזור ושוב שהמשטרה שומרת בימים אלה על כתייהם של אנשי שמאל מובהקים, שהמשטרה שומרת מפני התפרעויות כלפי האוכלוסייה הערבית, וטוב היא עושה, וצריכה היא לעשות זאת. אבל אני רוצה לומר: מי יותר מכול זקוק לשמירה? גם אנשים שאומץ ועוז להם. הרב כהנא הוא הראשון ברשימה שמירת מפורטת שהוציא ה"פתח". זה כרוז שהתפרסם בהרבה-בית ובמזרח-ירושלים, ואני קורא אותו.

היו"ר ג' גדות:

לא, חבר הכנסת חנן פורת, אני יכול לעשות שניים: 1. באופן מאוד אדיב ומאוד הדרי, אאפשר לך דקה לסיום דבריך.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

היו פה קריאות ביניים, אז תן לי.

היו"ר ג' גדות:

תרשה לי, 1. לאפשר לך דקה לסיים את דבריך, שהיו חשובים מאוד, בצורה מכובדת. 2. להפסיק אותך כרגע זה, אם אתה מתכוון להתחיל עכשיו בציטטין. יש לך דקה, זה המון זמן כדי לסיים נאום ככבוד. אנא, סיים אותו בניחותא ובכבוד. כדרכך, יש לך שפה נהדרת, סיים את נאומך כדת וכדבאי. בבקשה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

באותו כרוז של ה"פתח", לאחר שמו של הרב כהנא, נזכרים גרשון סלומון, מנהיג נאמני הרבה-בית, גאולה כהן, תוך ציון שמה, מס' הטלפון שלה וכתובתה, ועוד כינוי שד ארוך בצורת אדם. גאולה, לתשומת לבך, יאיר שטיין, ישראל עקיבא, מרדכי אברהם, אלברט פרץ, שוטרי משמר הגבול. זו רשימה מפורטת של ה"פתח", שהראשון בה הוא כהנא.

מי שינסה להשיג פדות לרב כהנא ולומר: טוב, אנחנו יכולים להבין, אם כי לא להצדיק — מתחייב בנפשם של כל אלה הרשומים ברשימה הזאת. לא הייתי רוצה שתהיה שמירה צמודה לכל אותם אנשים עד אחרון ימיהם. הייתי רוצה שיקוצץ ראשו של הנחש הארוך שפגע היום בכהנא, ומחר כל אלה אצלו על הכוונת. ומי שלא יעשה זאת, לא יוכל אחר כך לומר: ידינו לא שפכו את הדם ועינינו לא ראו. תודה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת פורת. רשות הדיבור לחברת הכנסת חמר ג'נסי.

היו"ר ג' גדות:

אני אבקש את רשותך, האם תסכים לתת לה לקרוא קריאות ביניים? אני מודה לך.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת לנדאו, קיבלת את התואר של חבר כנסת מנומס.

חמר גו'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אמרתי שיש לנו מלחמה בכהניזם.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר ג' גדות:

חברי הטוב, חבר הכנסת צירלי ביטון, בוקר טוב לך, ברוך הבא.

חמר גו'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אבל כדי לנצח במלחמה הזאת, לא די לגנות את תורתו של כהנא. כדי לנצח במלחמה הזאת, אני משוכנעת, חייבים לשים קץ לכיבוש ולהגיע לשלום ישראלי-פלשתיני. חייבים לעסוק בחינוך אמיתי לדמוקרטיה בכל המערכות, במערכת החינוך, בתקשורת ובתרבות, ונחוץ גם שוויון אמת של האוכלוסייה הערבית בישראל.

רק כאשר תעלה מדינת ישראל על דרך כזאת של שלום, דמוקרטיה ושוויון, נוכל באמת לקצץ בשורשיה של התופעה הנוראה שאותה סימל כהנא. תודה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחברת הכנסת גו'נסקי. רשות הדיבור לחבר הכנסת מנחם פרוש.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, נודעונו, וחושבני שכולנו היינו צריכים להיות מוזהרים על רצח חבר הכנסת לשעבר, הרב מאיר כהנא, השם ינקום דמו.

בראשית דברי אני רוצה להביע למשפחתו של המנוח את צערי, צערנו הגדול. גדול צערנו על האסון הטרגי. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו ולא נוסיף לדאבה עוד.

כשאומרים או כשכותבים "נרצח בדם קר", אני רוצה להגיד לכם, קשה לי להבין איך זה יכול להיות רצח בדם קר. לפי התיאורים היה כאן רצח בדם קר שמוסיף לחשיבה. זה לא רצח מתוך רוגזה, מתוך ספונטניות. הוא הופיע בפני הרב כהנא בבת-צחוק ורצח אותו רצח אכזרי, הערבי הברברי הזה.

לפני שאומר את דברי, בטוחני שלא עולה על דעתי של איש כי אני והציבור שאני מייצג מזדהים עם דעותיו הפוליטיות של הרב כהנא, אנו רחוקים כרחוק מזרח ממערב מעמדותיו ומדעותיו הקיצוניות. אבל, אין כל ספק, הרוצח אשר ביצע את הרצח עשה זאת משום שהרב כהנא יהודי, בגלל זה רצחו אותו. הרב כהנא הוא קורבן קדוש, ועלינו להתייחס אליו כמו לקדושים אשר נפלו קורבנות משום שהם יהודים.

בעומדנו לדבר על הרב כהנא, חבר הכנסת לשעבר, כאן בכנסת, הבה, רבותי, נעשה לעצמנו חשבון הנפש. האם אנו יכולים במצפון נקי לומר: ידיו לא שפכו את הדם הזה? האם אין לנו להאשים את עצמנו על ההתייחסות אליו בהיותו כאן בכנסת? שאלתי מתחדדת יותר, שכן כשפתחתי אתמול בבוקר את הרדיו, חשבתי שיודיעו על התוצאות המפתיעות

אחריותם של המשטרה ושל הצבא לחיי אדם. כל אדם בישראל ובשטחים, כבדה היום יותר מבעבר.

תורתו של כהנא היתה ונשארה תורת הטרנספר, הגירוש, השנאה, תורת האסון לשני העמים. הוא היה ותורתו ממשיכה להיות איום ממשי על קיומה של ישראל, על עתידה כמדינה דמוקרטית החיה בשלום עם שכניה.

כהנא ואנשים ההולכים בדרכו לא היו אוהבי ארץ-ישראל ולא אוהבי עם ישראל. הם שנאו את הארץ ואת תושביה. כשורתם היתה כשורת השנאה.

אליקים העצני (התחיה):

חמר גו'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ולכן היא נדחתה וצריכה להידחות גם היום.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת נפאע, אני קורא לסדר בפעם השנייה.

חמר גו'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גם היום יש לנו מלחמה — — —

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת דיין, חבר הכנסת דיין, איזה מזל שהפעם לא קראתי בשמך המלא.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חמר גו'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מאמינה שלכל אוהבי ארץ-ישראל, אוהבי שני העמים בארץ הזאת, יש מלחמה אמתית בכהניזם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):
לנדאו.

היו"ר ג' גדות:

מוטב שלא, מוטב שלא חבר הכנסת לנדאו.

חמר גו'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
במלחמה שיש לנו גם היום בכהניזם, וכדי לנצח במלחמה הקשה הזאת והלא-פשוטה הזאת נחוץ — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת לנדאו, האם תואיל בטובך לאפשר לחברת הכנסת גו'נסקי איוו קריאת ביניים תוך כדי נאומך?

עוזי לנדאו (הליכוד):

חלק מהחברים עורכים חשבון נוקב עם יריב פוליטי, כאשר הדגל שהם נושאים הוא, שמותר לכל אדם להביע את דעותיו. אבל אותו יהודי קדוש שנרצח, ודמו וגופו עדיין לא טמונים באדמה, חברים פה עושים חשבון נוקב אתו. איפה המוסר? אני לא אבחר כשיטה הזאת. אני רוצה לומר, שאני מאמין שמי שעשה את זה מביע בתוך תוכו צער גדול, וימצא גם — כפי שהוא יודע לעשות את זה כל הזמן — וימצא גם את הביטוי לומר את "האני מאמין" האמיתי, שאין באים חשבון בזמן כזה.

אדוני היושב־ראש, ידוע לנו בכיורור מלא, שהרב כהנא, השם ייקום דמו, נרצח רק בגלל היותו יהודי. זה לא משנה את העובדה שמישהו מנסה לייחס זאת לדעותיו. לכל אחד מאתנו יש דעות שונות ומשונות. הוא נרצח בגלל היותו יהודי. ועל כך אין שום ספק שזכות גדולה נפלה בידו, זכות שהרכה מאוד אנשים יראי השם היו מוכנים להתקנא בה — ללכת כקדוש, עם נשמה קדושה וטהורה לשמים.

בהודמנות זו אני רוצה למסור את תנחומי למשפחות האבלות. אני מקווה שחברים מהבית הזה יכלו להלוויה, שיתפתו בהלוויה ויכלו לנחם את המשפחות.

אין זה סוד שחלק רחב מהעם לא הסכים עם חלק גדול מדעותיו של הנרצח, ואנחנו עדים לכך שגדולי ישראל התריעו במשך כל הזמן הזה, שיש דעות שלא צריך לקבל אותן ולא צריך להיגרר אחריהן. על הנושא הזה עמדו גדולי ישראל תמיד על המשמר, ואמרו: פה צריך לא להיגרר.

אבל אי־אפשר להתעלם מפועלו הרב של הרב כהנא, חבר הכנסת לשעבר, במגוון של נושאים. אני רוצה לשאול: איזה חבר זעק זעקה על ההתבוללות הנוראית שיש בעם ישראל? מי זעק? הרב כהנא זעק. הרב כהנא היה צריך לכתת רגליו ואנשיו היו צריכים לכתת רגליהם בתוך הכפרים כדי להוציא כנות ישראל שהותעו בדרך. מי עשה זאת? על כל נשמה, שהוא הציל, על כל נשמה שכיתת רגליו להצילה מהטומאה הזאת, אתם יודעים איזה שכר יש לו?

מי היה אחד הראשונים שקראו ליהודי בריית: המועצות להגן על עצמם? זה אותו אדם, הרב כהנא, שניסו לעשות אתו פה חשבון, שלא היה שום צורך לעשותו.

יתירה מכך, מה קרה? אדם בא עם דעות. כבר אמרתי שגדולי ישראל יצאו חוצץ נגד חלק מדעותיו, או רוב דעותיו. אבל מה שקרה פה, בבית הזה, במשך כל השנים האלה — התירו את דמו. חלק מהאנשים היושבים פה, יכול להיות שיש להם איוו נגיעה כרצח האכזרי הזה, כרצח האכזרי של שפלי אדם, להרוג אדם משום שהוא יהודי. ואנחנו פה מסייעים להם בשנאה ובאדם שאנחנו זורקים איש על רעהו בלי לשים מחסום לפינו, כי פינו יכול לומר כל מה שהוא רוצה, בלי להתחשב מה יהיו התוצאות. לכן, גם פה יש לחלק מהאנשים בינינו לעשות תשובה.

מי שחושב שמעשיהם של המרצחים השפלים, שהחלו לנקום בנו משנת 1948, ייפסקו בדמו של הרב כהנא, שונה. יש לנו מלחמה מתמדת על ארץ־ישראל, וזה לא ייפסק, אל נשלה את עצמנו. אנחנו צריכים להמשיך להתמודד עם המעשים האלה, אומנם בדרכי נועם, אומנם בדרכי שלום, לא לריב ולא להסית לא לכיוון זה ולא לכיוון אחר, אבל גם לא נשלה את עצמנו שזונה עשכשו יסתיים הכול. זה לא נכון.

אדוני השר, הממשלה שאותה אתה מייצג, אני רואה בה אחראית לשלומם של כל אזרחי המדינה. ואני פונה ומבקש,

של ההצבעה שהיתה כאן כשעה־מאוחרת בלילה, שקבעה והכריזה על הליברליות של־הכנסת, שלא נענתה לחביעת היועץ המשפטי להסיר את חסינותו של חבר הכנסת מיעארי, אשר מתכחש לכל כללי החוק ולא מכיר במגבלות החוק כבתוועדותיו עם הרוצחים הכרכרים, והם אנשי אש"ף. הרדיו פתח את החדשות וזעזע אותנו בידיעה על רצח הרב כהנא. כאן נשאלת השאלה: כנסת זו, אשר היא כל כך ליברלית כלפי חבר הכנסת מוחמד מיעארי, לא יכלה להיות ליברלית כלפי חבר הכנסת הרב כהנא? כנסת זו, שהיא כה ליברלית כלפי שמאלנים, שבשמאלנים, המשמיעים דבריהם, בכל הזדמנות, ואנו סובלים אותם, ואילו את חבר הכנסת לא יכולנו לסבול? מי מאתנו לא מודעזע כאשר לא אחת נשמעים כאן דברים אשר הם עוקרים את יסוד היסודות, לא רק של התורה, אלא את יסוד היסודות של העם היהודי. כנסת זו מקריבה על מזבח הדמוקרטיה ונותנת להשמיע מעל במת הכנסת דברים בוטים הפוגעים בנושאים הרגישים ביותר, בנושאים שהם בבחינת קודש הקודשים של עם ישראל.

חייב אני לומר שקשה עד מאוד היה לשמוע כמה מהדוברים שהיו — תסלחו לי אם אני אגיד במלוא גילוי הלב — משוללים מינימום שבמינימום של יחס אנוש.

חברי הכנסת, המת עוד מוטל לפנינו, לא כיסו עוד את דמו ודמו זועק. הוא לא רק זועק, הוא יזעק ויזעק: למה קיפחו את חייו? למה עקרו אותו ממשפחתו הקירה? למה עקרו אותו מחבריו הקירים? למה עקרו אותו מאתנו, מארץ הקודש, שכל כך נלחם למענה? גם אם דעותיו היו פסולות, מחשבתו היתה רצויה כיהודי. על כך נהרג. המת מוטל לפנינו, וכאן מדברים עליו, מתייחסים אליו כאילו היה יושב כאן בכנסת ומתווכחים כאן עם דעותיו.

כשהגשתי הצעה לרון על כך בכנסת, לא עלה על דעתי שנדבר על הנרצח. חשבתי שנדבר על הרוצחים, אשר במקרה התחילו ברכ כהנא. מה אתם חושבים? מה המשמעות של הרישימה שקראו בפניכם? מה המשמעות שלה? האם היא נובעת מדעותיו הקיצוניות של הרב כהנא, או מכך שהוא יהודי?

ואנחנו, כנסת ישראל, לא התביישנו, כשהוא עדיין לא הובא לבקורה, להשמין אותו. המוסר היהודי — יהודים לא נוהגים כך במקרה טרגי, משועזע כזה.

דיברו כאן חברי כנסת שאני מבקש שהם ימחקו את דבריהם מ"דברי הכנסת", ואל יכתימו את "דברי הכנסת" כדיבוריהם אלה.

חברי הכנסת, רצח חבר הכנסת לשעבר הרב כהנא צריך להזעיק אותנו. אנחנו צריכים להכות על חטא על היחס שהתייחסנו אליו, ועל שנהגנו כלפיו כפי שאנחנו נוהגים כלפי המשתתפים פעולה עם רוצחים ברברים. נכה על חטא. חטאנו כלפי הרב כהנא, שהיה היחיד, מאז קדם המדינה, שפסלנו אותו מלהיות בכנסת. חטאנו כלפיו. השם ינקם דמו, כי הוא נפל קורבן רק באשר הוא יהודי, ושמו ייזכר במעלות קדושים שנהרגו כי הם יהודים.

היו"ר ג' גדות:
אני מודה לחבר הכנסת פרוש. רשות הדיבור לחבר הכנסת יאיר לוי. יעלה ויבוא.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אדוני היושב־ראש, חברי הבית, היה לי קשה מאוד לשמוע

בארמה ולא נגרום לפרובוקציות ולא נגרום לכך שנצטרך, חלילה, להגיע לשפיכות דמים נוספת.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה לך, חבר הכנסת יאיר לוי, רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי גולדברג. בבקשה.

יוסף גולדברג (המפלגה לקידום הרעיון הציוני בישראל):
אדוני היושב-ראש, כבוד שר המשטרה, חברי הכנסת, מעשה הרצח המתועב של הרב מאיר כהנא, על רקע פוליטי או אישי, יונצח בדברי הימים של אומות העולם, מרצח לינקולן וקנדי ועד רצח הרב כהנא בארצות-הברית. רצח הרב כהנא במלון ניו-יורקי כלב מנהטן הוא אחרון ברשימה ארוכה של מקרי רצח היסטוריה האלימה של החיים הפוליטיים בגדולה שבדמוקרטיות, ארצות-הברית של אמריקה.

אני קורא לאוהדי כהנא שלא לקחת את החוק בידיהם גם ביום קשה זה, ומשתתף באבלה של המשפחה.

זכות גדולה תעמוד תמיד לרב כהנא, וזכרנו לברכה, על מאבקו לעליית יהודי בריית-המועצות, וכמי שהקים את הליגה היהודית להגנה, שלימדה יהודים מפותחים להגן על עצמם כנגד בריונים ואנטישמים.

רצח נתעב זה של הרב כהנא היה רצח פוליטי-אישי, וכאשר שולפים חרב, לעולם אין לדעת כמי תפגע עוד בטרם תחזור לנדנה. זו הסכנה המרחפת עתה על כולנו. אני מקווה שרצח הרב כהנא לא יעורר מעגל איבה מסחרר של רציחות נוספות. אין זה סוד שקיצונים חוששים לחייהם, ומשטרת ישראל עושה כל אשר לאל ידה לשמור על אישים ותושבים ערכים. אך היא לברה, אין רי בה. זו צריכה להיות המשימה של כולנו.

הרוצח המחייך האמריקני ממוצא מצרי, סעיד אל-נוסייר, פשע במעשה הרצח הנתעב לא רק כנגד הרב כהנא, אלא כנגד אחיו הערבים. הוא הצית תבערה אשר נתקשה לכבותה. סעיד הוא מוסלמי מאמין, וכנראה ההסתה הפונדמנטליסטית והגיהאד האסלאמי הגיעו גם לארצות-הברית. אני פונה לממשלת ארצות-הברית ולאומות העולם, אשר חפצות בכיסוס ערכיהן הדמוקרטיות, למנוע קליטת מוסלמים פונדמנטליסטים באשר הם במדינותיהם; יתירה מזאת — למנוע ביקור של מוסלמים קיצונים הנמנים עם העדה הפונדמנטליסטית, ובכך ימנעו מעשי רצח כפי שבוצעו בעבר כנגד קנדי על-ידי אורח אמריקני, ערבי ירדני, סירחן סירחן.

כהנא המת מסוכן לפלשתניים האחראיים הרבה יותר מכהנא החי.

אני קורא לתושבי ישראל לאיפוק, שלא תיהפך רציחתו של הרב כהנא לניצוץ שידליק תבערה בארץ כולה.

יהי זכרו של הרב כהנא ברוך.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת יוסי גולדברג, חברי הכנסת, אחרון הנאומים בנושא זה הוא חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.
אני מודיע, שבתום דבריו של חבר הכנסת זאבי אישרתי לחבר הכנסת שבח וייס דקה של הסברה מן המקום על חילופי דברים שהיו בינו לבין כבוד שר המשטרה. הוא מבקש להבהיר ולהסביר את כוונתו ואת דבריו.

שר המשטרה ר' מילוא:

אני מתפלא על הגישה הזאת, אדוני היושב-ראש, הוא צריך לחזור בו ממה שאמר.

שלא יהיה מצב שדרם של אזרחי ישראל — לא חשוב איפה הם נמצאים — יהיה הפקר. צריך לפנות לממשלת ארצות-הברית. ממשלת ארצות-הברית מיהרה כעבר להזהיר את אזרחיה, שהיא חוששת לשלומם אם הם ילכו ברחובות ישראל, וכך פגעה קשה בתירות לישראל. ממשלת ישראל צריכה להעביר את מחאתה הקשה לממשלת ארצות-הברית, שגם היא אחראית לשלומם של האזרחים הישראלים המסתובבים בארצות-הברית.

אליקים העצני (התחיה):

אנחנו נחזיר את הישראלים מניו-יורק.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
הלוואי שהיינו יכולים להחזיר את כל אחינו התועים, שבחלקם מתבוללים וכיוצא בזה.

אני רוצה לומר עוד דבר אחד לשר. אתמול הייתי במלון "רמדה רנסנס" וצפיתי בטלוויזיה. הודעו עתי כולי ואמרתי: ברוך שלא נתן לי לראות טלוויזיה כל הזמן. מה קורה שם? הורעה רשמית של אש"ף בטלוויזיה הישראלית. מי מתיר את זה? הורעה רשמית, הגרסה שלהם לרציחתו של הקדוש מאיר כהנא. שומו שמים. איך אנחנו יכולים לאפשר דבר כזה?

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
ראית, מתי?

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אתמול, בטלוויזיה.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
זה לא היה אש"ף.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אז מי זה, זרוע של אש"ף?

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
זו היתה הורעה של דובר מירדן — —

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת חסיין פארס, לא שמעתי שמינו אותך כמתורגמן רשמי של הכנסת. למיטב ידיעתי, את המשכורת שלך אתה מקבל כחבר הכנסת ולא כמתורגמן של הכנסת. אז אנא ממך.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לא — — —

הי"ר ג' גדות:

מה "לא"? אתה לא חבר הכנסת? בבקשה.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

ואם זה אותו דובר מירדן, הוא שונא לישראל והוא רודף לישראל. והטלוויזיה הישראלית, שאני מממן אותה, אף שאין לי מקלט טלוויזיה, אני לא רוצה שהיא תשדר את ההודעות של השונאים שלי. בשום פנים ואופן לא יהיה דבר כזה. ואותה טלוויזיה, צריך "לקרקע" אותה. וב"גלי צה"ל" מושמעות ההודעות האלה גם כן. אני רוצה לומר, שחלק מהתקשורת מסיתה ומדיחה בנושאים אלה.

כסוף דברי, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר: היות שאני אשתתף בהלוויה של הרב כהנא, אני פונה בקריאה נרגשת לאוהדיו ולתומכיו של הרב כהנא, השם ייקום רמו: אנא, לא לנהוג באותן שיטות, שאנחנו לא רוצים לנהוג בהן. נכבד את זכרו על-פי התורה, על-פי דעת התורה. נטמון אותו

היו"ר ג' גדות: — אם רוצים לשמוע — את ההבדלים המהותיים, העקרוניים, בין שתי התנועות:

א. תנועת מולדת גורסת טרנספר בהסכמה או טרנספר מרצון, ששניהם הומניים, לפי מיטב החינוך הציוני שקיבלתי בתנועת העבודה הציונית. כך גרסו מנהיגי, מורי ומפקדי בתנועת העבודה הציונית. ואילו תנועת "כך" מדברת על גירוש שמשמעו טרנספר בכפייה. זהו הבדל עקרוני חשוב מאוד. אנחנו מדברים על הסכמה ועל מרצון, ואילו הם מדברים על כפייה, גירוש.

ב. אנחנו מחילים זאת רק על ערביי יהודה, שומרון ועזה, ואילו הם מחילים זאת על אזרחי ישראל הערבים.

ג. הם מדברים על מדינת הלכה ואנחנו מדברים על מדינה חופשית.

אם כן, לפחות שלושה הבדלים עקרוניים בין שתי התנועות. אבל כאשר רוצים ללכלך ורוצים להשמיץ ורוצים לדחוק מישוהו אל מחוץ למחנה — "מותר". כך עושים לנו כל הימים. תלמדו את ההבדלים, תלמדו את המצעים, תלמדו את הדרך, תלמדו את התנועה, את מרכיביה, את אנשיה, תראו שאין בינינו לכינס דבר.

אוחי לימדו ב"הגנה" ובפלמ"ח להתנגד ולתעב רצח פוליטי וטרור אישי. כך נהגתי בכל שירותי הביטחוני הארוך, הן בצה"ל והן מחוץ לצה"ל לאחר השירות הצבאי. זהו גם הקו שלי ושל תנועתי, תנועת מולדת.

אנחנו מגנים ומתעבים דרך מלחמה כזאת מכל צד, מצד יהודי כמו מצד ערבי, מצד ערבי כמו מצד יהודי. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי: תודה לחבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה, מן המקום.

שבח וייס (המערך): אדוני היושב-ראש, אני רוצה להודות לקודמך, שקיבל את ההחלטה, ולך, שאהיה מקיים אותה, על שאתם מאפשרים לי לומר מלים אחדות בעקבות קריאת התיגר או האתגר שזרק אלי חברי המשטרה רוני מילוא.

אני בטוח שמי שרצח את כהנא, בין היתר גם שונא יהודים. אני לא כל כך זקוק להטפה בעניין זה. אני הייתי האיש שהעלה הצעה לסדר-היום בכנסת בפרשת "אכילה לאורו". האשמתי את האנשים שביצעו זאת ואת הארגון שביצע זאת בהתנהגות המזכירה את ההתנהגות של הגסטפו, כי הם בררו מתוך קהל יהודי נכה וירו כראשו מטוח קצר.

יכול להיות שאולי לא היום הייתי צריך לקרוא את קריאת הביניים, באותה מידה שכל הדיון הזה לא היה צריך להתקיים היום, לו היה הדבר תלוי בי.

אני רוצה להסביר ולומר, שמי שהפיץ את הסממה השטנית "מוות לערבים", מי שבירך ועלז בשער בת רבים כאשר נרצח ערבי משום שהוא ערבי, סחב אליו את האש שקטלה גם אותו. בזה אינני מצדיק את הרצח.

עוזי לנדאו (הליכוד): זאת הודעה אישית?

שבח וייס (המערך): אינני סבור שרופאיו הם חסידי אומות העולם. אין ליספק, שבין היתר הם נבלים והאיש הבודד שעשה זאת הוא נבל.

היו"ר ג' גדות: אולי הוא מתכוון לעשות זאת. נמתין ונדאה.

שר המשטרה ר' מילוא: את זה הוא יכול לעשות בקריאה מהמקום ולא לקבל את רשות הדיבור, להמשיך לדבר ולהחמיר את המצב. אני לא מבין את אחוות סגני היושב-ראש.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

שר המשטרה ר' מילוא: — — — חבר הכנסת שבח וייס אמר שכהנא נרצח לא בגלל דבריו אלא מפני שהוא כהנא. אמרתי: מחר יגידו גם לגבי שמות אחרים שהם לא נרצחו בגלל סיבה זו וזו אלא מפני שזה הם.

היו"ר ג' גדות: אדוני השר, אכן יש אחוות סגני היושב-ראש. אני לא חושב שהאחווה השוררת בינינו חברים כלי שנהיה סגני יושב-ראש במקומות אחרים נופלת הימנה. על כן, הנה כי כן, גם אתה קראת עכשיו קריאת ביניים ארוכה מאוד, ואני כמובן אפשרתי לקריאת הביניים להתהלך באולם הזה מפניה אחת לפינתו האחרת ללא הפרעה. אני כמובן חושב, שאם חבר הכנסת שבח וייס מבקש להבהיר הבהר — ונדמה לי שחבר הכנסת שבח וייס הולך בהחלט לומר דברים שיסכרו את אוזנו. כך זה גם נראה לי.

שר המשטרה ר' מילוא: אני מקבל.

היו"ר ג' גדות: לכן נדמה היה שטוב לגמור את זה ברוח טובה ולאפשר לו לומר מלה אחת קטנה מהמקום.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת): אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת הנוכחים, ראשית אני מבקש להביע תנחומים למשפחתו של הרב מאיר כהנא, לידידיו ולאנשי תנועתו.

תנועתי שלי, תנועת מולדת, דוחה בשאט נפש כל טרור אישי ורצח פוליטי. אפשר להגיד שהרצח הזה מעלה את הטרור הערבי כיתה, או יותר נכון — מוריד אותו כיתה, מוריד את כולנו אל הדרך של הכאוס שאין לו גבולות.

אני מקווה שזרועות הביטחון ינקטו צעדי מניעה כדי לעצור את הדורר בדרך הזאת משני הצדדים.

כיממה האחרונה שמעתי דיונים והערכות על הירוש, או הירושים של המנוח ושל תנועת "כך". כמובן הודרו להזכיר אותי ואת תנועתי, תנועת מולדת. לדעתי, לתנועת "כך" אין מורשת רוחנית וגם לא ירושה אלקטורלית.

אני רוצה להזכיר לכם, שאחרי הבחירות ב'11 בנובמבר 1988 היו כאלה שאמרו, שהקולות של "כך" עברו למולדת וזה מסביר את ההצלחה של מולדת. ובכן, קס ד"ר פלד מאוניברסיטת תל-אביב, בנו של חבר הכנסת לשעבר מתי פלד, עשה מחקר ופרסם אותו. המחקר מגלה שקולות "כך" הלכו בעיקרם לליכוד, מיעוטם לש"ס, ואילו אנחנו, מולדת, לא נבנינו מחורבנה של "כך".

לאלה שמנסים לערוב בינינו, שאומרים כל הזמן "כך", מולדת, הימין הקיצוני, הימין המטורף, אני רוצה להסביר

לא צריך גם להניד כך את הראש, חברי הכנסת, זאת הודעתו ולזה התכוונתי.

עם זאת, אני מודה בכך שבנסיבות של היום ובוויכוח הסוריאליסטי של היום לצד ההלוויה הדברים אולי יכולים להתפרש אחרת. זאת לא התנצלות, זאת הבהרה. תודה רבה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
אני קורא לשר המשטרה להשיב על הצעות לסדר-היום.

שר המשטרה ר' מילוא:
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית דבר, הריני מבקש לשלוח את תנחומי ואת תנחומיה הכנים של ממשלת ישראל לבני משפחתו של הנרצח, הרב מאיר כהנא זכרו לברכה. עוד מבקש אני לגנות רצח מתועב ושפל זה, שמניעיו לאומניים ומקורות יניקתו הם שנאה גדולה ליהודים כאשר הם יהודים. כל רצח ומעשה שפל ונתעב, ורצח שרקעו הוא לאומני ופוליטי, נתעב בעיני שבעתיים, שכן המעשה מכון גם אל האדם וגם אל דעותיו.

חברת הכנסת שולמית אלוני, גם אם אינך אוהבת את דעותיו לא ייתכן שתקפצי ותרגזי כאשר אני מגנה פה רצח מטעמים פוליטיים. כי גם אם חס וחלילה יירצח מישהו אחר ממניעים פוליטיים בצד אחר של הקשת הפוליטית, אני אעמוד כאן ואצפה ממך שאת תעשי אותו דבר ותגני רצח כזה.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני מסכימה איתך. ובכל זאת זה לא נגד העם היהודי, מפני שכהנא רצה לרצוח כמה אנשים שיושבים פה, לא מפני שהם יהודים אלא מפני שיש להם דעות כאלה וכאלה.

שר המשטרה ר' מילוא:
זה לא ולבנטי כלל.

אליקים העצני (התחיה):
— — — מפני שהוא ציוני. איך את לא מבינה את זה?

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, היתה קריאת ביניים, היתה תשובה. היתה הערה של חבר הכנסת העצני, זה מספיק. אני מבקש שלא להפריע. כל אחד אמר את דבריו. עכשיו אני מבקש שהשר ימשיך ולא יפריעו לו. בבקשה.

שר המשטרה ר' מילוא:
אדוני היושב-ראש, רצח מנהיג פוליטי הוא בכחינת רצח כפול וראוי לגינוי שבעתיים, גם בגלל העובדה שהאיש נרצח וגם מפני שזוהי מלחמה לא לגיטימית בדרך פסולה נגד עמדותיו. לכן אני גם מטעיר על הדברים שאמר כאן חבר הכנסת שבח וייס, שהאיש כהנא משך אש בגלל עמדותיו. חס ושלום: לא יעלה איש על דעתו שהדבר הוא לגיטימי — להשתמש באש נגד מנהיג פוליטי כיוון שהוא מושך אש, כפי שאתה אומרת, בגלל עמדותיו. כל עמדה, יש להתווכח אתה ולגיטימי להתווכח אתה. ובשום תנאי. שמעתי היטב מה אומרת, חבר הכנסת וייס, אתה אומרת שהוא משך אש בגלל עמדותיו. זה היה הביטוי שאמרת.

שבח וייס (המערך):
אמרו את זה עשרה נואמים כאן.

שר המשטרה ר' מילוא:
וחבל שאמרו זאת.

אליקים העצני (התחיה):
כל יהודי מושך אש.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת וייס, אני אפשרתי לך להביע את דעתך, ואני מבקש ממך שלא להפריע עכשיו. עמיתי חבר הכנסת וייס, אתה יודע כמה קשה לנהל ישיבה כזאת. אני מבקש את עזרתך, ואני מבקש גם מחבר הכנסת העצני, כדי שנסיים את הדיון בצורה מכובדת. אני מבקש שיהיה שקט.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת שבח וייס, איזה אש משך מנהיג — — —

שבח וייס (המערך):

מה זה שייך?

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת לנדאו, אחרי שהרגעתי צד אחד אני צריך להתחיל עכשיו עם הצד הזה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני חושב שמטעמי איוון זה חשוב.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו נעשה את האיוון בהזדמנות אחרת.

אליקים העצני (התחיה):

— — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, האם כל אחד באמת צריך להתבטא עכשיו בקריאת ביניים? אדוני שר המשטרה, תמשיך בבקשה, מפני שאין לדבר סוף.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת — — —

אליקים העצני (התחיה):

— — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת אורון, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. חברי הכנסת, אני אתחיל עכשיו לקרוא לסדר ולהוציא מן האולם. אני מבקש שקט. חבר הכנסת שבח וייס, אני מבקש ממך, שב במקומך. חבר הכנסת העצני, חבר הכנסת אורון, אני אקרא אותך לסדר בפעם השנייה, ואז יהיה לדבר סוף מהיר מאוד. בבקשה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, ראיתי את ההתרגשות שהיתה כאן ושמעתי את הנאומים שנאמו כאן. ואני רוצה לשאול את אלה שאמרו את הדברים שאמרו, בכלל זה מה שאמר חבר הכנסת וייס: מה היה קורה אילו חס וחלילה, חס וחלילה, היה נפגע מנהיג מן השמאל, והיה קם בכניין הזה חבר כנסת ואומר שדבריו ורעיונותיו משכו אש? הרי אחס, ובצדק, הייתם מגנים גינוי חריף מי שהיה אומר דבר כזה. אנחנו, כמנהיגי ציבור — — —

ונעשה את הכול, כולנו יחדיו, כדי למנוע מעשי אלימות נוספים.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לבקש שמציעי ההצעות יסתפקו בהודעה שנמסרה כאן ובהודעות שהם מסרו, ובזאת נסיים את הדיון בנושא זה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, אני חייב לשאול את המציעים, אם הם מסכימים להצעת השר להסתפק בהודעתו. חבר הכנסת פורז, אתה מסתפק בהודעת השר?

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אני מסתפק בהודעתו.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חבר הכנסת אברהם בורג?

אברהם בורג (המערך):
כן, מסתפק.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חבר הכנסת יאיר צבן?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חבר הכנסת צחי הנגבי?

צחי הנגבי (הליכוד):
כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חבר הכנסת שריר?

יוסי שריר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חבר הכנסת גרשון שפט?

גרשון שפט (התחיה):
כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חבר הכנסת חנן פורת? איננו באולם. חברת הכנסת תמר גולדנצקי? איננה באולם. חבר הכנסת יאיר לוי?

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
הוא הודיע לי שהוא מסכים.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חבר הכנסת יוסי גולברג? איננו באולם. חבר הכנסת מנחם פרוש? גם כן איננו. חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):
כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, לאור ההסכמה של אותם מציעים שהיו באולם, אנחנו מסתפקים בהודעת השר. כזה תם הנושא הזה.

שבח וייס (המערך):
זה רומה?

שר המשטרה ר' מילוא:

— — — אנחנו, כמנהיגי ציבור, כאנשי ציבור, כשליחי ציבור, חייבים, מעל במה זו ומעל כל במה אחרת לומר, שאין זה משנה מה עמדותיו של אדם, אין זה משנה מה השקפותיו הפוליטיות, תהייה קיצוניות לימין או לשמאל. אנחנו חייבים להגן על זכותו להגיד את דבריו ולשמור על חייו ועל בריאותו ועל שלמותו, שמא מישוהו ינסה לפגוע בו. זאת הדרך שצריך ללכת בה, וכך היה צריך לנהוג גם בשיבה היום. אני מצטער על שחלק מן הדוברים לא עשו זאת. אני מברך את אלה, גם מן השמאל, שעשו זאת בדבריהם.

אני רוצה לומר שוב: רצח הרב מאיר כהנא הוא חוליה נוספת בשרשרת של רציחות פוליטיות של ארגוני הטרור ועושי דברם, רציחות חובקות עולם. ארגונים אלה רצחו, לצערנו הרב, גם דכים מבני-עמם שנחשדו בעיניהם כמשתפי פעולה. הם רצחו מנהיגים ערבים ופלשתינים שהביעו דעות חריגות ועצמאיות, והרשימות מתארכות והולכות. רצח כהנא משתבץ במסגרת שרשרת של רציחות, ואין זה משנה אם חלק מארגוני הטרור יתעורו מהרצח הזה, כפי שהם דיברו מן השפה ולחוץ.

אדוני היושב-ראש, מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית תגן על אזרחיה ותגדע את ידיהם של מבקשי רעתם, ותגן על זכותם להביע דעתם באופן חופשי. תהא דעתם אשר תהא, כל זמן שזו אינה מנוגדת לחוק ועוברת עליו, יש להם הזכות המלאה לומר את דעתם מעל כל במה ובכל מקום שירצו לומר זאת.

רצח הרב כהנא הוא פשע שנועד בראש ובראשונה לשלול מהאדם את זכותו לחופש הדעה ולחופש הדיבור. זהו פשע שראוי שיגונה עליידי כל אדם באשר הוא אדם, ובמיוחד ראוי שהוא יגונה עליידי הפוליטיקאים מכל גוני הקשת הפוליטית בארץ. שכן הכדורים שרצחו את הרב מאיר כהנא היו מכוונים גם לדקתם של כל האחרים שדעתם אינה תואמת ואינה עולה בקנה אחד עם דעתו של הרוצח הנתעב, או של מי שירצה. חס וחלילה, לבצע מעשים כאלה בעתיד.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, משטרת ישראל מודעת גם לפרץ הרגשות הגוואה שקיים בגין הרצח השפל הזה. המשטרה נערכת לשמור על הסדר ועל הביטחון בכל מקום בארץ. עם זאת, הריני רוצה לקרוא מכאן לכל איש ואיש כישראל, ובמיוחד לתלמידיו של הרב כהנא, שייתנו את ידם ויעשו כל שאפשר לכבוש את רגשותיהם ולשמור על הסדר בשעת הלוויה ובכל שעה אחרת, שכן זהו כבודו של הנפטר, וצריך להזכיר, כי אין מנקים רצח במעשה נפשע ונמהר אחר.

משטרת ישראל לא תאפשר פגיעה באנשים חפים מפשע, לא תאפשר פרובוקציות במקרה זה, כמו גם במקרים אחרים, ומי שיעז לטול את החוק לידי, ימצא את עצמו מאחורי סורג ובריק ויקבל יחס קשה וחד-משמעי מצד משטרת ישראל.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רצח הרב מאיר כהנא הוא רצח פוליטי, והשעה היא שעה קשה. אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת ולהזהיר, שהחרב הזאת, שגרעה את חייו, עלולה להיות חרב פיפיות, שתפגע באחרים, אם לא נשכיל להשיבה לנדה.

אני קורא לכולם לגלות איפוק ואחריות לנוכח המתרחש.

ט. הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון) — שיעור אפס לשירות רפואי לתייר, התש"ן — 1990 *
(הצעת חבר הכנסת ג' גל)

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום ועוברים להצעת חוק תרנ"ז, הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון) — שיעור אפס לשירות רפואי לתייר, התש"ן — 1990, מאת חבר הכנסת גדליה גל. אני קורא לחבר הכנסת גדליה גל לנמק מן המקום את הצעת החוק.

גדליהו גל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפניכם הצעת חוק שמטרתה לפטור את התיירים הבאים לטיפול רפואי בבתי-חולים בארץ ממס ערך מוסף. הרמה הטובה של הרפואה בארץ, מספרם הרב של הרופאים ביחס לגודל האוכלוסייה ובואם של אלפי רופאים נוספים מחייבים אותנו לעשות כל שניתן כדי לפתח בארץ שירותי רפואה לייצוא.

מאמצות כמו קפריסין, טורקיה, יוון ועוד יוצאים אנשים רבים לטיפול בחוץ-לארץ, אולם רק מעטים מהם באים ארצה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אתם מפריעים לחבר הכנסת גל להעלות את הצעתו מהמקום. אני מבקש, מי שאיננו יכול להחזיק מעמד, יכול לעזוב את המליאה. בבקשה, חבר הכנסת גל, חבר הכנסת אליאב, האם אני יכול לבקש ממך שלא להפנות את הגב אל הנשיאות?

גדליהו גל (המערך):

אחת הסיבות טמונה בעלות הטיפול היקרה בארץ, שנעה בין 10% ל-40%, לעומת ארצות כמו אנגליה ובלגיה. באנגליה, לדוגמה, אין מס ערך מוסף על שירותי רפואה לא לתיירים ולא לחושבים מקומיים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש. חברת הכנסת אלוני, אני מבקש למנוע מהשר התרגשות. בבקשה, חבר הכנסת גל.

גדליהו גל (המערך):

ביטול המע"מ יזייל את הטיפול באופן משמעותי, ועם מסע שיווקי נמרץ נוכל לפתח רפואה, שבה יש לנו יתרון יחסי בולט, לשלוחת-ייצוא.

את הצעתי הגשתי ב-4 ביוני 1990, וועדת השרים לחקיקה אישרה את ההצעה בתיקון שהסכמתי לו, לצמצמו לתיירים שיטופלו בבתי-חולים בלבד.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אתה מבקש שהצעתך תועבר לוועדת הכספים?

גדליהו גל (המערך):

כן, בהחלט.

היו"ר מ' וירשובסקי:

סגן שר האוצר מר עוזן, בבקשה.

חברי הכנסת, אני מבקש שכל מי שרוצה להתרגש — לא באולם המליאה. כאן נמשך דיון ענייני.

סגן שר האוצר י' עוזן:

כבוד היושב-ראש, חברי הבית, ועדת שרים לחקיקה אישרה עקרונית הצעת חוק פרטית, שלפיה ייקבע מע"מ בשיעור אפס לשירות רפואי לתייר.

כיום נהנה התייר מפטור מע"מ על הוצאותיו בבית-המלון. לעומת זאת הוא חייב בתשלום מע"מ על ניתוח רפואי הנעשה בארץ ועל כל שירות רפואי אחר.

ועדת השרים הסכימה לקבוע שיעור אפס לפי הנוסח המצורף, ולכן לא נוכל להתנגד להעלאת הצעת החוק בקריאה טרומית בכנסת. בהנחה שהנוסח יהיה זהה לנוסח המקובל על הממשלה.

הוועדה קבעה עוד, כי המס על שירותי רפואה לתיירים מחוץ-לארץ יהיה זהה למה שיוחלט ויתבצע ביחס לשירותי תיירות בכלל.

ובכן, אדוני היושב-ראש, אינני מתנגד להעביר את הצעתו של חבר הכנסת גדליה גל לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לסגן השר. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. יש הצעה, בהסכמת השר, להעביר את הצעתו של חבר הכנסת גל לדיון בוועדת הכספים של הכנסת. נא להצביע. זו הצבעה מס' 2.

ה צ ב ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 8

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס ערך מוסף

(תיקון) — שיעור אפס לשירות רפואי לתייר,

התש"ן — 1990, לדיון מוקדם בוועדת

הכספים נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

ללא התנגדות, ללא הימנעות, וכרוב של שמונה, הועברה ההצעה של חבר הכנסת גל לוועדת הכספים.

סגן שר האוצר י' עוזן:

אני מבקש לצרף את קולי.

היו"ר מ' וירשובסקי:

זה מובן מאליו, מכיוון שתמכת בהעברת החוק לוועדה. אם כן, ברוב של תשעה בעצם, החוק מועבר לדיון מוקדם בוועדת הכספים להכנתו לקריאה ראשונה.

י. הצעה לסדר-היום שר האוצר והוועלת מחירי הבנוזין

דוד ליבאי (המערך):
צדיק.

משה שחל (המערך):

באמת צדיק, ויש לי כל ההערכה אל סגן שר האוצר. ידוע לא היתה במעל, אבל שלחו אותו להשיב על עניין שהוא לא מצוי בו כלל.

סגן שר האוצר י' עזרן:
אל תהיה כל כך בטוח.

משה שחל (המערך):

אדוני סגן השר, הם עשו זאת מפני שהם ידעו שאין להם מה להשיב כאן. שר האנרגיה, מפני שהוא חשש להתעמת עם שר האוצר, כך הוא מצהיר. הוא הסכים שימנו לו יושב-ראש חברת החשמל שלא על דעתו, הוא ממש פוחד ממנו.

סגן שר האוצר י' עזרן:

חבר הכנסת שחל, חבל על האנרגיה שאתה מוציא פה, כי אין לך — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת שחל, אני חייב להגיד, שהנושא של ההצעה לסדר-היום כפי שהוא מופיע רשמית — ולא אני כתבתי אותו — הוא: שר האוצר והוועלת מחירי הבנוזין. לגבי דידי, כל שר או סגן שר שעולה להשיב, זה כסדר.

משה שחל (המערך):

בכל הכבוד, אדוני, יושבים-ראש של ישיבה אינם משיבים במקום הממשלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חס וחלילה.

משה שחל (המערך):

הממשלה הזאת, עם כל המוזרויות שלה, אם אתה תנסה לפרש אותה, תצטרך לעמוד קשה מאוד. בהבדל בין שנינו, אני הייתי שר אנרגיה. אני הייתי נותן למישהו שיעלה להשיב על הצעה לסדר-היום בקשר למחירי הדלקים? כאמת, מה זה?

חיים רמון (המערך):

אני מוכרח לומר שלא היה שום סיכוי.

משה שחל (המערך):

לא היה שום סיכוי בעולם, ולמה שלחו את סגן שר האוצר? נניח שהאוצר צריך היה להשיב, הרי לא סגן שר האוצר מונע את ירידת המחירים אלא מודעי, ואני תיכף אתייחס אליו אישית. הוא הבטיח אישית לשר האנרגיה להוזיל את המחירים — — —

חיים רמון (המערך):

אריה גמליאל (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
סגן שר האוצר חשוב יותר משניהם, לכן שלחו אותו.

חיים רמון (המערך):

בוודאי צדיק יותר מהם.

אלי דיין (המערך):

הוא אהוב יותר מהם.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 3808, של חבר הכנסת משה שחל, בנושא: שר האוצר והוועלת מחירי הבנוזין. בבקשה.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הסיפור של שר האוצר ומחירי הבנוזין הוא דוגמה לתפקודה של הממשלה הנוכחית, לתפקודו האישי של שר האוצר, לחולשתו של שר האנרגיה, שכולם התאחדו יחדיו, כמו בכל המקרים האחרים בממשלה הזאת, קודם כול כדי לשגע את הציבור — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, או שתכנסו ותקשיבו או שתלכו למוזון. אתם מפריעים לדיון בנושא חשוב מאוד.

משה שחל (המערך):

— — — כדי לעשות את הפעולות הלא-נכונות מבחינה כלכלית; במו ידיהם, ושר האוצר כראש ובראשונה, הם גורמים להאצת האינפלציה ולפעולות העומדות בניגוד גמור למה שדרוש היום מבחינה כלכלית. אבל, מעל לכול, אני רוצה לומר את זה באוזני חברי הבית, באוזניו של יושב-ראש הוועדה לביקורת המדינה ויושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת, הפעולות או העדר הפעולות להורדת מחירי הבנוזין, המבוצעות על-ידי שר האוצר, הם בניגוד לדין.

חברי הכנסת, ביולי 1988, על-פי דרישתי ובקשתי, אימצו שר האוצר ושר האנרגיה דאז, נסים ושחל, שיטה לקביעת המחיר המרבי של מוצרי הדלק. השיטה שאומצה קבעה דרך נורמטיבית שתשקף את העלויות כפועל של כל מוצר, ומטרתה להתאים את מחירי מוצרי הנפט לאלה שבשוק האירופי. שהוא שוק בתחרות חופשית, וזאת ללא מעורבותם של השרים, במפורש. ידעתי, מניסיוני הקודם, שתמיד כאשר אתה נוקק לביורוקרטיה, להסכמה בין שרים, תמיד יש נימוקים כאלה ואחרים להעלות כאשר יש שינוי כלשהו במחיר למעלה, אבל להירתע מלהוזיל כאשר מוצדק להחזיר לצרכן את מה שמגיע לו.

לכן סוכם בכתב-יד, חתומים שני השרים גם בהסכם, אבל גם בצו שפורסם ברשומות, שמאותו תאריך אין לשני השרים מה להגיד, יש שיטה, שיטת לאווריה. אדוני סגן השר, תאמין לי, השיטה היא אוביקטיבית, נכונה, טובה, ומעל לכול יש בה דבר חשוב מאוד. היא למעשה מדד שבשוק מתחרה היא איננה מאפשרת לכל מיני קפריזות, לכל מיני לחצים לקבוע, המחירים עולים בעולם, הצרכן הישראלי לא צריך להיות מופלה לטובה; המחירים יורדים, אסור שהוא יהיה מופלה לרעה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת שחל, האם הצו פורסם ברשומות?

משה שחל (המערך):

בוודאי, חבר הכנסת ויינשטיין. לי היו ויכוחים עם שלושה שרי אוצר, עם מודעי, עם נסים ועם פרס. כולם רצו להתערב. אני באתי עם מה שנקרא ה"פירמאן", כמו שאומרים הטורקים, ואמרתי להם: זה חתום, אין לכם מה להתערב.

אני מתפלא מאוד מדוע לא בא שר האנרגיה להשיב על הצעה כזאת לסדר-היום. שלחו אדם, חף מפשע לחלוטין — — —

אפילו בחור שומע? הוא לא הגיע הנה. אבל כשאני הייתי שר האנרגיה היה לי בדיוק דבר כזה עם אותו שר אוצר. האמינו לי, בכלל עם מודעי לעשות הסכמים זה לא כל כך פשוט. עם הממשלה הזאת לעשות הסכמים זה לא כל כך פשוט. אתה גומר היום משהו, ובתוך שעה זה מופר ונעשה בדיוק ההיפך, ולא פעם אחת אלא פעמים מספר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

האם יש הסכם בלתי כחוב בין שר האוצר לשר האנרגיה, שאף שהסמכות היא בידי משרד האנרגיה, זה נעשה בידי האוצר?

משה שחל (המערך):

לא בהסכמה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כן נאמר לי.

משה שחל (המערך):

לא בהסכמה.

השיחה האחרונה שהיתה לי, היתה עם שר האוצר דאז שמעון פרס. בעת היותי שר האנרגיה היו הוולות מחירים, שר האוצר רצה לדעת למה הוולות מחירים ובא ושאל אותי על כך. אמרתי לו במפורש, בפני כל הפקידים והעובדים: לעולם לא אסכים, לא אני רוצה ולא אתה, אנחנו בכלל לא נוגעים בזה. הוספתי ואמרתי, שמטעמי נימוס אני מוכן להודיע לשר האוצר, אבל לא יותר מזה.

שר האנרגיה אינו זקוק כלל לאישור. אני עשיתי את זה, ומודעי כעס — שיכעס.

אבל מה שקורה היום — אני מתפלא על כך ששום נהג רכב עדיין לא הגיש תביעה לבג"ץ. אני מקווה שמישהו יעשה זאת.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אין שום צורך.

משה שחל (המערך):

מדוע אין שום צורך? אתם עומדים להוול? אתם לא תורידו את המחירים כפי שנדרש.

סגן שר האוצר י' עזרן:

כל הטיעון הזה מיותר.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסכם את דבריי ולומר כך: אני נהגתי שלא לבקר את קודמי ולא לדון גם בנושאים המטופלים בידי אלה שבאו למלא תפקידים אחרי. בנושאים רבים הקשורים עם המשרד שניהלתי נמנעתי מלומר מלה, אפילו אם חברי כנסת פנו אלי ושאלו אותי מדוע אני שותק. אבל במקרה הזה נזעקתי מפני שהגזל הוא כה גדול, השרירות רבה כל כך, הצניעות כה גדולה והשיגעון שמשגעים את האזרח הוא נורא. אומרים לו שעוד מעט יחילו, אבל זה כבר חודש ימים שמבטיחים לו הבטחות, בדין, בגלל ירידת מחירי הבנוין בעולם, צריך היה להחיל אותם כבר מזמן, אפילו בלי קשר לבלו. אבל בוודאי צריך לעשות זאת עם הצורך להחיל את הבלו ולהעמיד אותו על סכום קבוע, כפי שהאוצר תכנן לשנת התקציב הנוכחית — 860 מיליון שקל; הוא מגיע היום ל-1.3 מיליארד שקלים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

קצת פחות.

משה שחל (המערך):

זה פשוט חוסר אומץ-לב. לשניהם לא היה האומץ להגיע הנה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא היה להם דלק.

משה שחל (המערך):

הם פועלים בניגוד לחוק.

אולם, חברי הכנסת, על מה אנחנו מדברים? אנחנו לא מדברים על כסף קטן. זאת לא שאלה של טעות, שהעלו בטעות או הורידו בטעות. חברי הכנסת, שר האוצר גובה טבין ותקילין שלא כחוק 440 מיליון שקל לשנה על חשבון נהג הרכב המסכן, האזרח הפשוט. אותו שר אוצר, מה עשה בשבועות האחרונים? הוא התכופף בפני השר נסים. בתחילה התווכח, אחר-כך אמר שאסור לתת, אבל לאחר מכן התכופף בשקט. הוא נכנע כניעה גמורה ומוחלטת בפני השר שרון. רבותי, אותו שר אוצר הוא גיבור על חלשים.

האזרחים כבר התרגלו לגזירות כל הזמן, הם אינם יכולים לעשות דבר, הם מתלוננים בשקט. אדוני סגן שר האוצר, כאשר הגשתי את ההצעה לסדר-היום באו אלי לא חברי הכנסת אלא עובדי הבית ובאיו ואמרו לי: איך זה קורה שהממשלה אדישה לגמרי? משלמים היום 1.46 שקל לליטר בנוזן אוקטן 91. ממש עושקים את האזרחים ב-42% עלי-ידי הבלו. הבלו הוא ממש חגיגה, אלה רווחי משבר המפרץ, ואצלנו עולים על זה בלי בושא.

אברהם שוחט (המערך):

תרומתו של סדאם חוסיין.

משה שחל (המערך):

תרומתו של סדאם חוסיין לקופת האוצר, ואני מקווה שאנחנו נצליח להוריד את זה על-ידי הדין בכנסת.

חיים רמון (המערך):

כל כיבוש כוויית היה בשביל ה-50 מיליון.

משה שחל (המערך):

זה לא 50 מיליון, חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (המערך):

עד עכשיו.

משה שחל (המערך):

עד עכשיו זה לא כלום. התחזית שרואה שר האוצר לגבי עיניו היא זרם הכנסות שיגיע ל-440 מיליון שקל, ואתה משלם היום, בכל פעם שאתה קונה ליטר דלק, 42% יותר.

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת שחל, כלומר שר האוצר מעכב את המלחמה במפרץ.

אברהם שוחט (המערך):

חבר הכנסת שחל, אתה בעד מס קצוב?

משה שחל (המערך):

לא רק שאני בעד מס קצוב, אני גם עשיתי את זה. כשאני הייתי שר האנרגיה הייתה העלאה, ואז אנחנו הורדנו את הבלו ל-27%, בשיטה שדיברתי עליה. כל היופי שבה היה שהיא מתאזנת מעצמה, בלי פקידים.

אני מתפלא מאוד מדוע שר האנרגיה לא מוריד את המחירים. הוא לא זקוק לאישור שר האוצר לכך. איפה הוא,

משה שחל (המערך):

מה זה "קצת פחות"? מה זה ביני וביני בעניינים אלה 10 מיליון שקל פחות, 40 מיליון שקל פחות?

סגן שר האוצר י' עזרן:

לא, זה בסדר גודל של מאות אלפי שקלים.

משה שחל (המערך):

לא מאות. אדוני סגן שר האוצר, האמן לי, לפני שעליתי לדוכן בדקתי את הנתונים האלה, ואני אחראי למה שנאמר כאן.

אדוני היושב-ראש, אני מציע שהכנסת תקיים דיון גם על השיטה, גם על ההליך וגם על הצורך לומר לשרי הממשלה הנואת שיפטיקו עם השיטות האלה שהכטחה היא לא הכטחה, מלה היא לא מלה, בעיקר כאשר הדברים נוגעים לכיסו של האורח הקטן, שבו כולם יחד מתעמרים, מזלזלים, ומשאירים אותו קורבן לוויכוחים בין המשרדים השונים. לכן אני מציע דיון במליאה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. אני קורא לסגן שר האוצר להשיב על ההצעה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, בכל הכבוד לידידי המלומד והמכובד, שר האנרגיה לשעבר, שהוציא הרכה אנרגיה כדי לשכנע אותנו בדברים שהם מקובלים על הרעת, הגישה לא נכונה ולא מדויקת. אני אומר כעת מה שאני חש, ואחר-כך נעבור לחשובות הענייניות הספציפיות. אין שום ספק, שהאזרח חייב גם ליהנות מהירידות, ולצדדיו הרב, כפי שהדגשתי, הוא חייב גם לשאת בעול העלויות; היינו, שלא יהיה מופלה לא לטובה ולא לרעה.

השאלה היא, איך מבצעים זאת, ולא שלא רוצים לבצע את זה ולא ששר האנרגיה מתחמק, ולא מפני שאני לא מתמצא בנושא. הכנתי שיעורי בית ואני רוצה להתחרות אתך כעת. אני מוכן לומר לך שהוועדה, שקיבלה את המינוי כבר לפני כחודש וחצי, פשוט לא הזדהה; ולא, הנתונים, כפי שהדגשתי — ויש בהם הרכה מן האמת — היו מתבצעים להלכה ולמעשה, ואני מקווה שזה יהיה בזמן הקרוב.

משה שחל (המערך):

אדוני סגן השר, כשביל מה צריך ועדה? הרי הכנסת יושבה, ישבנו אנחנו שלוש שנים ודנו בעניין הזה. הוועדה באה כדי להתחמק משיטה שהיא טובה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

לא בדיוק. אם אתה הולך על-פי הבסיס של לאוורר, והבלו נייד, אתה חייב לדעת שגם מחר יכול המחיר לצנות, ואם יצנח המחיר, זה יפסיע גם על ההכנסות. אתה מדבר על הכנסות בטוחות, כאילו המשבר כמפרץ תלוי רק בך ובי, והרי אתה יודע שאנחנו לא שולטים שם. כשם שהיו עליות, מחר יכול להיות שהמחיר יצנח. אם כן, גם ההכנסות תדרגה. אתה תדאג לפצות את האוצר בהכנסות?

משה שחל (המערך):

אדוני סגן השר, ראשית, הבאנו את זה בחשבון. למזל, בתקופת כהונתי כשר האנרגיה המחירים צנחו והגענו ל-6 דולרים לחבית, והכנסות האוצר לא נפגעו, והמשק יצא נהנה — — —

סגן שר האוצר י' עזרן:

איך זה יכול להיות מבחינה תחשיבית? אלה פלאי פלאים. הרי הבלו הוא נייד. טוב, לא ניכנס כעת לתורה הזאת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מציע שחשבונאות לא נעשה כאן.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אולי בגלל דלקים אחרים, שהרי יש מרכיבים רבים.

מאז היציאה לרפורמה במשק הדלק כחודש אוגוסט 1988 — ועל כך אני מברך אותך אישית — נקבע כי המחירים של מוצרי הדלק השונים יתבססו על מחירי המוצרים הנ"ל בחוץ-לארץ ועוד עלויות שיווק מקומיות וכן מסים והיטלים. אלה הם שלושת המרכיבים הקובעים את המחירים.

ב-16 בספטמבר 1990 מינה שר האנרגיה ועדה בראשות מנהל מינהל הדלק לבחינת מבנה מחירי הדלקים ושיטת עדכונם. בוועדה חברים נציגי משרדי האנרגיה והאוצר, והיא אמורה להגיש את המלצותיה בתוך ימים מספר.

בהתאם לכך החליט משרד האוצר שלא לשנות את השיטה הקיימת עד לקבלת מסקנות הוועדה, וכן שלא לבצע שינויים בשיעורי הבלו או בשיטת הבלו המוטל על הדלקים השונים.

ב-2 בנובמבר 1990 הוזלו מחירי הנפטא — 16%, גז פחמימני לחברות הדלק — 16%, והמוזט — 7%, על-פי השיטה הקיימת המקובלת על כולנו.

אשר לבנוינים, סולר וקרוסין, מחירים משקף את עלותם על-פי השיטה הנהוגה, בשיעורי בלו קיימים, תוך התחשבות בכך שהאוצר תמך תמיכה משמעותית במחירי הדלקים השונים בחודשים האחרונים, דבר שמתן את עלייתם, לדוגמה — 50 המיליון.

ובכן, רבותי, אין לי התנגדות לכך שהנושא יידון בוועדה. למעשה הייתי נוטה להציע להסיר את הנושא מסדר-היום, כיוון שזה תלוי בתוצאות דיוני הוועדה, ויכול להיות שהיא תאמץ את המסקנות של חבר הכנסת שחל. אולם מאחר שהנושא חשוב ורציני מאוד, ויש בו גם הרבה מן הצדק וההיגיון, אין לי התנגדות לכך שהוא יעבור לוועדה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

איזו ועדה אתה מציע, אדוני סגן השר?

חיים רמון (המערך):

ועדת הכספים.

אברהם שוחט (המערך):

אני רוצה להעיר, שמחר מחקיים דיון בעניין זה בוועדת הכספים. לכן אני מציע שהנושא יעבור לוועדת הכספים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אני מסכים להצעתו של ידידי חבר הכנסת שוחט, יושב-ראש ועדת הכספים, להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

יש הצעה אחרת לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אני מבין שאתה רוצה להסיר את ההצעה מסדר-היום, כי זו ההצעה היחידה שאתה יכול להציע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כן, אדוני היושב-ראש, קלעתי להערכת היושב-ראש.

אני מבקש לומר לסגן שר האוצר ולעמית: אנחנו נמצאים בתקופה של עלייה גדולה וקליטה, והאוצר זקוק למיליארדי שקלים. מאז כינונה קבעה הכנסת כעיקרון, שבענייני מסים הכנסת מחליטה איך תיעשה הגבייה המציבור. אני רואה פגם

כבר הכנסת שחל, אתה מסכים שהצעתך תועבר לדיון בוועדת הכספים?

משה שחל (המערך):
כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. יש הצעה של סגן שר האוצר להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים. זו הצבעה מס' 3.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את
הנושא לוועדה — 16

בעד ההצעה שלא לכלול
את הנושא בסדר-היום — אין
נמנעים — 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים
נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

בקולותיהם של 16 ובהימנעות של אחד הוועבר הנושא לוועדת הכספים, כהצעת סגן שר האוצר.

יא. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות, התש"ן — 1990 *

(הצעת חבר הכנסת א' דיין)

במקרקעין, חזרה הצעת החוק וציננה את סמכותה של העירייה למשכן מקרקעין. אולם, עם פרסום התיקון בספר החוקים הוברר, כי מנוסח תיקון מס' 4 הושמטה, כנראה בגלל טעות, המלה "למשכנם", וכבר בוטלה למעשה סמכות העירייה למשכן מקרקעין.

האבסורד הוא, שמועצה יכולה היום למשכן מקרקעין בעת קבלת הלוואה, ועירייה — לאו. לכן בא התיקון, וזה תואם את המדיניות, לאפשר לעיריות להשיג מקורות כספיים נוספים באמצעות הלוואות תמורת משכון נכסים, ועל-ידי כך הן לא יודקו למענקים של האוצר, אלא יוכלו לנהל את ענייניהן.

שר הפנים הודיע לי: שהוא מסכים להעביר את ההצעה לוועדת הפנים של הכנסת. להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. הדרך היחידה היא לאמץ את הצעת החוק ולהעביר אותה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה ראשונה. אני מבין שזו גם דעת שר הפנים. נא להצביע. זו הצבעה מס' 4.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא
לדיון מוקדם בוועדה — 9

נגד
אין —
נמנעים — אין

בכך שמשבר המפרץ נוצל כדי לגבות יותר מסים בלי שהכנסת אישרה זאת. יכול להיות שלו הגיע הדבר לכנסת, לוועדת הכספים, על-ידי האוצר בצורה מסודרת, והיו אומרים: המצב קשה, אנחנו מעוניינים לגבות יותר — היינו שוקלים כמה לגבות על דלק או על מוצר אחר, איך מצילים את התעשייה, פוגעים בצרכן או לא. אבל הניצול השרירותי של משבר המפרץ כדי להגדיל הכנסות בהיקפים גדולים, בלי להביא זאת לכנסת, משמעותו שמשברי האוצר והאנרגיה — ולצורך העניין הוה שני המשדרים הם בעיני ישות אחת — עוקפים את רצון הכנסת להחליט לגבי סוגי המסים ועל מי יוטל העומס.

לכן אני חושב, שגם אם עמדת משרדי האוצר והאנרגיה לצורך זה היתה יכולה להתקבל כעיקרון, היינו דרושים יותר מסים מהציבור, עצם הכפייה של הכנסת ושל הציבור לגבות את הכספים מגורם אחר, מהדלק, תוך ניצול משבר המפרץ — אני חושב שהיא משגה. אמרתי זאת פעמים מספר: לצורך העלייה והקליטה אנחנו צריכים לפתוח את הכיסים שלנו, של כלנו, בהיקפים רחבים. הצרכים גדולים, אבל אני מתקומם ושולל את המצב, שבו אנחנו נאלצים לעמוד בפני מציאות שבה הצרכן נתבע לשלם בלי שהכנסת אומרת את דברה, כפי שהיא נטלה לעצמה את הסמכות.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. לכן אתה מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שחל מסדר-היום, וזה באמת יפה, כי אתה חוזקת את החביעה, לדיון. הכול במסגרת הפרלמנטריות.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. אני קורא לחבר הכנסת אלי דיין לנמק את הצעת החוק שלו, שמספרה תקנ"ז, מהמקום. שר הפנים איננו, אבל מאחר שרשום כאן שההנמקה היא מהמקום, אני מבין שהשר מסכים.

אלי דיין (המערך):

כן, השר הודיע לי שהוא מסכים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

יש לי רק הצעה אחת לך, חבר הכנסת דיין. להבא, כאשר אתה מגיש הצעות חוק כאלה, תכתוב בסוגריים למה מתייחס התיקון. תיקון לפקודת העיריות, בחלל הריק, לאחר 50 וכמה תיקונים בפקודה הזאת — זה לא ברור.

אלי דיין (המערך):

אני מסכים עם היושב-ראש שצריך כבר להחליף את הפקודה הזאת בחוק ישראלי מקורי ומעודכן. זו פקודה מנדטורית מורכבת ומסובכת, שאינה מאפשרת תפקוד תקין של השלטון המקומי, ואני מקווה שיחד עם משרד הפנים ועם חברי כנסת אכן נוכל להביא בקרוב חוק ישראלי שיאפשר ניהול העיריות.

התיקון המוצע בא בעצם להחזיר לעירייה את הסמכות למשכן מקרקעין. סעיף 188 המקורי, בפקודת העיריות כלל סמכות של העירייה למשכן מקרקעין, אבל בשנת 1966, כאשר פורסמה הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 4), שמטרתה היתה לתקן את סעיף 188 המקורי בפקודה לצורך שינוי מספר חברי מועצת העירייה הדרושים לאישור עשיית פעולות

היו"ר מ' וירשובסקי:
ברוב של תשעה, ללא התנגדות וללא נמנעים, הועברה
הצעת החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה
ראשונה.

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת
העיריות (תיקון), התש"ן-1990, לדיון
מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה
נתקבלה.

יב. הצעה לסדר-היום

דבריהם של השר שרון וחבר הכנסת לנדאו נגד האוכלוסייה הערבית בישראל
ומעמדה של אוכלוסייה זו

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:
לימים הקרובים, כך אמר השר.

היו"ר מ' וירשובסקי:
במקרה הטוב ביותר זה יכול להיות רק — — —
האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מעדיף שזה יהיה היום.

היו"ר מ' וירשובסקי:
ואם השר לא ירצה להשיב היום, אתה בכל זאת רוצה
להעלות זאת היום? בבקשה, אתה המחליט.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני דווקא מעוניין לשמוע את חבר הכנסת הרב רביץ.

היו"ר מ' וירשובסקי:
טוב. חבר הכנסת האשם מחאמיד, זה לפי השיקול שלך.
אתה המחליט. בבקשה.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום רביעי 24
באוקטובר 1990 ראו על מרקע הטלוויזיה הישראלית, בתוכנית
"מוקד", בין השאר, את חבר הכנסת זאבי, הטרנספריסט, איש
הטרנזיט, ואת חבר הכנסת עוזי לנדאו, שהתלכד יחד אתו
בהסתה פרועה, שלא היתה דוגמתה, נגד האוכלוסייה הערבית
בארץ.

שמענו אותם מסיתים בצורה בוטה וגזענית, המאיימת על
כל מאמץ לחיי דו-קיום בשלום בין אזרחי מדינת ישראל ועל
עצם הווייתו של חלק בלתי מבוטל מאזרחיה של המדינה,
המונה יותר מ-17%. ומפי מי? מפיהם של אנשים שלא מן
הנמנע שבתנאים המטורפים הקיימים הם יהיו שרים, ואחר
מהם לפחות יהיה אולי שר המשטרה, שבידיו יהיו הכוח
והאמצעים לממש את מחשבותיו השחורות, האפלות
והמחרידות.

עוד יותר, מדכא ומקומם שהדברים נעשים מעל כמה
ממלכתית, שאחראי לה לא פחות ולא יותר מאשר שר החינוך
בכבודו ובעצמו.

רכותי חברי הכנסת, חבר הכנסת זאבי תיאר את הערכים
בארץ כסרטן בגוף המדינה, שיש לחסלו ולעוקרו. חבר הכנסת
עוזי לנדאו לא נשאר חייב, ואיים על תושבי עראבה וסח'נין,
ועל האוכלוסייה הערבית בכלל.

ב-19 באוקטובר 1990 הצהיר השר אריאל שרון, בשיחה
עם סוכנות הידיעות הצרפתית, שכמה אלפי עולים ישתקעו
בגליל, במקום שבו חלק מערביי ישראל חיים ואש"ף מניע
אותם והם מבצעים מעשי טרור, ושומעים מכמה מהם שהם
רוצים עצמאות אוטונומית של ערביי ישראל.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. אני קורא
לחבר הכנסת האשם מחאמיד להעלות את ההצעה שלו
לסדר-היום שמספרה 3788 בנושא: דבריהם של השר שרון
וחבר הכנסת לנדאו נגד האוכלוסייה הערבית בישראל ומעמדה
של אוכלוסייה זו. בבקשה.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת — — —

שושנה ארבלי-אלמזלינו (המערך):
מי ישיב, אדוני היושב-ראש?

היו"ר מ' וירשובסקי:
אצלי רשום שישב סגן שר הבינוי והשיכון.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:
אולי יורשה לי להקדים ולומר משהו.

היו"ר מ' וירשובסקי:
בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:
אדוני היושב-ראש, כרגיל, הכינו עכורי במשרד תשובה
על ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת האשם מחאמיד.
שוחחתי הבוקר עם שר השיכון, והוא אמר לי שהוא היה רוצה
להשיב בעצמו על הצעה זו לסדר-היום. אם הפרוצדורה
מאפשרת זאת, וחבר הכנסת האשם מחאמיד יסכים, הייתי
מבקש לדחות לימים הקרובים את דברי התשובה. אם לאו,
אצטרך לתת תשובה לקונית, כפי שהכתיבו לי.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חבר הכנסת האשם מחאמיד, הדבר תלוי בך. אם אתה
חושב שטוב לך ששר השיכון ישיב על ההצעה שלך
לסדר-היום, ושמענו את ההודעה שלו שהוא אכן מוכן לעשות
זאת, אזי אני מציע, שבמקום לפצל את הדיון, נדחה אותו. אני
מוכן לקחת על עצמי את ההחלטה לאפשר לך לעשות זאת.
אבל זה תלוי, כמובן, בך.

עוזי לנדאו (הליכוד):
הייתי מבקש להשלים את העסקה ולהציע להסיר את
ההצעה מסדר-היום.

היו"ר מ' וירשובסקי:
לזה הייתי קורא עסקה מוקדמת מדי.
חבר הכנסת מחאמיד, זה תלוי ברצונך.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, לדעתי חשוב הדבר שהנושא יישמע
דווקא היום. אם זה יידחה לשבוע הבא — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):
לא.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא, יפה. לא די בכך, אדוני היושב-ראש, ערכים לא יועסקו בבתי-ספר בנס-ציונה, שם נתקבלה החלטה במועצה המקומית, כנראה על-פי הנחיות של משרד החינוך והתרבות, שלא להעסיק עוד פועלים ערבים בבתי-ספר. בימים האחרונים עובדים בבתי-הספר רק פועלים יהודים.

זה בא כהמשך לתהליך המזעזע של פיטורי עובדים ערבים במקומות עבודה שונים כדי להעסיק עולים חדשים.

גם בכך לא די. הנה ההורים של 62 ילדי גן השייך לבית-הספר "רכי עקיבא" בשכונת-עמידר בבתי-ספר מנעו מילדיהם לפני ימים מספר לעלות לאוטובוס שאמור היה להסיעם משום שנהג האוטובוס היה ערבי. הנהג ובעל האוטובוס במקרה הזה הם ערבים, והם תושבי יפו, אזורי מדינת ישראל.

האם יש כוונה אולי להפרידה בתוך "הקו הירוק" עצמו? השאלה היא, למה מנסים לדחוף את האוכלוסייה הערבית? אולי לאפרטהייד, אולי לחופים מיוחדים, לגנים מיוחדים?

אדוני היושב-ראש, כל האמור הוא, לדעתי, תוצאה של הסתה גזענית, שאחריות לה ולהשלכותיה מוטלת על הממשלה הזאת. אם משיהו חושב על טרנספר — ויש כאלה — ידע שאנחנו לא נוזז מבתינו ומאדמותינו. כל יהיו לגזענים כל אשליות. תוצאו את המחשבות הרעילות שלכם מהראש, רק מפלצת יכולה לחשוב על פתרון סופי על-ידי טרנספר, ויש כאלה, כפי שאמרתי. אנו מתרעים ומוזהרים מפני כל ניסיון לפגוע באוכלוסייה הערבית בארץ, ובמיוחד בימים אלה, לאחר האיומים ששמענו מצד גורמים ימניים קיצוניים במדינה.

הכיבוש הנמשך זה 23 שנים והדיכוי של העם הפלשטיני בשטחים הכבושים וזחל אליו. הכיבוש, העדר שוויון זכויות וההפליה כלפי האוכלוסייה הערבית הם הגורמים הישירים לתופעות שהזכרתי, שהן תוצר לוואי הכרחי לכיבוש ולהפליה.

אדוני היושב-ראש, אני מסכם את דברי. זכותנו וחובתנו לחשוש מפני תחילתו של משטר האפרטהייד, אשר יהפוך את החיים כאן לגיהנום, לכלתי נסבלים לשני העמים. אך זה לא יצליח כאן. אנו, אזורי מדינת ישראל, נגן בכל כוחנו על זכותנו לחיות בה, במולדת שהיא המולדת של כולנו.

אני קורא לכנסת לפעול לקבלת החלטה אשר תגדע כל רעיון גזעני שחור במדינה, ולפעול לכינון חוקה, אשר תבטיח את זכויותיהם של יושבי הארץ הזאת ללא הכדל של גזע, לאום, מין, צבע, דת ומוצא. תודה רבה, אדוני.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר הכנסת מחאמיד. חבר הכנסת לנדאו, הואיל ואתה נזכר בהצעה לסדר-היום, יש לך הזכות להתייחס לדברים לפני דברי סגן השר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מודה לאדוני, ואני רוצה לנצל את הזכות הזאת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

כן, זו זכות שאתה יכול לנצל.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הערכים היחידים

ביום שיש 26 באוקטובר 1990 אמר מר שרון בתל-אביב: לו הייתי אחראי, הייתי מציב את טייבה במקום האחרון בציד מסכות — הכוונה למסכות גז; זה שנים אני אומר שהבעיה הקריטית העומדת בפנינו היא ערביי ישראל, שאותם יש להעמיד על מקומם.

האם אין כאן הסתה לשמה? 17% נתפסים על-ידי המנהיגות של ישראל כסכנה, שד מסוכן, ובמצב הטוב ביותר — כפוטנציאל של סכנה.

הניסיון הכושל להסיר את חסינותו של חבר הכנסת מיעארי היה גם הסלמה בדיכוי האוכלוסייה הערבית. ואם נכון הדבר, כפי שפורסם בתקשורת, שבסכמו את החלטת ועדת הכנסת בעניין הסרת חסינותו של חבר הכנסת מוחמד מיעארי קבע יושב-ראש הוועדה מר חיים קורפו, כי ההחלטה באה בעיקר להסביר לתושבים הערבים בארץ את גבולות יכולת פעילותם, כלומר — משיקולים פוליטיים צרים. הרי התבטאויות אלה הולכות ומתמסדות יותר ויותר ונהיות חמורות ביותר, ויש לגנותן.

מר קורפו בוודאי לא הוא זה שיתחום לנו את אזורי המחיה הפוליטיים שלנו, ולא נרשה, בשום פנים, שהוא ילביש עלינו בכוח את מצע מפלגתו.

לנוכח הצהרותיה של האליטה הפוליטית השלטונית בישראל, אין פלא שחלק מהאוכלוסייה בישראל ממלא אחר התבטאויותיה וחושב אותנו לבני-ערוכה. השכחנו את דרישתו של חבר מועצת אופקים, משה פרץ, שתבע את סילוקו של הרופא הערבי מהמקום שבו שירת את האוכלוסייה המקומית במשך ארבע שנים?

לאן הגענו, רבותי? סגירת עיתונים ערביים וביטאונים ערביים על-ידי צוים מינהליים — הייתכן כדבר הזה במדינה דמוקרטית? הסתה כנגד האוכלוסייה הערבית על-ידי גורמים אחרים, אך בלתי אחראיים, מגבירה את הניסיונות לפגוע באוכלוסייה הערבית בכל מקום ומקום.

מנהיגים ערבים נעצרים על לא עוול בכפם. מעצרו של איש הציבור הערבי מסח'יין, מר אבר'הא, וההתנכלות הלא-מכוונת כלפי ממלא-מקום ראש מועצת דבוריה, מר פייצל עזאיוזה, ומן העבר השני — ראשי ערים וראשי ציבור יהודים דורשים שעריהם ויישוביהם יהיו טהורים ונקיים מערבים. תארו לעצמכם שזה היה קורה במקום כלשהו בעולם כלפי יהודים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

למה דורשים זאת?

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

למה דורשים, אינני יודע. אבל עצם הדרישה — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

אינך יודע? תסלח לי רגע. בפועל, מי חושש יותר ממי, האם יהודים חוששים יותר להסתובב בכפרים ערביים, או שערבים חוששים להסתובב בכפרים יהודיים? אני תושב רעננה, ואני רואה שברעננה עובדים ערבים רבים ואין כל בעיה עם ערבים שהם בסדר. יש בעיה — — —

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני מדבר על עיר כמו נהרייה שראש העיר שלה עומד ואומר: אני רוצה עיר נקייה. האם זה מתאים דווקא ליהודי שיאמר דבר כזה?

שצריכים לחוש מאוימים הם אלה המבקשים לאיים עלינו. צריך להעביר קו ברור — ואלה הדברים שאמרת בתוכנית "מוקד" בטלוויזיה — בין מי שמוכן לדריקיום עמנו כשהוא מקבל את ריבונותה וצינוניותה של מדינת ישראל, הוא אורח נאמן לה ושומר חוק, ובין מי שמבקש להפר את דריהקיום הזה ולהשתמש בכלים הדמוקרטיים כדי להביא חורבן על המדינה.

מי שמבקש לסלק אותנו מכאן, נילחם בו עד חורמה. אם איננו מוכן לחיות עמנו, הוא לא יחיה כאן. אלה הדברים שאמרת: הבחנה ברורה בין מי שמוכן לשלום עמנו ובין מי שמבקש להילחם בנו.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
על-פי הקריטריון שלך?

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא משנה. זה קריטריון לא רק שלי. לדעתי זה קריטריון נכון, נכון, מוסרי וצודק בכל עם בעולם שחי בתוכו מיעוט. תארני לעצמך, 2 מיליוני יהודי בניירוק באים לנשיא ארצות-הברית ואומרים לו: אדוני, אנחנו 2 מיליונים בעיר הזאת, ואנחנו מבקשים לממש את זכותנו להגדרה עצמית בעיר הזאת. הוא יורוק אותם מכל המדרגות ויאמר להם: אם אתם מבקשים לממש את שאיפותיכם הלאומיות — במולדתכם ההיסטורית, בישראל, בניירוק תוכלו לחיות כמיעוט שווה וזכויות, שווה חובות, אבל אתם מיעוט יהודי במולדת האמריקנית.

והוא הרב שאנחנו אומרים לפלשתינים החיים עמנו כאן. מי שמבקש לחיות ולממש את שאיפותיו ההיסטוריות והלאומיות, יוכל לעשות זאת בירדן, שבה יש רוב פלשתיני, או יוכל לבקש לעשות זאת במדינות ערביות אחרות, 20 במספר. אחרי כוויית יש, נדמה לי, אך ורק 19 שנותו, ששם יוכל לממש את זכויותיו.

מי שחי במדינת ישראל הוא מיעוט במדינת ישראל הריבונית וחייב בה כנאמנות ולדריקיום. ואם איננו מוכן, יקבל את התשובה שנשיא ארצות-הברית היה משיב ליהודים בניירוק: אם אינכם יכולים לחיות עמנו, לא תחיו כאן, או תחיו בבתי-סוהר.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תושבים בעראבה ובסחי'ן ביקשו אוטונומיה? בגליל דרשו אוטונומיה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני לא דיברתי על תושבי עראבה וסחי'ן, דיברתי על אותם תושבים בעראבה ובסחי'ן שאינם מוכנים לקבל את הנאמנות ואת הדריקיום עם מדינת ישראל. כשאני אומר: קו אדום, שבו נקיף כל יישוב בארץ, שיש בו מי שאינם מוכנים לקבל אותנו — הקו האדום הוא רק מפני מי שמבקשים להפר את הדריקיום. מי שמוכנים לדריקיום אתנו, אהלן וסהלן, הם לא יראו כל קו אדום. זה התנאי.

את התפיסה הזאת העליתי כאשר מן הצד השני עומדת הגישה של חבר הכנסת גנדי וחבר הכנסת שריד: שתי גישות שונות שדבר אחד מאחד אותן. מה מאחד אותן? חוסר האמונה בחיים יחד עם ציבור ערבי. ומה אומר חבר הכנסת גנדי? היות שהיום מוכרחים נתק — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

אתה יכול להגיד "גנדי" בשיחות. חבר הכנסת רחבעם זאבי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תודה. חבר הכנסת זאבי אומר: היות שמוכרחים נתק — נתק את הערבים. אומר חבר הכנסת שריד: מוכרחים נתק — לנתק את היהודים. אבל שניהם אינם משיבים תשובה על שתי שאלות מכריעות. חבר הכנסת גנדי איננו אומר מה יקרה לאותו ציבור של מאות אלפי ערבים אורחי ישראל שהם נאמנים למדינה. מה יאה עליהם? גם אותם ננתק? וחבר הכנסת שריד איננו משיב תשובה על שאלה אחרת: מה עם אותם, לצערי, עשרות אלפי ערבים — אני מקווה שלא יותר מזה — אורחי ישראל המבקשים לקעקע את המדינה? וחלקם בעראבה וחלקם בסחי'ן וחלקם במקומות אחרים. הוא ישיאיר אותם ויאפשר להם להתנהג כפי שמתנהגים הקמים עלינו בשכם? כי אם חבר הכנסת שריד מבקש לעזוב, על-פי שיטתו, את שכם, כי איננו יכולים לאינתיפאדה שם ואין לו תשובה על האינתיפאדה שם, לא תהיה לו תשובה גם בגליל. תהליך שיביא להתקפלותו תחת לחץ של אבנים ובקבוקים ולהקמת מדינה — חלילה — פלשתינית בשכם ובחברון הוא תהליך שיניח את היסודות לאוטונומיה בגליל, וזה עוד לא הכול.

רק מדינה אווילית מאפשרת לאויביה לשבת בכנסת; מעמידה תקציב חינוך כדי לתמוך בחינוך לאומני גנדי; מעמידה תקציבים של ביטוח לאומי למי שקמים עליה. כאן מקבלים קצבאות לידים בגליל-מוקאבר ובסילואן מי שמשליכים אבנים ובקבוקים על שוטרים ועל אזרחים. והדוגמאות האלה רבות. רק מדינה אווילית מאפשרת קייטנות פרו-אש"ף לילדים, עם סמלים של אש"ף, עם ציורים שבהם מדינת ישראל איננה קיימת במזרח התיכון, הפגנות למען סדאם חוסיין, מברקי תמיכה לערפאת לאלג'יריה, לעמאן, דגלי אש"ף, שירים לאומנים בחתונות, תרומות לאינתיפאדה.

אני מבקש לומר לחבר הכנסת האשם מחאמיד: משום שלא שמנו גבול ברור בכל השנים שעברו, לא דיברנו דברים ברורים, אנחנו היום עדים להידרדרות שחלה במערכת היחסים.

היום אנחנו קוברים את כהנא, השם ייקום דמו. תנועת "כך" זכתה להצלחה מסוימת ברחוב הישראלי בגלל ההידרדרות שנבעה מחולשת שלטון החוק, אם לא יושם גבול ברור שאין לגבוי קפקו: מי שעמנו, אהלן וסהלן; מי שנגדנו, נידון או תועד וחרמה — אם זאת לא נעשה, הרי לפנינו מתכון למלחמת אזרחים. ואתה יודע מה חמורות היו תוצאותיה לציבור הערבי ב-1948.

אם אתה סבור שאת הדבר הזה יש למנוע, אם אתה מבקש לשים גבול לטרנספר, שים את הגבול שלי, הצטרף אלי; אין לעלות בדברי ביקורת, אלא לתמוך כי נגד עמדת חבר הכנסת רחבעם זאבי, נגד עמדת חבר הכנסת שריד היושב מאחורין.

כדאי שנוכח דבר נוסף. במלחמת העצמאות לחמנו מלחמה עקובה מדם וקשה. נסתיימה המלחמה הזאת. בא הציבור היהודי ואמר: נסתיימה המלחמה, אתם, הערבים, לחמתם בנו וביקשתם לסלק אותנו מכאן, כואו ננסה עתיד חדש. לא קל הדבר הזה. אבל ננסה. מה אנחנו רואים היום? עברו 42 שנה, כבר יש כמה המנסים להשיב את הגלגל לאחור.

חבר הכנסת מחאמיד, אם אתה מבקש שלום ואם אתה מבקש לחת צ'אנס לדריקיום אמיתי, אתה צריך להציע בשבוע הבא הצעה רגילה לסדר-היום, הקוראת לכנסת להתאחד סביב הצעת חבר הכנסת לנדאו, כפי שהוצגה בתוכנית "מוקד". אני מודה לאדוני היושב-ראש.

אני חושב שאין מקום לדון בהצעתך, חבר הכנסת האשם מחאמיד, ואני מבקש להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר מ' וירשובסקי:

אתה רוצה להציע הצעה אחרת? בבקשה.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): לא.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת וייס, בבקשה.

שבח וייס (המערך):

אני רוצה להציע הצעה אחרת. מכיוון שההצעה יכולה להצטרף קונטרסיה שסגן השר לא מתכוון לה כלל, וזה נובע מעצם תשובתו כפי ששמעתי, אני חושב שהגיוי להעביר את ההצעה לוועדה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

איזו ועדה?

שבח וייס (המערך):

כל ועדה, העיקר לא להסיר. זה בתוקף תוכן נאומי של סגן השר רביץ.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת מחאמיד, יש הצעה להעביר לוועדה. אני מציע שזה יועבר לוועדת הכנסת, כדי שתחליט לאיזו ועדה להעביר את ההצעה. האם אתה מסכים?

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

נצביע האם לנהוג לפי הצעת סגן השר להסיר את ההצעה של חבר הכנסת האשם מחאמיד מסדר-היום או להעבירה לוועדת הכנסת לשם קביעת הוועדה שתדון בנושא.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מי שרוצה להצביע בעד הסרה, איך הוא צריך להצביע?

היו"ר מ' וירשובסקי:

תמיד הנושא הוא ההצעה. אם אתה בעד ההצעה, אתה מצביע בעד. אם אתה נגד, אתה מצביע נגדה. אם אתה רוצה להסיר, אתה מצביע נגד. חברי הכנסת, נא להצביע, הצבעה מס' 5.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

— 5

הנושא לוועדה

בעד ההצעה שלא לכלול

— 8

את הנושא בסדר-היום

— אין

נמנעים

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום

של הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

בשמונה קולות נגד חמישה הוסרה הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד מסדר-היום.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אפשר לשאול שאלה?

היו"ר מ' וירשובסקי:

בבקשה.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

חבר הכנסת לנדאו דיבר אלי ואמר, עד כמה שאני זוכר, שהאויבים בכנסת או האויבים בוחרים אנשים לכנסת —

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני לא נקבתי בשמן. אני אמרתי שיש בכנסת אנשים שלגביהם אכן כך הדברים. אני אומר, מיעארי.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני גם לא מסכים שתאמר עליהם דברים כאלה. אני חרד מהמלים שלך לגבי חברי כנסת שנמצאים פה. דבר שני, דיברת אלי כאילו אני מייצג מדינה אחרת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני לא דיברתי עליך כך; שלא תהיה טעות.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

חבר הכנסת לנדאו, אני חושב שיש חוקים למדינת ישראל. מי שעובר עבירה — יש חוקים. אבל לאיים בטרנספר: אם לא תעשו יהיה לכם מה שחבר הכנסת זאבי אומר — אני חושב שזה לא מתאים לכנסת, לא מתאים ליהודי כמוך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני חושב שהדברים שאתה אומר, כאשר אתה מנסה — איך אומרים היום בורגון — להפיל עלי תיק, הדברים משוללים כל יסוד. אני אינני מציע טרנספר.

קריאות:

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת לנדאו הבהיר, שהוא לא התכוון לדברים כפי שחבר הכנסת מחאמיד הבין אותם. זה מה שנרשם בפרוטוקול. סגן השר אברהם רביץ, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטער על שחבר הכנסת האשם מחאמיד לא קיבל את הצעתי ומינה אותי, שלא ברצוני כל כך, להיות עורך-דין. השר איננו זקוק לעורך-דין. אומנם, נהוג שסגני שרים משיבים בשם השרים, אבל ייתכן שצריך היה לעשות סדר כזה, שלפיו יהיה הדבר נהוג רק לגבי בעיות המשרד, ולא כאשר השאלה נוגעת לשר באופן אישי. אבל זה מה שיש, ואני הייתי רוצה להשיב בשם השר.

שר הבינוי והשיכון, מר אריאל שרון, לא איים על האוכלוסייה הערבית בישראל. אנחנו סבורים, כי אוכלוסיית ערביי ישראל נאמנה למדינה. אולם, עם זאת, נוכח ההתפרעויות האלימות שאירעו בכמה יישובים ערביים ולאחר אירועי הריהובית, מצא לנוכח השר שרון להזהיר את מי שהשתתף במהומות ולהתריע בפני זה שמתכנן להשתתף בפעילות עוינת בעתיד. כי כל אחד שיעשה כך חייב לדעת שהוא יישא באחריות למעשיו, ככל אורחי המדינה ולפי ספר החוקים של מדינת ישראל.

אני חושב שיש בדברים הללו משום איום, כאשר שר מתייחס למצב נתון ואומר לאזרחי המדינה, והיה ויעברו על חוקי המדינה, ייענשו לפי ספר החוקים של מדינת ישראל.

י.ג. הצעה לסדר-היום מצבם של בעלי המשכנתאות

כמובן, הבנקים טוענים: הרי אנחנו לקחנו את הכסף הזה באותם תנאים; איך נוכל היום למחור בלי לשלם מה שנקרא קנס של הפירעון המוקדם, שהוא כחבר המתהפכת לכל מי שרוצה להקדים תשלום, כי זה קנס דרקוני. התשובה היא: בכדיקת שערךנו ראינו שהרווח של הבנקים הוא גבוה מאוד. זו נקודה אחת. נקודה אחרת: הבנקים גייסו כסף בריבית נמוכה בהרבה מכל מיני מקורות ומהציבור. לכן, יש מקום גם שהממשלה תסייע וגם שהבנקים ישתתפו בעניין זה, כדי לאפשר לאותם זוגות צעירים לקבל הלוואות בריבית סבירה, וכך הם יוכלו להשתחרר מההלוואות המעיקות עליהם, שהן צמודות למדד ובריבית גבוהה.

חוששני, רבותי חברי הכנסת, שאם לא נמצא פתרון אמיתי ומהיר לבעייתם של האלפים האלה, לנפגעי המשכנתאות שנפגעו, כאמור, כמו הרבה סקטורים אחרים, מהמדיניות הכושלת של הממשלה בזמן ההיפר-אינפלציה, אנחנו עלולים לגרום לכך שרבים מהזוגות הצעירים האלה ימצאו את עצמם חסרי דיור. היום הם מתחילים לבדוק אפשרויות למכור את הדירות כדי להשתחרר מבעלי החוב, ואז הם יבואו למדינה, למשרד הבינוי והשיכון, ויבקשו פתרון דיור, כפי שמבקשים הזוגות הצעירים החדשים או העולים.

אני גם חושש מהמתח החברתי. דווקא בימים אלה של קליטת עלייה ברוכה, כשהמדינה עושה מאמץ גדול, ובצדק, כדי לתת פתרונות סבירים והוגנים לעולים חדשים ולזוגות צעירים, מן הראוי גם לשבת על המדוכה ולתת פתרון גם לנפגעי המשכנתאות, כפי שנתנו פתרון, ובצדק, לכל מיני מוסדות וגופים ומפעלים שנקלעו למצבים מיוחדים עקב המדיניות הכלכלית, שאיש אינו אשם בה.

לכן, רבותי חברי הכנסת, מן הראוי שדווקא בימים אלה של מתיחות ביטחונית וחברתית לא נשכה את הדברים הבסיסיים האלה — פתרון דיור כדי שזוג צעיר יוכל לקבל משכנתה, כדי שיוכל להגיע לדירה קטנה, לדיור סביר, שיאפשר לו לקיים אורח חיים תקין במדינתנו רבת-הבעיות מעבר לכך. תודה.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי דיין. רשות הדיבור לסגן שר הבינוי והשיכון, הרב רביץ. בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם בהצעה הזאת הייתי מאושר בהרבה לו עמד מישור אחר במקומי, והפעם לו היה שר האוצר יכול לבוא לכאן עם בשורה בפיו, בשורה שתשחרר אלפי זוגות צעירים, או אלפי נפגעי משכנתאות מקשיי היום שלהם. אבל, מאחר שאני עומד כאן תרשו לי, חברי הכנסת, לומר לכם מה עושה בינתיים משרד הבינוי והשיכון — ואני יודע שזה לא-מספיק אבל חשוב שנדע זאת.

משרד הבינוי והשיכון מסייע באופן שוטף למשפחות המתקשות בהחזר משכנתה. המשרד מסייע באמצעות ועדת חריגים למשפחות, שהיחס בין הכנסתן להחזרי המשכנתה השנתית לרעה מאז מימוש ההלוואה, במענקי השתתפות החזר משכנתה וכן בהלוואות נוחות לפדיון חובות פיגורים. משפחות שמכרו דירתן בעקבות קשיים בחיזור משכנתה וערך המשכנתה שפדו מגיע למחיר הדירה או עולה עליו מוגדרות

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו עוברים להצעה האחרונה בסדר-היום, כי יתר ההצעות נמחקו, הצעה לסדר-היום מס' 3809. אני מזמין את חבר הכנסת אלי דיין להעלות את ההצעה: מצבם של בעלי המשכנתאות. זו הצעה חשובה מאוד, ואני מצטער על שמספר המאזינים כה קטן. זה אינו גורע מחשיבות הנושא.

אלי דיין (המעריך):

אדוני היושב-ראש, אני סגן השר, מצבם של מקבלי המשכנתאות בישראל הולך ומחמיר. אני מתכוון בראש ובראשונה לאותם אלפים של זוגות צעירים שקיבלו משכנתה צמודה למדד ובתוספת ריבית קצוצה, הייתי אומר, של 13%, 12% ו-10%. עקב האינפלציה שנבעה ממדיניות כלכלית כושלת של הממשלה ושל האחראים למדיניות הכלכלית, סכומי המשכנתאות הגיעו לממדים שמוטטו את מקבליהם בימים אלה אנחנו עדים לכך, שאלפי זוגות צעירים אינם יכולים לפרוע את המשכנתה, אינם יכולים לעמוד בגובה התשלום החודשי, ולכן נתבעים גם הם וגם הערכים שעברו להם, ונאלצים לנקוט נגדם אמצעים חריפים ביותר. הבנקים מפעילים את כל האמצעים בעניין זה, ללא כל התחשבות. הם תובעים את הערכים, הופכים אותם לאוימלים ומסכסכים בינם לבין בעלי החוב. הם תובעים גם את בעלי החוב, ויש גם צווי פינוי מהדירות. המצב הולך ומחמיר.

לכן באה הצעתי זו הפעם הראשונה לקיים דיון במליאת הכנסת, כדי שיסתמן איזה פתרון שהוא, איזה הסדר שהוא, כפי שהכנסת מצאה הסדר לכל אלה שנפגעו מהמדיניות הכלכלית, אם למושבים, אם ליקבוצים, אם למפעלים פרטיים, אם למפעלים ציבוריים, כולם ישבו והעלו את טענותיהם, ומשמצאה ועדת הכספים של הכנסת שיש מקום לעשות הסדר מיוחד, בהתחשב בעובדה שהזנקים האלה נגרמו לאנשים לא בגללם אלא בגלל המדיניות הכלכלית, באו לקראתם.

אני ער לעובדה שמדובר בסכומים גדולים. אבל, בימים אלה אנחנו קוראים שהבנקים מנסים לפתוח אלפי זוגות צעירים לבוא לקבל משכנתאות, והם אפילו מתחרים ביניהם. אני חושש מן הפיתוי של ריבית נמוכה לכאורה, ריבית של 3% — 4% — 5% במקום 10% או 13%, כי המשכנתה תהיה צמודה למדד. אנחנו כבר רואים שהמשק רותח עקב הפעילות הכלכלית הברוכה של הבנייה בעקבות העלייה. יש גם התייקריות של הדלק, כפי ששמענו כאן. מרד המחירים עלול לעלות גבוה גבוה, ושוב לא יוכלו מקבלי המשכנתאות לעמוד בהחזר התשלומים.

אני הייתי בין אלה שהציעו הצעת חוק לבטל את ההצמדה למדד ולקבוע ריבית שקלית צמודה לריבית סבירה, לגרום לכך שזוגות צעירים יוכלו להחזיר את התשלומים החודשיים ששיעורם יהיה עד 25% מהכנסתם של בני הזוג.

בהצעת היום אני בא ומציע, בראש ובראשונה, כדי לפתור את הבעיה הזאת, כי על משרד השיכון ושר האוצר והבנקים לשבת על המדוכה לגבי נפגעי המשכנתאות הצמודות שקיבלו אותן בריבית גבוהה מאוד. אחד הפתרונות שיוכל לפתור את הבעיה הוא לגרום לכך שהזוגות האלה יוכלו לקבל הלוואות חדשות, כדי למחזר את ההלוואות הקיימות, כי היום ההלוואות הן בריבית נמוכה יותר.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את	
הנושא לוועדה	— 12
נגד	— אין
נמנעים	— אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים	
נתקבלה.	

היו"ר ש' דיין:

אני קובע שכרוב של 12 קולות, ללא מתנגדים וללא נמנעים, ההצעה תועבר לוועדת הכספים של הכנסת.

חברי הכנסת, תם הדיון להיום. הישיבה הבאה — כיום כ"ד בחשוון התשנ"א, 12 בנובמבר 1990. ישיבה זו נעולה.

מחדש כמשפחות חסרות דירה. אלה הם התחומים שמשרד הבינוי והשיכון, בתרומתו הצנועה הייתי אומר, נותן לאותן משפחות אשר הגיעו למצב כפי שאנחנו מכירים אותו.

כפי שאמרתי, אני יודע שהבעיה היא קשה מאוד. הפתרון הוא, כנראה, קשה עוד יותר, כי פתרון אמיתי, כפי שאמר המציע חבר הכנסת אלי דיין עצמו, יחייב אותנו בהון עתק שאיננו יודעים מהיכן ניקח אותו. אבל, עם זאת, אולי כעצה אחת, אם כולנו נשכ יחד ונדרון בבעיה הקשה הזאת בוועדת הכספים של הכנסת בראשותו של חבר הכנסת אברהם שוחט, אולי נמצא גם את הכספים לצורך העניין הזה, ואז נצטרך כמובן להחליט לוותר על דברים אחרים.

לכן אני מציע להעביר את ההצעה הזאת לוועדת הכספים.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה מהירה. זו הצבעה מס' 6.

הישיבה ננעלה בשעה 15:30.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות רכ"ג — רכ"ה

- א. שאלחות ותשובות.
ב. שאלחות בעל-פה.
ג. הצעת סיעות המערך, ר"צ, מפ"ם, מפלגת המרכז — שינוי, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, הרשימה המתקדמת לשלום והמפלגה הדמוקרטית הערבית להביע אי-אמון לממשלה מחמת העדר חיאום בין הגורמים השונים המופקדים על דיור ותעסוקה לעולים. שבעקבותיו מתעכבת כל פעולה בתחום זה.
ד. הצעת ועדת הכנסת לנטילת חסינות מחבר הכנסת מוחמד מיעארי.
ה. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 23) (קריאה ראשונה).
ו. עבירינותם של ערבים מיהודה, שומרון וחבל-עזה בתחום "הקו הירוק" — הצעת חבר הכנסת א' לין.
ז. הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (תיקון מס' 24), התשנ"א — 1990 (קריאה ראשונה).
ח. הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (תיקון מס' 24), התש"ן — 1990 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
ט. הצעת חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) (תיקון מס' 5), התש"ן — 1990 (קריאה ראשונה).
י. הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון מס' 4), התשנ"א — 1990 (קריאה ראשונה).
יא. הצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה (תיקון מס' 3) (קריאה ראשונה).
יב. הצעות לסדר-היום.
יג. קריאה למדיניות העולם לעגן בחוק מניעת הפצת דעות המכחישות את השואה — הצעת חבר הכנסת א' ורדיגר.
יד. הצעת חוק רשות שדות התעופה (תיקון מס' 4), התש"ן — 1990 (קריאה ראשונה).
טו. הצעת חוק השוואת זכויות הצבעה בתאגידים בנקאיים (הוראת שעה), התש"ן — 1990 (קריאה ראשונה).
טז. הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (תיקון מס' 9), התש"ן — 1990 (קריאה ראשונה).
יז. הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 4), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- יח. הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 16), התש"ן — 1990 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
יט. החלטת מועצת המנהלים של חברת החשמל למקם תחנת כוח בצפון — הצעת חברת הכנסת ש' ארכלי-אלמזלינו.
כ. התקפות יהודים על ערבים ועל נבחרי ציבור — הצעות חברי הכנסת ד' צוקר, א' פורז, י' שיגא, ע' פרץ, י' ביבי וע' דראושה.
כא. הריסת בתים בעיירות הפיתוח בדרום — הצעות חברי הכנסת ש' אלוני, ע' פרץ וא' גמליאל.
כב. הדרוזים בישראל — הצעות חברי הכנסת ש' ארכלי-אלמזלינו, ע' עלי וא' רובינשטיין.
כג. תביעה ציבורית לשינוי שיטת הממשל בישראל — הצעת חבר הכנסת ח' מירום.
כד. הסכנות מההיערכות החדשה בעולם הערבי — הצעת חבר הכנסת מ' שחל.
כה. האם הצליחה ממשלת שמיר? — הצעת חבר הכנסת מ' ברוזה.
כו. הקמת ועדת חקירה לכדיקת בעיית העדר קורת גג לזוגות צעירים, למפונים משכונות עוני ולעולים חדשים — הצעת חברת הכנסת ש' ארכלי-אלמזלינו.
כז. פיטורי עובדים ב"חדיראן" — הצעות חברי הכנסת רן כהן, י' צבן, י' פרח וא' מחאמיד.
כח. החלטות הממשלה בתחום הכלכלי והיערכות כלכלית מקיפה לקליטת העלייה — הצעת חבר הכנסת א' שוחט.
כט. התוכנית הכלכלית — הצעת חבר הכנסת ח' אורון.
ל. הטבח בלבנון — הצעת חבר הכנסת מ' ברוזה.
לא. הפסקת המשא-ומתן על פיצויים לנפגעי הנאצים ממזרח-גרמניה אחרי איחוד גרמניה — הצעת חבר הכנסת ש' וייס.
לב. מצוקתן של הרשויות המקומיות — הצעות חברי הכנסת מ' נפאע, ע' פרץ ומ' וירשובסקי.
לג. הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון מס' 5), התשנ"א — 1990 (קריאה ראשונה).
לד. הצעות חוק של חברי הכנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות רכ"ד ורכ"ה

56. מכירת "כימיקלים לישראל" למשקיעים פרטיים — הצעת חבר הכנסת ג' גל.
57. חופעה של ענידת צלבי קרס על-ידי תלמידי תיכון המצטיטים ציטטות מהברית החדשה — הצעת חבר הכנסת מ"ז פלדמן.
58—59. ילדים חריגים מחוץ למסגרות החינוך המיוחד — הצעות חברי הכנסת ח' פארס וא' גמליאל.
60—61. ביטול טיולי בתי-ספר רבים לירושלים — הצעות חברי הכנסת א' בורג ור' ריבלין.

62. הפעלת גני-הילדים בימי שישי — הצעת חבר הכנסת מ' בריהר.
- 63 — 64. הארגון מחדש של משטרת ישראל — הצעות חברי הכנסת ר' זאבי ומ' גולדמן.
- 65 — 66. משק המים בישראל — הצעות חברי הכנסת ע' זיסמן ו' גולדברג.
- 67 — 78. רציחתו של חבר הכנסת לשעבר מאיר כהנא בניו-יורק — הצעות חברי הכנסת א' פורז, א' כורג, י' צבן, צ' הנגבי, י' שריד, ג' שפט, ח' פורת, ת' גוזנסקי, יא' לוי, י' גולדברג, מ' פרוש ור' זאבי.
79. שר האוצר והוזלת מחירי הבנוין — הצעת חבר הכנסת מ' שחל.
80. דבריהם של השר שרון וחבר הכנסת לנדאו נגד האוכלוסייה הערבית בישראל ומעמדה של אוכלוסייה זו — הצעת חבר הכנסת ה' מחאמיד.
81. מצבם של בעלי המשכנתאות — הצעת חבר הכנסת א' דיין.

ג. הצעת חוק לחיקון פקודת התעבורה (תיקון מס' 24), התשנ"א — 1990

1. תיקון סעיף 1
בסעיף 1 לפקודת התעבורה¹ (להלן — הפקודה), במקום הגדרת "בעל" יבוא:
"בעל" — אחד מאלה:
(1) הבעל הרשום ברשיון הרכב;
(2) לעניין רכב שיש עליו הסכם שכירות או הסכם של מקח-אגב-שכירות — האדם המחזיק ברכב מכוח ההסכם;
(3) לעניין רכב הרשום על שם חבר בניהול — מנהל פעיל, שותף או עובד מינהלי בכיר בחבר, האחראים לאותו רכב;
(4) לעניין רכב הרשום על שם קטין או חסוי כמשמעותם בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב — 1962² — הורו או מי שמונה אפוטרופסו, לפי העניין.
2. תיקון סעיף 5
בסעיף 5 לפקודה —
(1) כמותרת השוליים, במקום "מחזיק" יבוא "בעל";
(2) המלים "או מחזיק" — יימחקו.
3. תיקון סעיף 18
בסעיף 18 לפקודה, המלים "או מחזיק" — יימחקו.
4. תיקון סעיף 27
בסעיף 27 לפקודה, בסעיף קטן (א), אחרי פסקה (1) יבוא:
(2) "הודעה בכתב של אדם שנכח בשעת ביצוע עבירה מן העבירות המפורטות בתוספת הרביעית, אם ההודעה נערכה בפני שוטר או בידו ואושרה בחתימת ידו של נוהן ההודעה."
5. החלפת סעיף 27
במקום סעיף 27 לפקודה יבוא:
"27. אחריית בעל הרכב
נעשתה עבירת תעבורה ברכב, רואים את בעל הרכב כאילו הוא נהג ברכב אותה או כאלו
6. תיקון סעיף 35
בסעיף 35 לפקודה —
(1) במקום כותרת השוליים יבוא "סמכות בית-המשפט";
(2) האמור בסעיף יסומן (א), ובו, אחרי "בנוסף על כל עונש אחר" יבוא "או במקומו";
(3) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
(ב) "הורשע אדם על עבירה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית-המשפט שהרשיעו, בנוסף לעונש שהטיל עליו, גם לחייבו לקבל הדרכה בנהיגה נכונה כפי שקבע שר התחבורה בתקנות."
7. החלפת סעיף 42
במקום סעיף 42 לפקודה יבוא:
"42. פסילה וחישוב תקופתה
(א) פסילה שהטיל בית-משפט מקבל או מהחזיק רשיון נהיגה לפי פקודה זו תחל ביום מתן גזר-הדין אם לא הורה בית-המשפט הוראה אחרת.
(ב) הוטלה פסילה על מי שנדרש לפסילה כמשפט קודם אשר תקופתה טרם נסתיימה, תהיה הפסילה שהוטלה כאמור מצטברת לקודמתה ותקופתה תחל בתום הפסילה הקודמת.
(ג) בחישוב תקופת הפסילה לא יבואו במניין —
(1) התקופה שחלפה עד מסירת הרשיון לרשות שנקבעה לכך בתקנות וכדרך שנקבעה;
(2) תקופה בה נשא בעל הרשיון עונש מאסר על העבירה שבגללה נפסל כאמור."
8. תיקון סעיף 55
בסעיף 55 לפקודה, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
(א) "על אף האמור בסעיף קטן (א) ערעור על החלטה

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173; ס"ח התש"ן, עמ' 175.

² ס"ח התשכ"ב, עמ' 120; התשמי"ה, עמ' 81.

א. מועד התאונה -
התאריך, היום בשבוע והשעה שבה אירעה התאונה.

ב. פרטי התאונה

1. המקום, מספר הדרך או שם הרחוב ושם העיר (אם בשטח עירוני).
2. מספר הק"מ או מספר הבית.
3. שם צומת עם דרך או עם רחוב.
4. מאפיינים מיוחדים (כגון: עבודות בדרך, שמן בכביש, תאונות קודמות במקום).
5. מזג האוויר.
6. מצב הראות.
7. מצב הכביש.
8. נסיבות התאונה בדרך בעת אירוע התאונה (כגון: תנועה צפופה, קלה, פקק).
9. ליקויים בדרך.

ג. כלי רכב המעורבים כתאונה

1. סוג הרכב ושם היצרן.
2. שנת ייצור.
3. מספר הנוסעים ברכב.
4. זיהוי כללי: משאית צבאית, אוטובוס "אגד", מונית וכו'.
5. תקינות.

ד. נהגים ונפגעים

1. גיל.
2. מין.
3. ותק בנהיגה וסוג רשיון.
4. מקום הישיבה ברכב ושימוש בהתקן ריסון.
5. חומרת הפגיעה.

ה. התרחשות התאונה

1. פעולת כל רכב לפני התאונה ובעת התאונה.
2. פעולות גורמים אחרים לפני התאונה ובמהלכה (כגון: הולכי רגל, רכב חונה, בעלי חיים).

ו. תוצאות התאונה

1. נזק לרכב (פירוט הנזק לרכב).
2. נזק אחר.

ז. סיבה משוערת של גורמי התאונה.

של רשות הרישוי לפי סעיף 51, שניתנה מטעמים של כשירות רפואית לאחר שניתנה החלטה של ועדת ערר רפואית כאמור בסעיף 55א(ב), יהיה בשאלות משפטיות בלבד."

9. תיקון סעיף 64
בסעיף 64 לפקודה, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
"(ב) שוטר רשאי לדרוש מנוהג רכב שהיה מעורב בתאונת דרכים או מנוהג רכב שיש לשוטר חשד סביר כי הוא שיכור, להיבדק במועדים ובמקומות שיוורה, ומי שנדרש כך חייב להיבדק כאמור."

10. ביטול סעיף 69
סעיף 69 לפקודה — בטל.

11. תיקון סעיף 70
בסעיף 70(23)(א) לפקודה, אחרי המלים "הנובעת מנהיגת רכב" יבוא "או בשל עבירה על חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד — 1984", שנעברה מתוך רכב או בקשר עם שימוש ברכב."

12. תיקון סעיף 70א
בסעיף 70א לפקודה, סעיף קטן (א) — בטל.

13. הוספת סעיף 83
אחרי סעיף 82 לפקודה יבוא:
"83. מסירת מידע לגבי תאונות דרכים

(א) (1) אירעה תאונת דרכים שבה נהרג אדם או נחבל חבלה של ממש, תעמיד המשטרה לרשותו של מנהל מנהל הבטיחות בדרכים או לנציגו תוך 24 שעות משעה שנודע לה לראשונה על אירוע התאונה את פרטי המידע כמפורט בתוספת השישית, ככל שמידע זה מצוי בידיה אותה עת; המשטרה תשלם את העמדת המידע תוך 24 שעות משעה שהמידע הנוסף הגיע לרשותה;

(2) שר התחבורה, בהסכמת שר המשטרה, רשאי, בצו, לשנות את התוספת השישית.

(ב) לא יעשה מנהל מנהל הבטיחות בדרכים שימוש במידע שקיבל כאמור אלא למטרת ביצוע תפקידיו, אולם רשאי הוא למסור מידע כאמור לוועדת כירור ובדיקה שמונתה לפי סעיף 76א."

14. הוספת תוספת שישית
אחרי התוספת החמישית לפקודה יבוא:

"תוספת שישית
(סעיף 83)

הודעה על תאונות דרכים

ד. הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה, התש"ן — 1990 (הצעת חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו)

1. תיקון סעיף 14

בסעיף 14 לפקודת התעבורה —
(1) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב)(1) במסגרת המכסה השנתית רשאי שר התחבורה, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, לקבוע בחקנות מספר רשיונות אשר יוקצו לנהגי מוניות שכירים ובלבד שנתקיימו בהם התנאים האמורים בסעיף 14ב";

2. תיקון סעיף

בסעיף 14ד', אחרי סעיף קטן (ז), יבוא:

"(ח) הוראות סעיף זה יחולו, בהתאמה, על הוצאת רשיונות להפעלת מוניות לנהגי מוניות שכירים, בהתאם למכסה שנקבעה לפי סעיף 14(ב)(1)."

ד ב ר י ה ס ב ר

שהרשיונות מתחלקים על-פי הגרלה בין הנרשמים ולא על-פי קריטריונים כלשהם, ונראה כי אין הצדקה לכך. מוצע לאפשר קביעת מכסה גם לנהגי מוניות שכירים.

בהגרלות שהתקיימו עד כה לחלוקת מכסת הרשיונות, מספר נהגי המוניות השכירים שזכו היה כמעט אפסי. ציבור זה זקוק לרשיון לצורך פרנסה, והם נאלצים לשלם כ-500 — 600 דולר לחדש כדמי שכירות.

קביעת מכסה לנהגי מוניות שכירים תכטיח שמינימום מסוים מביניהם, בהתאם למכסה שתקבע, יזכה לקבלת רשיון למונית.

סעיף 14 לפקודת התעבורה קובע, כי שר התחבורה, לאחר התייעצות עם הארגון המייצג את המספר הגדול ביותר של בעלי רשיון להפעלת מונית ועם ארגון צרכנים, ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע לגבי כל שנה את מכסת הרשיונות להפעלת מונית אשר יוקצו באותה שנה. ועוד קובע הסעיף, כי במסגרת המכסה השנתית ייקבעו רשיונות מספר להפעלת מוניות אשר יוקצו לנכי צה"ל או לבני משפחותיהם של חיילים שנספו. אין הסעיף מאפשר הקצאת מכסות לקבוצות אחרות של מבקשים.

נוצר מצב, שבו אין לנהגי מוניות שכירים המבקשים רשיון להפעלת מונית יתרון כלשהו על פני מבקשים אחרים, מכיוון

ה. הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון) — ביטול הצורך בהיתר יציאה לחוץ-לארץ כעת רגיעה), התש"ן — 1990 (הצעת חבר הכנסת א' פורז)

1. תיקון סעיף 43

בסעיף 43 לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב],
התשמ"ז — 1986, במקום סעיף קטן (ה) יבוא:

"(ה) (1) הוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) לא יחולו אלא בימי מלחמה ומצב חירום מיוחד; לעניין זה, "מצב חירום מיוחד" — מצב

חירום של סכנת מלחמה קרובה שהכריז עליו שר הביטחון באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

(2) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לפטור יוצא צבא הנמנה עם כוחות המילואים מחובת שירות מילואים אליו נקרא."

ד ב ר י ה ס ב ר

לארץ והן על גורמי צה"ל, שצריכים לעסוק בכיורוקרטיה מיותרת של הוצאת אישורי היציאה.

לפיכך מוצע בזאת לבטל את הצורך לקבל מצה"ל היתר יציאה מהארץ, למעט בתקופה של מלחמה או במצב של סכנת מלחמה קרובה.

אין בחוק זה כדי לפטור מי שחייב בשירות מילואים מלהתייצב לשירות כמועד שנקבע בצו.

לפי החוק הקיים, אזרחי המדינה החייבים בשירות מילואים המבקשים לצאת לחוץ-לארץ צריכים לקבל אישור יציאה מהארץ מיחידת המילואים שלהם. הניסיון מוכיח, כי אישורים אלה ניתנים דבר שבשגרה.

יוצא אפוא כי הצורך בקבלת אישור בכל פעם שבה אזרח מבקש לעזוב את הארץ מהווה נטל מיותר המכביד הן על האזרחים החייבים בשירות מילואים והרוצים לצאת לחוץ-

1. הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון — שיעור אפס לשירות רפואי לתייר), התש"ן — 1990 (הצעת חבר הכנסת ג' גל)

ושירותים נוספים שקבע שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, הניתנים אנג' אשפוז כאמור;

(ח) מתן שירות רפואי או ייעוץ רפואי לתייר במוסד רפואי שהכירו בו שר האוצר ושר הכריאות לעניין פסקת משנה זו או בבית-חולים;".

1. תיקון סעיף 30

בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו — 1975,¹ בסעיף 30(א), בסוף פסקה (8) יבוא:
"ו) אשפוז של תייר בבית-חולים או בבית החלמה

¹ ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

ד ב ר י ה ס ב ר

ולפתח ענפים שבהם יש לנו יתרון, ובפועל בענף הרפואה כמעט לא נעשה דבר.

השוואת התנאים תחיל את הטיפול ואף הניתוח בארץ כלמעה מ-20%, ותהפוך אותנו לבני תחרות.

בבתי-חולים בישראל יש רצון ונכונות לקדם את הנושא, כתנאי שיוכלו להציע לחולים מהארצות השונות תוכנית בת תחרות בתחומים כמו אורתופדיה, ניתוחי לב, עיניים, פלסטיקה והפריה מלאכותית.

מעריכים כיום את היקף הטיפולים הללו בבתי-חולים בארץ בכ-5 מיליון דולרים לשנה, וזאת נוסף על הדולרים שמשאירים בבתי-מלון בני משפחה המתלווים אל המטופלים.

עם קידום מכירות נמרץ נוכל לשבץ את ישראל בין המדינות שאליהן באים לצורכי רפואי. כך יוכלו רופאים ישראלים השוהים בחוץ-לארץ לחזור ארצה, וכן יוכלו רופאים עולים להשתלב ולמצוא תעסוקה. דבר זה יתרום גם לענפים נלווים רבים, והמדינה כולה תצא נשכרת.

הצעה זו מוגשת מתוך מגמה להשוות את ייצוא שירותי ענף הרפואה לענף התיירות, ובכך לפתח בארץ רפואה לייצוא.

תייר המבלה במלון אינו משלם את המע"מ בסך 16%, והמלון מקבל ביטוח שער. לעומתו, תייר המאושפז לצורכי ניתוח במרכז רפואי לידו משלם את המע"מ, ובית-החולים אינו מקבל ביטוח שער.

אנשים מארצות כמו קפריסין, יוון וטורקיה מרכים לנסוע לטיפולים אל מחוץ לארצותיהם, אולם רק חלק קטן מהם מגיע אלינו על אף הקרבה והנוחיות. הסיבה לכך היא, שבארצות כמו אנגליה הטיפול זול ב-10% — 40% מאשר אצלנו.

רופאים מחוץ-לארץ שואלים, מדוע באנגליה מחזירים למטופלים את המע"מ ובארץ לא. הרמה הגבוהה של הרופאים בארץ ומספרם הרב יחסית לאוכלוסייה נותנים לנו יתרון יחסי, שכמעט אינו מנוצל. אנו מרכים להכריז, שיש לתת עדיפות

2. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות, התש"ן — 1990 (הצעת חבר הכנסת א' דיין)

"עירייה לא תהיה רשאית למכור מקרקעין או להחליפם" יבוא: "עירייה לא תהיה רשאית למכור מקרקעין, להחליפם או למשכנם".

1. תיקון סעיף 188

בסעיף 188(א) לפקודת העיריות [נוסח חדש]¹ במקום

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

ד ב ר י ה ס ב ר

4. עם פרסום התיקון בספר החוקים², הובר כי נוסח תיקון מס' 4 שונה, ובין היתר, ככל הנראה מתוך טעות, הושמטה המלה "למשכנם", ובכך בוטלה למעשה סמכות העירייה למשכן מקרקעין.

5. לעומת זאת, בסעיף 11 לפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש]³, נקבע כי מועצה מקומית — שבדרך כלל סמכויותיה מצומצמות מאלה של עירייה — רשאית למשכן מקרקעין.

6. נוצר מצב אבסורדי, ולפיו בפועל, על-מנת לקבל הלוואות, ממשכנות עיריות מקרקעין השייכים להן בלי שיש להן הסמכות לכך, אף שסמכות כזו נתונה למועצות מקומיות.

1. מוצע לתקן את פקודת העיריות [נוסח חדש] על-מנת להחזיר לעירייה את הסמכות למשכן מקרקעין.

2. סעיף 188 המקורי לפקודת העיריות [נוסח חדש] כלל סמכות של עירייה למשכן מקרקעין.

3. בשנת 1966 פורסמה הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 4), התשכ"ו — 1966¹ (להלן — תיקון מס' 4), שמטרתה היתה לתקן את סעיף 188 המקורי לפקודה לצורך שינוי מספר חברי מועצת העירייה הדרושים לאישור עשיית פעולות במקרקעין. הצעת חוק זו חזרה וציננה במפורש, כפי שנקבע בסעיף המקורי, את סמכותה של עירייה למשכן מקרקעין.

¹ ה"ח 703, התשכ"ו, עמ' 178.

² ס"ח 490, התשכ"ז, עמ' 16.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.

ח. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא: מצוקת ילדי האוהלים

להלן מסקנות הוועדה:

1. ועדת החינוך והתרבות קוראת למשרד הבינוי והשיכון למצוא פתרונות דיור לכל יושבי האוהלים כטרם ייפגעו אלה מגשם, מקור וממחלות.

2. עד למציאת פתרונות דיור ליושבי האוהלים ממליצה ועדת החינוך והתרבות לפני מרכז השלטון המקומי לעזור לילדי האוהלים ככל שניתן: בין בפרטים ובמחברות ובין בהסעות לבתי-הספר.

3. ועדת החינוך והתרבות ממליצה למשרד החינוך והתרבות לערוך פעולת הסברה במוסדות החינוך ולהוריד את הסטיגמה והיחס השליליים אל ילדי האוהלים.

4. ועדת החינוך והתרבות ממליצה למשרד החינוך והתרבות להגביר את הפיקוח על ביקור תלמידים בבתי-הספר, ובמידת הצורך לשלוח קציני ביקור סדיר לאוהלים יום יום על-מנת להבטיח ביקור סדיר של כל התלמידים בבתי-הספר.

הוועדה מניחה מסקנות אלה על שולחן מליאת הכנסת, ומבקשת משרד החינוך והתרבות, משר הפנים ומשר הבינוי והשיכון להשיב עליהן בתוך שלושה חודשים מיום הנחתן.

ועדת הכנסת החליטה להעביר את הנושא האמור, הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת מיכאל בריזהר מיום כ"ב באלול התש"ן, 12 בספטמבר 1990, לדיון בוועדת החינוך והתרבות.

הוועדה דנה בנושא ושמעה דברים מפי נציגי משרד החינוך והתרבות, משרד הבינוי והשיכון, משרד האוצר, מרכז השלטון המקומי, ועד ההורים הארצי ותנועת האוהלים.

הוועדה שמעה כי —

חלק מילדי האוהלים אינם הולכים לבית-הספר מסיבות שונות: יש עליהם בבתי-הספר סטיגמה שלילית, יש אליהם יחס משפיל בבית-הספר, אין להם תנאים להכין שיעורים באוהלים, יש בעיה של הסעות לבתי-הספר המרוחקים מהאוהלים, וגם חלק מההורים אינם שולחים את ילדיהם לבית-הספר כהפעלת אמצעי לחץ.

בעיית האוהלים בכלל, ושל הילדים שם בפרט, חזרין מאוד עם בוא הגשמים, שאז הם יהיו חשופים לקור ולמחלות.